

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XXII

ŽALEC, NOVEMBER 1968

ŠTEVILKA 11

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

TEMELJNI OBRISI NOVE ORGANIZACIJE KOMBINATA

Priprave za spremembo sedanje organizacije kombinata se bližajo h koncu. Delavski svet kombinata je na svoji seji 8. oktobra že obravnaval izhodišča in temeljne obrise nove organizacije. V zvezi s tem je sprejel zelo pomembne sklepe, s katerimi izraža načelno soglasje k podani zamisli nove organizacije, da bi izdelava načrta nove organizacije lahko nemoteno potekala naprej. Organizirati pa je treba priprave za prehod na novo organizacijo, da bi bil leta čim lažji, potem ko bo delavski svet kombinata, po razpravi v delovnih enotah, obravnaval in sprejel dokončni načrt nove organizacije kombinata.

ČEMU SPREMINJAMO ORGANIZACIJO PODJETJA

Cilj podjetja je, da s svojo proizvodno dejavnostjo ustvarja čim večji dohodek zato, (1) da omogoča delavcem in koope-rantom primerne življenjske pogoje in zaslužek in (2) da se ne-prestano razvija in raste, da bi tudi za naprej zagotovil trajno izboljševanje dohodka vsem zaposlenim v podjetju.

Organizacija podjetja pa je sredstvo, da bi podjetje ta cilj čim uspešneje doseglo. Ona ni sama sebi namen, niti ni nekaj trajnega. Nasprotno, podvržena je neprestanim, večjim ali manjšim spremembam, s katerimi se podjetje prilagaja spremenjenim razmeram svojega poslovanja na tržišču, v tehnologiji in sploh.

No, in v našem podjetju smo ugotovili, da nam je obleka postala pretesna in da moramo obleči novo, večjo, če hočemo rasti in razvijati se naprej. To je edini vzrok spreminjanja organizacije. Njen namen pa je učinkovitejše in smotrnejše poslovanje.

Proučevanje stare in načrtovanje nove organizacije zajema tri temeljna področja: proizvodne dejavnosti, strokovne službe in upravljanje.

Organizacija proizvodnih dejavnosti

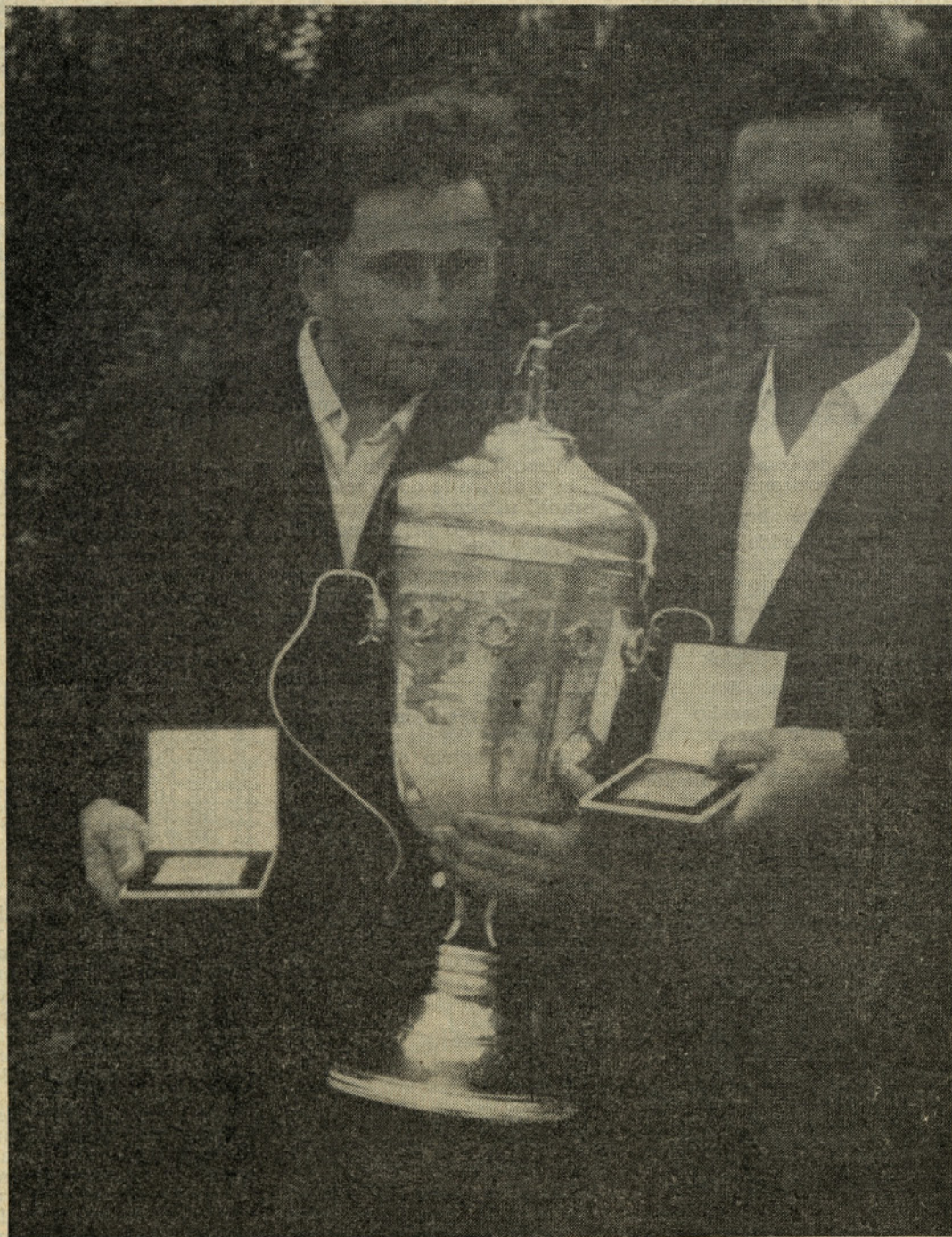
Kombinat vključuje vrsto različnih, med seboj povezanih dejavnosti: družbeno in kmetijsko proizvodnjo, kmečko proizvodnjo, gozdarstvo, vrtnarstvo,

klavnico s predelavo mesa, mle-karno, dodelavo hmelja, brezalkoholne pijače, strojno postajo

in še vrsto drugih. Nekatere dejavnosti so vezane na področje podjetja, druge pa razvijajo

svoje poslovanje še na širšem področju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vodja slovenske ekipe Pugelj Bogdan, dipl. inž.agr., in zvezni zmagovalec s tekmovanja traktoristov v Mostarju tov. Ločičnik Ivan s pokalom

Izhodiščno načelo je, da se vsaka dejavnost organizira skladno z njenimi potrebami, upoštevajoč tehnološke (proizvodne) in gospodarske značilnosti, kakor tudi njeno razvitost po obsegu.

To terja, da se tehnološko istovrstne delovne enote (z enako proizvodnjo) združijo in povežejo, razločijo pa tiste, ki združujejo tehnološko različne in med seboj nepovezane dejavnosti.

Na podlagi tega načela kaže spreminiti organizacijo, sedanjih 11 kmetijskih delovnih enot, ki vsaka združuje tri dejavnosti: družbeno kmetijsko proizvodnjo, kooperacijo s kmeti ter pospeševanje kmečke proizvodnje in pa mehanske delavnice za popravila kmetijskih strojev.

Sedanje delovne enote so večinoma premajhne za smotno in gospodarno organizirano družbeno proizvodnjo. Zato se predlaga, da se vsa družbena hmeljarska, poljedelska in živilnorska proizvodnja organizira v 5 delovnih enotah (4 kmetijske in ena govedorejska), ki pa se vse povežejo v skupni obrat.

PRIKAZ PREDLOGA ORGANIZACIJE OBRATA KMETIJSTVO:

Opomba:

znak = pomeni strokovno službo

znak — pa proizvodno enoto (PE) oziroma delovišče

Skupne službe obrata:

- = tehnološki oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE vzdrževanje objektov

DE Kmetijstvo I (Trnava):

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE Poljedelstvo I:
 - delovišče Trnava
 - delovišče Žrnava
 - delovišče Žovnek
- PE Hmeljarstvo Vransko
- PE Hmeljarstvo Tabor
- PE Hmeljarstvo Poljče
- PE Hmeljarstvo Braslovče
- PE Hmeljarstvo Kapla vas
- PE Hmeljarstvo ŠentruPERT

DE Kmetijstvo II (Šempeter):

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE Poljedelstvo II:
 - delovišče Polzela
 - delovišče Šempeter
- PE Hmeljarstvo Breg
- PE Hmeljarstvo Šempeter
- PE Hmeljarstvo Roje
- PE Hmeljarstvo Novo Celje

DE Kmetijstvo III (Petrovče):

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE Poljedelstvo III
- PE Hmeljarstvo Arja vas

- PE Hmeljarstvo Drešinja vas

DE Kmetijstvo IV (Šmarjeta):

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE Šmarjeta:
 - delovišče Šmarjeta
 - delovišče Žepina
 - delovišče Lava
- PE Vojnik:
 - delovišče Vojnik
 - delovišče Dobrna

DE Govedoreja (Vrbje):

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE farma Podlog
- PE farma Zalog
- PE Zrejaljšče Vrbje
- PE Zrejaljšče Žovnek
- PE Ribogojnica

Opomba: Prikaz zajema le proizvodnjo ter tehnološko in ekonomsko službo, brez splošnih poslov in (finančnega) knjigovodstva.

Kooperacija in pospeševanje kmečke proizvodnje bi se organiziralo v posebni, samostojni delovni enoti. Posebnosti te dejavnosti, zlasti pa smotna organizacija proizvodnega sodelovanja kombinata s kmeti in sodelovanje kmetov pri upravljanju te dejavnosti, nalaga tako rešitev. Po drugi plati pa mora biti ta dejavnost organizirana tako, da bo kmetom čim bolj priročna. To bi dosegli s tem, da bi v okviru te delovne enote ohranili ustrezne poslovne enote, ki obstojajo pri dosedanjih 11 kmetijskih obratih.

Vsaka poslovna enota bi imela stroje in naprave, namenjene za kooperacijsko pridelovanje. Tu bi bili tudi strokovnjaki — pospeševalci, ki bi bili odgovorni za proizvodno sodelovanje in pospeševanje kmečke proizvodnje — vsak v svojem proizvodnem okolišju (in od uspehov tega dela v svojem okolišju tudi plačani!).

PRIKAZ PREDLOGA ORGANIZACIJE DELOVNE ENOTE »KOOPERACIJA«:

Skupne službe DE

- = proizvodni oddelek
- = ekonomski oddelek
- PE Vransko
- PE Tabor
- PE Trnava
- PE Prebold
- PE Braslovče
- PE Polzela
- PE Šempeter
- PE Gotovlje
- PE Petrovče
- PE Celje
- PE Vojnik

Mehanične delavnice, doslej v sestavu 11 kmetijskih obratov, naj bi prevzela Strojna postaja. S tem bi dosegli boljše povezanost dela teh delavnic s centralno mehanično delavnico

in centralnim skladiščem rezervnih delov, bil pa bi tudi boljši strokovni nadzor nad delom v delavnicah.

Te delavnice bi ostale v glavnem povsod tam, kjer so zdaj. Njih naloga — skupaj s centralno mehanično delavnico pa bi bila — popravilo kmetijskih strojev in prevoznih sredstev, ne le kombinatskih, ampak — bolj kot doslej — tudi kmečkih. Na ta način bi lahko organizirali za vse kmet. stroje na našem področju dober »servis«, ki bi bil povezan s skladiščem rezervnih delov.

Mešalnica krmil, dosedaj poslovna enota obrata Hmezad, naj bi se osamosvojila v delovno enoto, ker je posebna proizvodna dejavnost. Iz istih razlogov naj bi se tudi **Polnilnica pijač** iz sestava obrata »Mleko« izločila v posebno delovno enoto.

Obstoječi obrat »Mesnine« bi se znotraj reorganiziral tako, da bi v njegovem sestavu delovali dve delovni enoti: klavnica in maloprodaja.

Glede na sklep delavskega sveta kombinata, da se začne graditi **hladilnica** za sadje v Celju, bi se drugo leto osnovala tudi ta delovna enota.

Vse ostale sedanje delovne enote ostanejo neizpremenjene.

Na podlagi tega bi sestavljale kombinat naslednje organizacijske enote (brez skupnih služb podjetja):

1. obrat Kmetijstvo:

- DE Kmetijstvo — I
- DE Kmetijstvo — II
- DE Kmetijstvo — III
- DE Kmetijstvo — IV

2. DE Kooperacija

- 3. DE Sadjarstvo
- 4. DE Vrtnarstvo
- 5. DE Gozdarstvo
- 6. obrat Mesnine:
 - DE Klavnica
 - DE Maloprodaja

- 7. DE Mleko
- 8. DE Hmezad
- 9. DE Pijače
- 10. DE Mešalnica krmil
- 11. DE Hladilnica
- 12. DE Strojna postaja
- 13. DE Prehrana
- 14. DE Hišni sklad

Nova organizacija še ne obravnava notranje organiziranosti delovnih enot razen v obratu kmetijstvo in v delovni enoti kooperacija. Vzrok je preprost — ne da se narediti vsega naenkrat. V tem času je podrobno proučena le organizacija kmetijske proizvodnje in izdelan načrt nove. V naslednjih 2 letih pa je treba to storiti tudi v ostalih delovnih enotah, da bi delo vsake potekalo najbolj smotno in učinkovito. Še zlasti pa je to potrebno zato, ker je proučena in dobra organizacija dela v vsaki delovni enoti podlaga za uvedbo uspešnega spremljanja stroškov proizvodnje. Brez tega pa se gospodariti ne da več, vsaj ne uspešno!

ORGANIZACIJA STROKOVNIH SLUŽB

Med strokovne službe štejejo vse tiste vrste poslov in dejavnosti, ki so potrebne, da proizvodni proces nemoteno poteka in da se izdelki prodajo. To pa so razvojno-tehnološki, komercialni, kadrovski, računovodski in drugi taki posli.

Izhodiščno načelo je, da naj se vsaka služba organizira tam in tako, da bo lahko najbolje delovala in da bo njeno delovanje najbolj gospodarno. Upoštevati je treba potrebno prisotnost teh služb v vsaki delovni enoti, kot tudi smotno povezovanje delovanja vsake službe v podjetju, ne glede na to, kje bi se posel opravljal. Pri tem praviloma ne gre za nobeno izbiranje med centralizacijo in decentralizacijo služb, temveč v prvi vrsti za upoštevanje smotnosti, ki pa navadno nalaga, da se nekateri posli opravljajo v vsaki delovni enoti, drugi za več delovnih enot skupaj, nekateri pa celo za celo podjetje enotno.

Prav na področju organizacije teh služb nas čakajo največje naloge. Od dobre organizacije in dela teh služb zavisi v veliki meri uspešno in vsklajeno delovanje velikega števila organizacijskih enot v našem podjetju, ki združuje tako pestro proizvodno dejavnost.

Računovodska služba je zdaj organizirana v vsaki delovni enoti in za celo podjetje. Knjigovodstvo je pretežno usmerjeno v spremljanje poslovnih dogodkov z zahtevami predpisov. Zapostavljeno pa je področje stroškov proizvodnje, ki je za vodenje proizvodnje najpomembnejše. Zaradi tega naj bi se ta služba razdelila na dve: na finančno in na ekonomsko.

Finančno službo bi organizirali centralno za vse podjetje. Dokler ne bi prenesli obdelavo knjigovodskih podatkov v elektronski računalnik, pa bo potrebno, da bo centralna finančna služba imela še svoje izpostave v delovnih enotah oziroma za več delovnih enot skupaj.

Finančna služba ureja in spremlja medsebojna finančna razmerja delovnih enot in pa finančne odnose podjetja napram zunanjemu svetu (banke, kupci, dobavitelji itd.). Njena naloga pa je tudi, da priskrbi denarna sredstva za tekoče poslovanje in investicije. V okviru finančne službe naj bi se postopno razvila tudi interna banka podjetja, ki bo prevzela posle plačilnega prometa, gospodarjenje z denarnimi sredstvi in hranilno—kreditno poslovanje.

Ekonomsko službo služi v prvi vrsti potrebam delovnih enot in obsega posle planiranja proizvodnje, analiziranja poslovanja, spremljanja stroškov proizvodnje, zbiranja statističnih podatkov o tem, ugotavljanja in delitve dohodka delovne enote in osebnih dohodkov. V to

službo se vključijo sedanje službe planiranja, obratovnega (stroškovnega) knjigovodstva, knjigovodstva osebnih dohodkov itd. Ekonomska služba mora dnevno (ažurno) spremljati potek proizvodnje, porabo sredstev in dela, analizirati slabosti, ugotavljati kje dobivamo, kje pa izgubljam in opozarjati vodilne delavce in kolektiv na slabosti v poslovanju.

Delitev na finančno in ekonomsko službo pa terja temeljite priprave. Proučiti je treba notranjo organizacijo delovne enote, skrbno analizirati potek proizvodnje, izdelati sistem evidence in obrazcev za spremljanje porabe materiala in dela v proizvodnji, vpeljati pripravo dela itd.

Vse to je doslej izvedeno le v obratu Mesnine, ki je tako delitev računovodstva že izvedel. Z novim letom bi se izvršile potrebne priprave tudi v obratu Kmetijstvo, da bi se tudi tu osnovali obe službi. Vse druge delovne enote pa bi postopno v naslednjih 2 letih izvedle priprave in tudi postopno oblikovale obe službi. Do takrat pa bi zadržali sedanjo obliko računovodske službe. V ekonomsko službo bi takoj vključili povsod le posle planiranja.

Seveda pa to ne pomeni, da mora zdaj še računovodska, a jutri ekonomska služba biti neposredno v vsaki delovni enoti. Lahko se organizira za več delovnih enot skupaj, kjer je to bolj smotno in ceneje. Verjetno bo treba, prav zaradi lažje preobrazbe te službe v naslednjem razdobju, že zdaj vključiti tudi vso računovodsko službo v finančno oz. finančni center podjetja.

Poleg ekonomskih služb v delovnih enotah bi se organizirala taka služba tudi na ravni podjetja z nalogo, da strokovno vodi in vključuje delo te službe v delovnih enotah.

Komercialna služba dobiva vse večji pomen z razvojem tržnega gospodarstva. Njena osnovna naloga je zagotoviti proizvodnji, da lahko dela s polno zmogljivostjo, da ji priskrbi potrebne surovine po čim nižji ceni in da ji proda izdelke po čim višji.

Vse do letošnjega leta so komercialne posle opravljale delovne enote same. Spoznanje, da se nekateri komercialni posli bolje opravljajo skupno, centralno, je pripeljalo do osredotočenja komercialnih poslov kmetijskih obratov (skladiščna služba, nabava in prodaja), mešalnice krmil in polnilnice pi-jaja. Enotne rešitve za to, kje naj se komerc. posli opravljajo, pa ni.

Le na podlagi skrbne proučitve take ali drugačne organizacije komercialnih poslov se je mogoče odločiti. Verjetno bo večino komercialnih poslov potrebno še naprej opravljati v delovnih enotah ali obratih.

Ne glede na to, kje bo organizirano opravljanje komercialnih (nabavnih in prodajnih) poslov, pa bo treba celotno komercialno poslovanje v podjetju veliko tesneje povezati in vsklajevati, da bo delovalo kot enotna služba, katere naloga je izvrševati komercialno politiko podjetja.

Prav premajhna povezanost in vsklajenost delovanja komercialne službe v celem podjetju, ki je v veliki meri posledica njene sedanje organizacije, je glavno vprašanje, ki ga mora nova organizacija rešiti.

Zato se računa, da bi na ravni podjetja organizirali tiste komercialne naloge, ki so skupne (raziskava tržišča, reklama, iskanje novih prodajnih področij in poti), zlasti pa zagotovili usmerjanje in vsklajeno poslovanje decentraliziranih komercialnih služb v delovnih enotah in obratih (skupen nastop do velikih odjemalcev, določanje prodajnih pogojev, sklepanje okvirnih in dolgoročnih pogodb) enotno urejevanje odnosov do poedinega kupca, ki se v poslu neposredno povezuje z več delovnimi enotami itd.).

Centralno bo treba skrbeti tudi za načrten razvoj, planiranje in pripravo prodaje za analizo komercialnega poslovanja, za oblikovanje komercialne politike podjetja.

Razvojna služba je obstojala že doslej, le da je vključevala tudi posle planiranja, ki se prenesejo v ekonomsko službo, in kmetijsko tehnološko službo, ki se prenese v obrat kmetijstvo.

Tisti del razvojne službe, ki se ukvarja z izboljševanjem tehnologije, mora biti v delovnih enotah oziroma obratih. Le v neposredni povezavi s proizvodnjo lahko tehnologi, ki so nosilci tega posla v proizvodnih dejavnostih, uspešno skrbijo in odgovarjajo za stalno izboljševanje tehnološkega procesa. Ti posli se ne morejo uspešno opravljati centralno, ker je dejavnosti, s katerimi se podjetje peča, preveč. Na tem področju bi centralno organizirana razvojna služba le vsklajevala delo tehnologov in skrbela, da to delo vsepovsod teče.

Razvojna služba na ravni podjetja pa prevzame skrb in odgovornost za pripravo srednjeročnih razvojnih programov obstoječih dejavnosti, za pripravo in izvedbo novih proizvodnih kapacitet (nekakšen inženiring za delovne enote) in za neposredno izboljševanje organizacije podjetja in poslovanja, pa tudi za povezovanje podjetja v razvojnih vprašanjih z drugimi strokovnimi organizacijami in poslovnimi partnerji.

Sedanja kvalifikacijska struktura, ki daleč zaostaja za potrebami podjetja, nujnost premeščanja kadrov v zvezi s spremembami organizacije, odgovornost za polno zaposlitev delavcev, zlasti pa skrb, da pride

pravi človek na pravo mesto, nalaga izredno težke in odgovorne naloge **kadrovski službi**. Potrebno bo določiti kadrovske posle, ki jih morajo opravljati same delovne enote (evidenca zaposlenih, nameščanje občasno zaposlenih itd.). Vse ostale posle pa je treba osredotočiti na ravni podjetja, ker le tako lahko zagotovimo smotno izvrševanje kadrovske politike. To seveda ne pomeni, da se centralizira odločanje o kadrovskih zadevah; centralizira se le kadrovsko poslovanje, odločanje pa je dolžnost samoupravnih organov. Za tak način dela in obseg poslov pa je potrebno kadrovsko službo na ravni podjetja okrepiti.

Poslovanje vsake strokovne službe bo potekalo deloma na ravni podjetja, deloma pa v delovnih enotah oziroma obratih. Tisti del službe, ki bo organiziran na vrhu podjetja, se bo imenoval **center** (doslej sektor). Naloga centra je, da vsklajuje celotno poslovanje posamezne službe, ne glede v katerih orga-

bile poznane že zdaj. Obliki neposrednega samoupravljanja sta bili **zbor delovne skupnosti delovne enote** in **referendum vseh delavcev kombinata**. Organi posrednega samoupravljanja pa so bili **svet delovne enote**, **delavski svet kombinata** in **upravni odbor**.

Nova organizacija uvaja spremembo v vrstah organizacijskih enot. Doslej smo poznali dve ravni samoupravnih organizacijskih enot: podjetje in obrat (za katerega smo rekli, da ima samoupravni položaj delovne enote). Obrat pa se je lahko delil še na manjše organizacijske enote — poslovne enote, ki pa niso imele samoupravnih pravic.

Iz tega izhaja, da se je vsklajevanje med delovnimi enotami opravljalo samo na ravni podjetja. To je seveda obremenjevalo delavski svet kombinata in upravni odbor za vrsto operativnih poslov. Morala sta se spuščati v podrobnosti, kar ju je odtegovalo od tega, da bi določala poslovno politiko, jo

Zadnje jesenske brazde. Iz njih bo pognala kal, ki jo bo prekril skorajšnji sneg.

nizacijskih enotah poteka, in da to službo predstavlja tudi navzven. Tako bi imeli razvojni, komercialni, finančni, ekonomski in kadrovski center. Tisti del službe, ki pa bi deloval v delovnih enotah oz. obratih pa bi se imenoval **oddelek**. Delovna enota bi imela lahko tehnološki (proizvodni), komercialni in ekonomski oddelek. Kjer pa je obseg poslov manjši, bo namesto oddelka organizirano le delovno mesto. Če pa teh poslov ne bo niti toliko, da bi zaposlili enega človeka, pa bi se priključili kakemu drugemu delovnemu mestu.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA

Oblike neposrednega in posrednega samoupravljanja so

spremljala in skrbela za uvedbo in delovanje čvrstega **systema poslovanja, dogovarjanja, odločanja in kontrole izvajanja** samoupravnih odločitev. Razen tega pomožni organi delavskega sveta kombinata, niso mogli prevzeti na sebe nekaterih drobnih dolžnosti in tako razbremeniti delavski svet, ker niso imeli potrebnih pooblastil za to.

Ta razbremenitev centralnih organov samoupravljanja, da bi se posvetili bolj ključnim temeljnim vprašanjem razvoja in poslovanja podjetja kot celote, lahko dosežemo po treh poteh:

1. Tekoče odločanje pri izvajanju poslovne, kadrovske, razvojne in druge politike, za katero je smernice določil delavski svet podjetja, je treba prenesti na **pomožne organe delavskega**

sveta, v kolikor se ne more prenesti že na organizatorje dela. V ta namen morajo dobiti ti odbori ali komisije potrebna pooblastila delavskega sveta kombinata, ki pa so mu dolžni občasno in redno poročati o svojem delu. Na ta način bi imel delavski svet podjetja kontrolo, kako se z odločitvami odbora izvajajo njegove smernice poslovne politike.

2. Druga pot je, da se istovrstne ali pa kljub različnim dejavnostim v medsebojnem poslovanju tesno povezane delovne enote združijo v višjo organizacijsko enoto, v obrat, in nanj prenesejo odločanje o tistih zadevah, ki jih morajo skupaj reševati, v obrat združene delovne enote. Obrat je torej vmesna organizacijska raven med delovno enoto in podjetjem. Na ta način bi razbremenili delavski svet kombinata usklajevanja vprašanj ene dejavnosti, ki je bila doslej (in še bo) organizirana v več delovnih enotah (npr. Kmetijstvo).

3. Na ta način bi ostalo delavskemu svetu kombinata le samoupravno usklajevanje poslovanja med različnimi dejavnostmi v podjetju (poleg splošnih nalog, ki zadevajo vse dejavnosti in celo podjetje). Toda tudi tu bi se dalo še razbremeniti tako, da bi se prizadete dejavnosti napotile, da se neposredno same sporazumejo o skupnih zadevah, a šele, če do tega ne bi prišlo, bi o vprašanju odločali centralni samoupravni organi kombinata.

Take zahteve pa ni moči reševati v okvirih klasične samoupravne strukture (samoupravni organi organizacijskih enot), ampak bo treba vzpostaviti **novе skupne samoupravne organe v poslovanju povezanih delovnih enot in obratov**. Leti bi prevzeli odločanje oz. sporazumevanje o skupnih vprašanih prizadetih delovnih enot. Šele, če se v takem, skupnem samoupravnem organu ne bi sporazumeli, bi zadevo prenesli v odločitev centralnim samoupravnim organom kombinata. Tak skupen organ bi predstavljali predstavniki oz. zastopniki svetov prizadetih delovnih enot oz. obratov.

Take skupnosti delovnih enot, bi lahko predvideli že s pravilnikom o organizaciji podjetja. Naziv bi naj bil »**poslovna skupnost za _____**« (npr. meso, mleko, hmelj, sadje, vzdrževanje strojev, krmila). To ni organizacijska enota, temveč le skupnost del. enot, ki imajo določene skupne interese ali vprašanja, ki jih morajo skupaj reševati. Že navedeni primeri povedo, da se povezujejo zlasti tiste delovne enote, ki proizvajajo surovine, in tiste, ki te surovine predelujejo in prodajajo. Samoupravni organ pa naj bi nosil naziv **odbor poslovne skupnosti**.

Poslovna skupnost pa ima še eno posebno vlogo, ki je lahko neprecenljivega pomena. V njo se lahko — na podlagi posebne pogodbe — vključijo tudi druga podjetja, oziroma njih delovne enote, ki imajo za to interes. Na ta način bi dosegli poslovno združevanje podjetij, na tistih področjih poslovanja, kjer se za to pokaže interes, ne da bi se podjetja fizično združevala. V takem primeru bi poslovna skupnost prerasla v »**pogodbena poslovna skupnost**«.

Sestava poslovnih skupnosti se vidi iz prikaza, ki upošteva že sedanjo stopnjo delovnih enot kombinata in drugih podjetij.

Pogodbena poslovna skupnost za hmelj:

- DE Hmezad
- obrat Kmetijstvo
- DE Kooperacija
- ostali proizvajalci hmelja v Sloveniji

Pogodbena poslovna skupnost za meso:

- obrat Mesnine
- DE Kooperacija
- obrat Kmetijstvo
- KZ Slovenske Konjice

- KZ Mozirje
- KZ Bizeljsko
- KZ Šoštanj
- ostali pogodbeni proizvajalci mesa

Pogodbena poslovna skupnost za sadje:

- DE Hladilnica
- DE Sadjarstvo
- KZ Slovenske Konjice
- KK Smarje
- KK Sentjur

Pogodbena poslovna skupnost za mleko:

- DE Mleko
- obrat Kmetijstvo
- DE Kooperacija
- KZ Šoštanj
- KZ Mozirje

Poslovna skupnost za krmila:

- DE Mešalnica krmil
- obrat Kmetijstvo
- DE Kooperacija

Poslovna skupnost za vzdrževanje strojev in vozil:

- DE Strojna postaja
- obrat Kmetijstvo
- DE Kooperacija
- DE Mleko
- obrat Mesnine
- Komercialni center (PE Transport)

Taka vrsta medsebojnega poslovnega povezovanja pa pomeni krepitev medsebojnih odnosov med delovnimi enotami podjetja in odprta vrata za povezovanje delovnih enot navzven z drugimi podjetji, tam kjer imajo za to gospodarski interes. To pa je nova kvaliteta v medsebojnih odnosih organizacijskih enot kombinata, ki temelji na skupnih gospodarskih interesih, ne pa na prisili ali omejevanju samoupravnih pravic.

Vse to pa vodi k večjemu medsebojnemu zaupanju in razvijanju skupnih interesov. Vedeti moramo, da vsak zase ne pomeni nič ali pa le malo, vsi skupaj pa smo že upoštevanja vredna gospodarska organizacija. To pa je za vsakega poslovnega partnerja v današnjih gospodarskih razmerah, ob vse hitrejših združevalnih gibanjih v gospodarstvu, zelo pomembno. Tudi ta reorganizacija pomeni en korak v tej smeri v povečevanju gospodarske moči in poslovnega pomena našega podjetja. To pa je za vse nas, ki v podjetju delamo in od tega dela živimo, življenjskega pomena.

V. Križnik

Predlog za razpravo o organizaciji sindikata ob reorganizaciji podjetja

Z reorganizacijo podjetja po proizvodnih panogah in sektorjih nastopajo tudi nove potrebe po novi organizacijski obliki sindikalne organizacije podjetja. Novo nastajajoče večje delovne enote, nova vloga obratov, organiziranih po proizvodnih panogah in večja vloga poslovnih in obračunskih enot, terjajo od nas, da temu prilagodimo tudi sindikalno organizacijo.

Slučajno sovpada reorganizacija podjetja s potekom mandatne dobe sindikalnim organom podružnic. S tem v zvezi so predvideni redni letni občni zbori, ki naj bi se izvršili do konca letošnjega leta. V zvezi s tem bodo nastopile spremembe v organizacijski strukturi sindikata in bo potrebno sočasno v nekaterih primerih imeti redne letne občne zборе. Na teh zborih bodo podani obračuni dela, sklepano se bo v nekaterih primerih o združitvah in razdvojitvah podružnic o ustanovitvah novih sindikalnih podružnic delovnih enot. Odprto ostane tudi vprašanje vloge in pomena novih obratov in njihove vloge v družbeno-političnem pomenu.

Ob sedanji organizacijski obliki je delovalo v podjetju 19 sindikalnih podružnic, z novo reorganizacijo pa naj bi v podjetju delovalo 18 podružnic.

Od obstoječih naj bi se v kmetijski proizvodnji združilo 10 podružnic v 4 večje in ustanovila 1 nova. Na upravi podjetja bi se sedanja podružnica razdvojila v tri podružnice, 7 podružnic pa naj bi ostalo nespremenjenih, 5 podružnic pa bi se na novo ustanovilo.

Misel je, da naj bi osnovne organizacije sindikata ostale v delovnih enotah, kjer se ustvarja in deli dohodek ter rešujejo vsa ostala družbeno-politična dogajanja. Kako pa naj sindikat deluje do poslovnih in proizvodnih obračunskih enot, pa naj bi bila stvar same podružnice sindikata. Odprto ostane vprašanje, kako organizirati sindikalno delo na obratih, ki imajo koordinacijsko funkcijo (obrat kmetijsko gospodarstvo). Verjetno bi bilo najbolje v teh primerih najti način dela z delegatskim sistemom in brez neposrednih volitev organov sindikata. V tem primeru ne bi imeli obrati, ki bodo imeli koordinacijski značaj, stalne sindikalne organizacije, delavci obrata pa naj bi bili vključeni v SP upravo.

Izvršni odbori sindikalnih podružnic delovnih enot bi, kadar bodo nastopile za to potrebe, pooblastili za vsak primer posebej svoje predstavnike v sindikalni organ obrata. V mnogih primerih pa bi lahko tak organ

sestavljali predsedniki SP združenih enot v obratu ali pa skup izvršnih odborov prizadetih sindikalnih podružnic, ki kolektivno rešujejo določeno problematiko obrata odnosno prizadetih delovnih enot.

Največje spremembe se bodo izvršile v sindikalni organizaciji v kmetijskem gospodarstvu. Po tem načrtu naj bi se združile: SP Vransko, Tabor, Braslovče, Prebold in Trnava v eno; Polzela, Šempeter in Vrbje v eno ter Vojnik in Celje v eno sindikalno organizacijo. Iz vseh dosedanjih organizacij kmetijstva pa naj bi se ustanovile nove SP in to za DE živinoreje (obe farmi), del Vrbja in Braslovče; in DE kooperacije, kamor bi se včlanili vsi delavci, ki delajo v kooperaciji.

Nove sindikalne podružnice naj bi se ustanovile tudi na bodočih novih DE — kot sta polnilnica Sinalco in mešalnica krmil.

Sindikalna podružnica uprave bi se delila na SP komerciala in SP uprava; del sedanjih delavcev uprave pa bi pristopil k SP kooperaciji.

Iz zgornjega predloga je razvidno, da bodo imele SP, ki se združujejo, po dva občna zbori: zbor dosedanje podružnice, na katerem bo podan obračun dela za minulo obdobje in sprejet sklep o združitvi podružnice. (Nadaljevanje na 12. strani)

Pomembni sklepi 3. seje CDS

SEJA JE BILA 8. 10. 1968

Centralni delavski svet je razpravljal o naslednjem dnevnem redu:

1. Pregled sklepov zadnje seje
2. Poročilo o poteku del za novo organizacijo
3. Poročilo o poteku proizvodnje v letu 1968
4. Gospodarjenje z zemljišči v kmetijskem kombinatu
5. a) Merila za določitev osebne ocene in načela kadrovske politike
- b) Določitev planske obračunske osnove OD za leto 1968
6. Volitve delegata v skupščino socialnega zavarovanja
7. Razno
 - a) Investicije v hmeljarstvo
 - b) Investicije v Sinalco
 - c) Pritožba na odločitev komisije za zaščito delovnih dolžnosti DE Petrovč

Ad 1.

Pregled izvršitve sklepov je podal glavni direktor ing. Zidar.

Ad 2.

Poročilo o poteku del in pripravah za novo organizacijo podjetja je podal tov. ing. Križnik. Pove, da je študijo o novi reorganizaciji naročil UO podjetja. V razpravi so sodelovali tov. Rehar, ing. Zidar, tov. Cvikel, tov. Omladič, tov. Gračner, tov. Kolenc, tov. Kronovšek in tov. Plaskan.

Po daljši in plodni razpravi so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Delavski svet podjetja načelno soglaša, da se na podlagi podane zamisli nove organizacije že pristopi k pripravam, ki morajo biti končane sočasno s oblikovanjem končnega predloga organizacije.

2. Kadrovske problemi, ki se pojavljajo ob reorganizaciji v kmetijstvu (višek delovne sile), naj DE in kadrovska služba rešujejo v duhu delavske solidarnosti in upoštevanja socialnih razmer delavcev tako, da se za nje zagotovijo druga delovna mesta bodisi v kombinatu ali izven njega.

3. Delavski svet pooblašča glavnega direktorja, da sprejme predhodno sistematizacijo delovnih mest na podlagi katere se izvrši potrebno premeščanje delavcev in da sprejme druge ukrepe, potrebne za pripravo in nemoten potek prehoda na novo organizacijo.

4. Delavski svet pooblašča glavnega direktorja, da lahko razmesti delavce, kjer to spremembe v organizaciji zahtevajo, tako, da že pred začetkom formalnega prehoda na novo organizacijo zagotovi kadre za ključna delovna mesta v novi organizaciji. Namen tega je, da bi prehod na novo organizacijo izzval čim manj motenj. Na nova vodilna delovna mesta lahko postavi tudi vršilca dolžnosti. Razpis za ta delovna mesta naj se opravi v januarju 1969.

5. Delavci, za katere ne bo sistemiziranih delovnih mest v novi organizaciji, se s 1. januarjem prevedejo v kadrovske službe podjetja, ki jih lahko dodeli začasno na kakršnokoli delo v podjetju, ki ustreza njihovi kvalifikaciji.

Za stroške prerazporeditve teh delavcev in njih prekvalifikacije, se v podjetju osnuje solidarnostni sklad. V ta sklad prispevajo od svojega OD vsi delavci podjetja odstotek, ki ga bo določil DS pod-

jetja. S sredstvi upravlja kadrovska služba.

V tej smeri je potrebno pripraviti ustrezna določila statuta in pravilnik o delitvi OD ter izdati pravilnik o uporabi teh sredstev.

6. Delavski svet nalaga glavnemu direktorju in strokovnim službam, da pripravijo potrebne spremembe statuta za uvedbo nove organizacije podjetja.

7. Predlog nove organizacije obravnava upravni odbor. Takšen predlog skupaj s predlogom sprememb statuta se da v obravnavo vsem delavskim svetom delovnih enot.

Oba predloga s pripombami DE se predložita v končno obravnavo in sklepanje delavskemu svetu podjetja.

8. Na podlagi razprave in problematike, ki bo nastopila v odnosu do delovnih razmerij, sklene delavski svet, da se številčno povečajo komisije CDS. V komisije DE imenujejo po dva člana IO SP, v komisijo podjetja pa SO podjetja.

Ad 3.

Po poročilih odgovornih vodij sektorjev je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

(Zaradi obširnosti sklepov objavljamo le kratke izvlečke.)

1. Sprejeta so bila poročila služb in stališča UO o proizvodnji v letošnjem letu v kmetijstvu družbenega sektorja, kooperacijski proizvodnji, kmetijske strojne postaje, Mesnin in obrata Mleko.

Na osnovi razprave in predlogov služb so bili sprejeti s tem v zvezi sklepi za izboljšanje stanja v bodoče v vseh sektorjih proizvodnje.

a) V hmeljišču v Poljčah naj se takoj pristopi k iskanju vira vode (podtalnice) za namakanje z ozirom na slab fizični obseg proizvodnje hmelja na obratu Braslovčec.

b) Ukreniti vse potrebno za preprečevanje mehaničnih poškodb hmelja pri sušenju (hladilne naprave in usposobitev delavcev za taka dela).

c) Priskrbeti potrebna investicijska sredstva za nabavo in ureditev dosuševalnih naprav za sušenje sena po objektih, kjer se nahaja živina.

č) Iz reje v lastni proizvodnji naj se izločijo vse krave molznice s proizvodnjo izpod 3.500 l mleka letno.

d) V zvezi z razmejitevjo zemljišč in drugih osnovnih sredstev v zvezi z novimi koristniki po reorganizaciji potrdi CDS predlog, ki ga je UO sprejel na seji dne 26. 9. 1968.

2. V zvezi z bodočim poslovanjem DE Sinalco je potrebno naslednje:

a) obrat Mleko naj pripravi vse potrebno za razširitev proizvodnje in uvedbo novih proizvodov. CDS pooblašča podjetje, da tako proizvodnjo prouči in da odgovorni delavci spoznajo tako proizvodnjo v Zahodni Nemčiji;

b) dopolniti je sistemizacijo delovnih mest in zasesti delovna mesta z odgovarjajočimi kadri;

c) komercialna služba za Sinalco in vsa ostala organizacijsko tehnična vprašanja naj se uredi po predlogu UO s seje dne 26. 9. 1968.

č) V investicijskem planu za leto 1968 je za DE Sinalco predvideti investicijska sredstva za nabavo:

— 4 kom. tovornih special	
avtomobilov á 2 toni á	56.100 N-din
kar znese	224.400 N-din
— 1 kom. tovorni special	
avtomobil á 5 ton	
á 88.000	88.000 N-din
— 1 kom. tovorni avtomobil	
á 2 toni á	40.450 N-din
Skupno za avtomobile	352.850 N-din

1 etiketirni stroj

1 hladilno napravo za sirup

1 dozator s pripravo za signiranje datuma proizvodnje.

Potrebna investicijska sredstva se naj predvidijo v investicijskem planu za leto 1969, ali po možnosti iz preostanka oročnega obveznega rezervnega sklada.

3. Sprejet je bil tudi sklep o odkupni ceni za hmelj letnik 1968 od nekooperantov.

Ad 4)

Po poročilu in obrazložitvi elaborata o gospodarjenju z zemljišči, ki jih upravlja kombinat in ki ga je podal inž. Križnik, sprejme CDS organizacijski predpis o gospodarjenju z zemljišči kombinata.

Ad 5)

V zvezi z merili za določitev osebne ocene in načeli kadrovske politike ter določitvi planske obračunske osnove osebnih dohodkov za leto 1968, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Merila delitve OD morajo spodbujati delavca, ki nima take strokovne izobrazbe kot jo zahteva delovno mesto, da si jo pridobi. V merilih je zato treba določiti, da ocena zahteve o izobrazbi upošteva tisto, ki jo delavec dejansko ima.

2. Na nova delovna mesta se lahko nameščajo le delavci z ustrežno strokovno izobrazbo, kot je predpisana za delovno mesto. Ta sklep se prične uveljavljati s 1. 4. 1969.

Za sedaj zaposlene člane delovne skupnosti kombinata velja ta sklep šele po zasedbi novih sistemiziranih delovnih mest po sprejeti reorganizaciji podjetja.

3. Delavci, ki se na novo sprejemajo v podjetje, se lahko nameščajo le na delovna mesta, ki ustrezajo njihovi strokovni izobrazbi.

4. Delavci, ki zasedajo delovna mesta z višjo zahtevano strokovno izobrazbo, kot je njihova, se ne premestijo na delovna mesta za njim ustrežno izobrazbo, dokler traja rok, v katerem si je ustrežno izobrazbo mogoče pridobiti. Če si delavec v tem roku ne pridobi ustrezne izobrazbe, se ga lahko premesti na delovno mesto, ki ustreza njegovi izobrazbi.

Rok za pridobitev izobrazbe z izrednim študijem ne more biti več kot enkrat daljši od trajanja rednega študija. Rok določi kadrovska služba podjetja.

5. Od zahteve, da mora delavec izpolnjevati za delovno mesto zahtevano strokovno izobrazbo pri sedaj zaposlenih članih delovne skupnosti kombinata, se lahko odstopa v naslednjih dveh primerih:

(Nadaljevanje na 6. strani)

a) Če delovno mesto, za katerega se zahteva kvalifikacija, zasede sedaj delavec z opravljenim izpitom za interno kvalifikacijo.

b) Delavcu na delovnem mestu, kjer se zahteva višja ali visoka izobrazba, a je star nad 45 let in ima nad 15 let prakse na poslu, ki ga opravlja, se dopušča za eno stopnjo nižja strokovna izobrazba od zahtevane. V teh dveh primerih se smatra, da delavec izpolnjuje na delovnem mestu zahtevano strokovno izobrazbo, kar je sicer pogoj, da lahko delovno mesto zaseda.

6. Z odločbo o osebni oceni, ki jo izda kadrovska služba na podlagi ocene delovnega mesta, se za vsakega delavca ugotovi, če izpolnjuje zahteve delovnega mesta.

Če delavec nima zahtevane strokovne izobrazbe, se mu s to odločbo postavi rok za pridobitev kot pogoj, da ostane na tem delovnem mestu.

7. Če ima delavec višjo strokovno izobrazbo od zahtevane, se mu zato ne more priznati višja ocena po tej zahtevi. Delavec to višjo oceno lahko pridobi le, če preide na delovno mesto, kjer se taka višja strokovna izobrazba zahteva.

Izjemni od tega načela sta:

a) Delavci z visoko strokovno izobrazbo, na delovnih mestih, kjer se ta izobrazba zahteva, če si pridobijo še izobrazbo III. stopnje (specializacija, magistriraj, doktorat). Ta dodatna izobrazba se prizna v osebni oceni.

b) Delavci s srednjo strokovno izobrazbo na delovnih mestih v proizvodnji, kjer se zahteva stopnja kvalificiranega delavca, se upošteva pri njegovi oceni njegova dejanska izobrazba.

8. Sprejemajo se načela in merila za osebno oceno na delovnih mestih.

9. Spremembe, ki so nastopile v tekočem letu in vplivajo na osebno oceno, se upoštevajo od 1. 1. v naslednjem letu in se uveljavljajo na podlagi odločbe kadrovske službe podjetja.

10. Delavski svet pooblašča komisijo za delitev OD pri CDS, da lahko predlaga preko UO podjetja spremembe še po pretečenem roku, v kolikor se pokažejo odstopanja med posameznimi delovnimi mesti.

c) 1. Za 1968. leto se sprejme planska obračunska osnova OD v urnem znesku 5,93 din (I. bruto).

2. Nove akontacije OD na podlagi te planske obračunske osnove in določenega faktorja dela po oceni delovnega mesta in osebni oceni se začnejo izplačevati od 1. 10. 1968 (21. 9.) dalje. Spremembe akontacij, ki bi nastale zaradi pritožb delavcev na oceno, se upoštevajo z naslednjim mesecem.

3. Konec leta se izvrši obračun OD po novih akontacijah tudi za čas od 1. 1. 1968 do 1. 10. 1968. Ta razlika se izplača delavcem v kolikor sredstva, namenjena za OD, po delitvi dohodka to omogočajo. Če je pa ta sredstev manj, se ustrezno zniža izplačilna razlika.

4. Za vsakega delavca se konec leta izdelava obračun OD po novih akontacijah. Če izplačane akontacije v teku leta (od 1. 1. do 1. 10. 1968 po starih osnovah od 1. 10. dalje pa po novih) presegajo obračunano po novih, se mu presežek tega zneska obračuna v okviru delitve OD po zaključnem računu. Če ta sredstva ne pokrijejo presežka, delavcu ni treba vračati ostanka.

5. V nove pravilnike o delitvi dohodka in OD se vnesejo naslednja načela:

a) Sveti delovnih enot v dejavnosti z letnim obrač. dohodka določijo, kolikšen odstotek planske obračunske osnove se bo izplačeval kot akontacija OD, če pričakovani dohodek po razdelitvi ne bi dopuščal izplačevanja 100 % obrač. osnove. Ta odstotek pa ne more biti višji od 70 % in ne sme biti nižji kot ga določa minimum OD SRS.

b) Svet delovne enote v dejavnostih, ki med letom ugotavljajo in delijo dohodek, lahko odloči, če dohodek po delitvi dopušča in ni v skladu z določili pravilnika, da se poleg planskih obračunskih osnov izplačuje tudi del OD po delitvi dohodka.

c) Če delovna enota ne ustvari toliko dohodka, da bi krila 70 % planske obr. osnove OD, velja, da je delovna enota poslovala z izgubo.

č) Če delovna enota pokrije po delitvi dohodka več kot 70 % plan. obrač. osnove,

ne pa toliko, kot je bilo izplačano z akontacijami, lahko pokrije razliko iz svoje rezerve OD. Če v rezervi nima sredstev, mora dobiti posojilo iz rezervnega sklada, ki pa je pogojen s predložitvijo sanacijskega načrta in programa vrnitve sredstev.

d) S 1. 1. 1969 se za vse delavce obračunavajo akontacije na podlagi obračunskih osnov na podlagi opravljenih delovnih ur v obrač. obdobju 1 mesec dni upoštevajoč redni in podaljšani delovni čas.

Ad 6)

Za predstavnika — odbornika za skupščino Zavoda za socialno zavarovanje je CDS na predlog sindikalnega odbora podjetja izvolil za nasledno mandatno dobo tov. Nagode Marjana — finančnega inštruktorja na gosp. rač. sektorju podjetja.

Ad 7)

Po podani analizi obnove hmeljišč v Sloveniji in kontigentiranja hmeljskih površin po poslovnem združenju »Styria«, ki ga je podal tov. Plaskan, sprejme delavski svet naslednje sklepe:

1. V skladu s planom obnove hmeljišč in izvoznimi možnostmi, je nujno zasledovati gibanje hmeljskih površin z letnimi bilanci in na osnovi tega vsako jesen plan obnove hmeljišč za prihodnje leto.

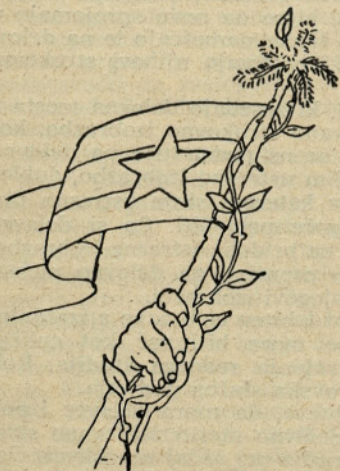
2. V skladu s tem odpade za poslovno leto 1968/69 le 90 ha obnove hmeljišč — povečanje. Od tega odpade 23 ha na lastno proizvodnjo in 67 ha na kooperacijsko proizvodnjo.

V zvezi s tem nalaga CDS odgovornim službam lastne in kooperacijske proizvodnje ter investicijski službi, da uskladijo tem zahtevam investicijske programe za prihodnje leto.

3. Sprejet je bil sklep, da se izvrši nagrajno žrebanje hranilnih vlog, naloženih pri kombinatu. Pooblašča se UO, da izdela in sprejme ta program.

4. Delavski podjetja je sprejel še vrsto drugih sklepov o nabavi in prodaji nepremičnin na predlog posameznih delovnih enot, o razširitvi predmeta poslovanja in o pritožbah.

F. Ivančič

Kmetijski kombinat Žalec čestita vsem svojim delavcem, kooperantom in poslovnim prijateljem za

dan republike - 29. november

Mesto in vloga kmetijstva

DIREKTOR INŽ. MILOVAN ZIDAR JE GOVORIL NA ZADNJI SEJI CENTRALNEGA KOMITEJA ZK SLOVENIJE O MESTU IN VLOGI KMETIJSTVA V DOLGOROČNEM DRUŽBENO-GOSPODARSKEM PROGRAMU RAZVOJA SLOVENIJE.

V GOVORU, KI GA POVZEMAMO, JE DEJAL:

Splošen družbeni in gospodarski razvoj Slovenije, ki ga predložene teze, referat in predkongresni programski material v osnovnih obrisih nakazujejo za dolgoročno obdobje, odreja jo že sami po sebi tudi možnosti in smeri razvoja za slovensko kmetijsko gospodarstvo. Želim povedati nekaj misli o mestu in vlogi kmetijstva v dolgoročnem družbeno-ekonomskem programu razvoja Slovenije.

Zlasti nekatere ocene smeri razvoja slovenske družbe kot so spreminjanje zaposlitvene strukture, rast narodnega dohodka, razvoj živilske industrije, razvoj turizma in blagovne menjave z inozemstvom, nakazujejo potrebo in možnosti rastoče potrošnje živilskih proizvodov tako po količini kot tudi po kvalitetni strukturi. Poraba zemljišč po drugih nekmetijskih potrošnikih, kot so urbanizacija, promet, energetika, gozdarstvo in skrb za usposabljanje manj rodovitnih zemljišč, pa opredeljujejo kmetijsko proizvodno zemljišče kot zelo omejen činitelj kmetijske primarne proizvodnje. Kljub takšnemu družbenemu razvoju, ki bo omogočal nadaljnji odliv kmečkega prebivalstva v druge dejavnosti, omogoča majhen pridelovalni prostor že po kriterijih sedanjega stanja sredstev za proizvodnjo v svetu perspektivno omejeno delovno produktivnost.

To in pa naravni pogoji usmerjajo slovensko kmetijstvo v intenzivnost, pri čemer moramo v največji meri izkoristiti naravne možnosti za razvijanje nekaterih visoko kvalitetnih kmetijskih proizvodov. To terja še nadaljnje usposabljanje kadrov, sredstev in organizacije, da bodo te lastnosti dobile tudi svoj stalni odsev na tržišču. Naš geografski položaj omogoča, da razvijemo pomembne pridelovalne, trgovske in skladiščne zmogljivosti za promet blaga v izvoz, oskrbo naraščajočih domačih potreb in turizma tudi na račun surovin jugoslovanskega trga in obratno — oskrbo domačega kmetijstva in širšega jugoslovanskega področja z reprodukcijskim materialom in opremo iz domače in tuje proizvodnje.

Spričo oblikovno neugodnih naravnih pogojev pridelovalnega prostora, poselitvene podobe, omejenosti zemljišča, velike potrošnje zemljišč za nekmetij-

ske namene, tudi v prihodnje nimamo možnosti za oblikovanje velikih kmetijskih pridelovalnih enot po kriteriju za oba sektorja lastništva. Osnutek dolgoročnega razvoja sicer zagotavlja dokajšen proces spreminjanja kmetijske zemlje v nekmetijsko, kar pa še vedno ne bo omogočilo ustrezno strukturo kmetijske posesti. Torej je tudi v prihodnje naša usmeritev še vedno vezana na relativno mala kmečka posestva in srednjevelike družbene obrate. Obstoj takšne proizvodne strukture v kmečkem sektorju je zagotovljen z blagovno proizvodnjo, ki bo presejala lastne surovinske osnove kmečkega gospodarstva. Zato je nujno tesno poslovno sodelovanje z ustreznimi družbenimi obrati, ki morajo omogočiti stabilno proizvodnjo in prodajo proizvodov. Dejstvo, da nas bo še dolgo spremljala agrarna prenaseljenost, narekuje družbenim kmetijskim organizacijam izgradnjo družbeno smotrnih zmogljivosti, ki bodo delovale kot organizacijska jedra v določenem proizvodnem prostoru in šele skupno s kmečkimi proizvajalci tvorila gospodarsko najbolj ustrezno velikost.

V dosedanjih razpravah pogrešam večji poudarek nekmetijskim dohodkom iz kmečkega turizma, jasnejšo usmeritev na zaposlitev zunaj kmetije in razvijanje storitvenih dejavnosti, ker je dolgoročno gledano zaradi omejenih kapacitet tudi možnost ustvarjanja dohodka bodoče čiste kmetije omejena. Te dejavnosti bo nujno vgraditi v razvoj Slovenije in v organizacijo razreševanja problemov kmečkega vprašanja, ki nas bo, kot kaže, še dolgo spremljalo v našem razvoju. Spoznanja, ki po količini opredeljujejo obstoj in obseg slovenskega kmečkega vprašanja, ponovno opozarjajo na pravilnost že pred leti načrtane kmetijske politike, ki je kot edino alternativo razreševanja tega vprašanja postavila poslovno kooperacijo družbenih in kmečkih obratov kot družbeno ekonomsko nujno v dolgoročni prenosni kmečkega pridelovanja. Interes pri ustvarjanju in delitvi dohodka po delu je osnova tudi za organizacijo kmečkih proizvajalcev. Osnovna samoupravna enota mora tudi kmetom omogočiti samoupravne

pravice, ki jih zagotavljajo ustava in zakoni. Delo političnih organizacij na vasi mora biti usmerjeno na usposabljanje pridelovalcev za uveljavljanje samoupravnih pravic. Kmetu je treba v okviru samoupravnega položaja omogočiti, da del ustvarjenega dohodka nalaga v skupne obrate kmetijskih organizacij. Sedanja vprašanja in naloge, načrtane v smernicah dolgoročnega razvoja, zahtevajo hitrejšo razvijanje samoupravne organizacije kmetijstva. Današnje slabosti zaprtih samoupravnih enot, nepovezanih s sorodnimi področji, zavirajo integracijske združevalne procese.

Preoblikovanje od pridelovalnega na potrošni trg, ki ga sedaj doživljamo, je močno prizadelo slabo organizirano kmetijstvo, ki malo vpliva na osnovno delitev na trgu. Zato je nujno, da se proizvodne delovne organizacije, pridelovalne in trgovske samoupravno dogovarjajo o proizvodnih programih, gradijo skupne pridelovalne obrate ustreznih zmogljivosti, združujejo sredstva in delijo dohodek v skladu z uspehi na trgu.

Nekateri pojavi pri monopolističnem razlaščenju dohodka in odtekanje presežka dela iz kmetijstva, vplivajo na usodo obstoja ali životarjenje določenih kmetijskih panog. Nujno je hitrejšo razvijanje samoupravljanja ne le v temeljni enoti združenega dela, pač pa odpiranje v področne samoupravne organizme, ki bodo na bazi dolgoročnega interesa združenega dela skupno s pridelovalno industrijo in trgovino vplivali na takšno delitev dohodka po delu, ki bo omogočalo enakomernejši razvoj posameznih sektorjev pridelave, pridelave in prometa. Sama organizacija kmetijskih proizvajalcev in povezava s pridelavo in trgovino je ob podpori družbenih organov, gospodarskega sistema in ekonomske politike sposobna zagotoviti takšno reprodukcijo, ki jo narekuje dolgoročni razvojni program.

Teškoče naloge v zvezi z izvajanjem reforme odkrivajo navzkrižja, ki izhajajo iz strukturalne krize kmetijske proizvodnje, bodisi kot posledica podedovane agrarne posesti, neizpeljane modernizacije, nedodelanih družbenih kmetijskih obratov, kakor tudi obstoj kmetijskih proizvodnih enot, ki so se organizacijsko, tehnološko in samoupravno zaprle v svoj krog in izolirale od kmečke okolice.

Težave opozarjajo na slabo poslovno povezavo med proiz-

vodnjo in trgom, prav tako tudi na iluzije, da se je kmetijstvo enako kot druge gospodarske panoge, možno razvijati zgolj z lastnimi močmi. Na to smo opozarjali pred reformo in po njej. Gre predvsem za podcenjevanje problemov nesorazmerja in premajhno skrb družbe za razvoj kmetijstva. Letos se bodo očitno pokazale posledice takega stanja.

Kmetijstvo je gotovo kategorija gospodarstva, ki je soodvisna s celotno gospodarsko in družbeno strukturo, tako pridelovalno, gospodarsko kot prostorsko in socialno. Zato zahteva razprava o kmetijstvu resnično globljo družbeno presojo, ne le ozko kmetijsko-strokovno in gospodarsko. Zato je politično zelo občutljivo področje, ki sodi v okvir nacionalne politike in koordinacije. Zamenjarjanje teh vprašanj, čeprav le za kratek čas, vodi do številnih težav in sporov.

V skupščini in slovenski javnosti je v obravnavi vrsta predlogov, ki so trenutno pereči. Zamisel o dolgoročnem razvoju pa mora omogočiti in dati podlago in izhodišča za slovensko dolgoročno politično orientacijo in akcijo.

Ta čudni mali svet

Mozirje — Na Golteh bo do dneva republike zgrajen nov turistično-rekreacijski center — Štajerski Vogel imenovan. Od Žekovca do pod vrh Medvedjaka bo vozila nihalna žičnica z dvema gondolama za 60 potnikov na okrog 3150 m dolgi trasi 900 m visoko.

Rim — FAO — organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo sporoča, da bo letošnji svetovni pridelek žita večji od lanske zelo bogate letine. Rekordno letino pšenice imajo Avstralija, Argentina, Kanada, Francija, ZDA, dobro pa Indija in Pakistan.

Mexico — Tu so se 12. oktobra pričele XIX. olimpijske igre, ki so trajale 14 dni. Našo državo zastopa 71-članska ekipa.

Beograd — Narodna banka Jugoslavije bo ob proslavi 25-letnice II. zasedanja AVNOJ dala v obtok serijo zlatih kovancev po 100, 200, 500 in 1000 novih dinarjev in srebrne kovance po 20 in 50 novih dinarjev.

BODOČA ORGANIZACIJA KOOPERACIJSKE PRIDELAVE

Pri izdelavi predloga bodoče organizacije kooperacijske pridelave v podjetju so nas vodile predvsem naslednje okoliščine: pocenitev poslovanja, večja učinkovitost pospeševalnih strokovnih služb in še večje približanje te dejavnosti podjetja kmetu — kooperantu in kmetom na območju kombinata sploh. Z njihovo aktivno udeležbo v upravljanju bo postala še bolj kot do sedaj nosilec naprednih načinov gospodarjenja na naših kmetijah.

Sedanje razmere so zelo zahtevne. Vedno bolj stopa v ospredje problem čimboljše prodaje kmetijskih pridelkov in njih kvaliteta. Razmere nas silijo, da pridelujemo boljše in cenejše, za to pa je potrebno več strokovnega znanja in hitrejša in smotrnejša osvajanje novih tehnoloških postopkov tudi na kmetijah. Na tem področju čaka, tako kmetijske strokovnjake, kakor kmete, veliko dela. Pogoj za uspeh pa je tesnejše in pristnejše sodelovanje. Ne mislim, da je bilo delo v tem pogledu do sedaj slabo,

organov podjetja in statuta podjetja. Njena glavna naloga je poglabljati proizvodno sodelovanje s kmeti in z ustvarjenimi sredstvi gospodariti tako, da bodo naložbe omogočale jačanje proizvodnega sodelovanja v proizvodnem pomenu in čimboljši prodaji kmetijskih pridelkov. Razmere na tržišču nas silijo tudi k jačanju skladov rizika, ki jih bo delovna enota imela in zalagala.

Organi delovne enote bodo odločali tudi o udeležbi kmetov-kooperantov na ustvarjenem dohodku delovne enote direktno na podlagi rezultatov posameznih panog in določil pogodb ali indirektno za razne komunalne potrebe, izobraževanje kooperantov, štipendiranje kmečkih otrok v strokovnih šolah itd. Odločanje o kadrovskih zadevah spada v njihovo pristojnost in tudi soodločanje pri imenovanju vodilnih delavcev delovne enote.

Največji organ delovne enote je svet delovne enote. Ta naj bi imel 27 članov in sicer 20 iz vrst kmetov — kooperantov, 5 iz vrst

beno, ekonomsko in strokovno izobraževati mlade kmetijske proizvajalce v dobre proizvajalce in upravljalce tako v kmetijski organizaciji, kakor v širšem družbenem smislu. V aktive se vključuje mladina po končani osemletki. Ti aktivni volijo iz svojih vrst dva člana sveta delovne enote na zborih aktivov.

Svet delovne enote imenuje stalne in občasne odbore in komisije, ki so njegovi organi in delujejo v okviru danih pooblastil. (Odbori, kot hmeljarski, živinorejski itd. obstojajo že sedaj pri svetu kooperantov).

Na sedežu delovne enote bo poleg potrebnih skupnih služb delovala tudi močnejša strokovna pospeševalna služba. V njej so predvidena naslednja mesta:

tehnolog za pospeševanje kmečke proizvodnje, tehnolog za pospeševanje poljedelstva in sadjarstva, organizator hmeljarstva, organizator perutninarstva, veterinar, tehnolog za pospeševanje živinoreje, organizator živinoreje in 5 molznih kontrolorjev.

Ekonomska enota se bo delila na 11 poslovnih enot: Braslovče, Celje, Gotovlje, Petrovče, Polzela, Prebold, Šempeter, Tabor, Trnava, Vojnik in Vrnsko. Sedeži poslovnih enot, z izjemo Vrbja, kjer bo novi sedež v Gotovljah, bodo na sedanjih sedežih obratov.

Neposredni organ upravljanja v poslovni enoti, istočasno pa za delovno enoto kot celoto, so zbori kooperantov v poslovnih enotah. Na zborih kooperantov imajo pravico odločanja polnoletni kmetje — kooperanti in delavci delovne enote. Po dosedanjih določilih statuta podjetja so imeli pravico odločanja na zborih kooperantov kmetje kooperanti — nosilci pogodb o trajnem gospodarskem sodelovanju. Mislimo, da je prav, da se te pravice razširijo na vse polnoletne delovne ljudi na kmetijah, ki s podjetjem trajno gospodarsko sodelujejo, imajo status kooperanta, kakor do sedaj. Taka določila veljajo po Temeljnem zakonu o kmetijskih združenjih tudi za članstvo v teh.

Poslovne enote se delijo v proizvodne okoliše, v katerih usmerja kooperacijsko proizvodnjo in je za njo odgovoren strokovnjak — pospeševalec. Taka delitev obstaja že sedaj, vendar pa po nekaterih obratih zadolžitve in odgovornost pospeševalcev za proizvodnjo v proizvodnem okolišu niso dosledno uveljavljene.

Proizvodnih okolišev je 38 po poslovnih enotah: Braslovče 4, Celje 5, Gotovlje 4, Petrovče 4, Polzela 3, Prebold 3, Šempeter 3, Tabor 2, Trnava 3, Vojnik 4 in Vrnsko 3. Povprečno zajema proizvodni okoliš 130 kmetij s 450 ha kmetijskih površin. Velikost proizvodnih okolišev je po posamez-

nih poslovnih enotah različna. Tu je upoštevana proizvodna razvinitost. Tako zajema proizvodni okoliš v poslovni enoti Vojnik 228 kmetij z 801 ha kmetijskih zemljišč, v poslovni enoti Trnava pa 58 kmetij z 205 ha kmetijskih zemljišč.

Poslovno enoto vodi vodja poslovne enote, ki praviloma vodi tudi enega izmed proizvodnih okolišev. Od tega odstopamo samo v poslovnih enotah Vojnik in Petrovče, kjer zaradi velikosti območja vodji nista zadolženi še za enega proizvodnih okolišev.

Na poslovnih enoti se bodo nahajala tudi potrebna sredstva za proizvodnjo in potreben strojni park. Upoštevaajoč opremljenost kooperantov s stroji — med ostalimi stroji imajo 226 traktorjev in nad 500 motornih kosilnic — bo na poslovnih enotah 33 traktoristov in sicer v Braslovčah 6, Celju 1, Gotovljah 4, Petrovčah 3, Polzela 2, Preboldu 2, Šempetru 3, Taboru 3, Trnavi 6, Vojniku 2 in Vrnskem 1. Strojni park vodi vodja poslovne enote. Delavnice preidejo organizacijsko v sestavo strojne postaje v Žalcu. Njihova naloga je nuditi usluge strojnemu parku lastne in kooperacijske proizvodnje ter kooperantom.

V poslovnih enotah posluje tudi blagajna in kooperacijsko knjigovodstvo.

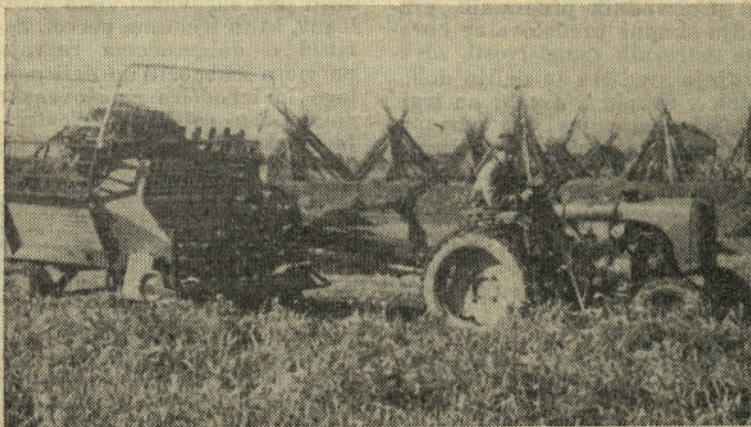
Organ upravljanja v poslovni enoti je svet kooperantov, ki ga volijo na zboru kooperantov. Ta upravlja poslovno enoto v mejah pooblastil sveta delovne enote in določil statuta podjetja. Sveti so 11 članski. V njih je 8 kooperantov, zastopnik aktiva mladih kmetijskih proizvajalcev in 2 delavca poslovne enote.

Svet kooperantov imenuje hranilno — kreditni odbor, pospeševalne odbore, odbore proizvodnih okolišev in komisije, ki so njegovi pomožni organi in delujejo v okviru pooblastil, ki jim jih svet kooperantov da. Odbori v proizvodnih okoliših se imenujejo tam, kjer je to zaradi oddaljenosti in drugih krajevnih razmer smotrno. Za take odbore so se kooperanti odločili v Grižah, Ponikvi, Vinski gori, Galiciji in na Dobrni.

Zastopnike v centralne organe upravljanja podjetja bodo kooperanti volili tako kot doslej na zborih kooperantov. Njihovo število je odvisno od razmerja v delovni enoti za kooperacijo doseženega dohodka v primerjavi z doseženim dohodkom celotnega podjetja.

Opisana organizacija kooperacijske proizvodnje še ni sprejeta od organov upravljanja podjetja. Je samo predlog, ki naj služi kooperantom in članom kolektiva za razpravo.

V. Plaskan

Mešič Anton in še trije imajo v dolini samonakladalnice

nasprotno, pokažemo lahko na velik napredek na več sto kmetijah. Vendar je še veliko takih, ki preveč očitno zaostajajo. Vzroki so tako osebni kot stvarni. S prvimi in drugimi se moramo zelo odločno spoprijeti, če hočemo, da bodo taka gospodarstva, na katerih in od katerih živijo kmečki ljudje, gospodarsko sposobna življenja in da bodo imeli tisti, ki na njih delajo, primeren življenjski standard.

Kooperacijska pridelava bo v bodoče organizirana v delovni enoti za kooperacijo. Ta ima svoje organe upravljanja, ki vodijo in odločajo o njenem gospodarjenju in potrebne strokovne službe. Organi delovne enote vsklajujejo njeno delo z delom drugih delovnih enot podjetja in s podjetjem kot celoto, prav tako pa odločajo o odnosih s kmeti — kooperanti.

Delovna enota gospodari na svojem področju, kakor tudi vse ostale delovne enote v podjetju, v okviru pooblastil centralnih

delavcev delovne enote in 2 iz vrst aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev. Kmetje — kooperanti volijo na vsakih 150 kooperantov — nosilcev pogodbe o trajnem gospodarskem sodelovanju — enega člana sveta delovne enote in sicer na zboru kooperantov poslovne enote. Na ta način volijo zbori kooperantov poslovnih enot — izjema sta Šempeter in Tabor, kjer volijo po enega — po dva člana sveta delovne enote.

Delavci delovne enote volijo neposredno 5 članov v svet delovne enote.

Pri poslovnih enotah — sedaj obratih — je v teku ustanavljanje aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev. Pobuda je prišla iz vrst mladih, ki delajo v kmetijah, čutijo potrebo po združenju in imajo željo po večjem uveljavljanju v družbeno gospodarskem dogajanju na področju kmetijstva. Glavna naloga teh aktivov, ki so sestavni del organizacije mladine Slovenije, je druž-

GOSPODARJENJE Z ZEMLJIŠČI KOMBINATA

Na zadnji seji 8. oktobra je delavski svet kombinata ustanovil poseben pomožni organ — komisijo za zemljišča in ji poveril nalogo, da skrbi za gospodarjenje z zemljišči na podlagi smernic, ki jih je sprejel.

Cilji gospodarjenja z zemljišči

1) Ohraniti vrednostno in po možnosti tudi površinsko neokrnjen fond zemljišč kombinata;

2) povečati ta fond z nakupom in zakupom zemljišč, če cena oz. zakupnina ustreza pričakovanim proizvodnim sposobnostim zemljišča;

3) zaokrožiti zemljišča v velike, za sodobno kmetijsko proizvodnjo primerne obdelovalne komplekse;

4) ustvarjati čim večjo premoženjsko korist za podjetje iz zemljišč, ki niso primerna za družbeno kmetijsko proizvodnjo.

Ukrepi za ureditev zemljišč

Osnovna naloga je arondacija še preostalih raztresenih parcel, ki jo je treba čimprej zaključiti, ker je to pogoj za sodobno in donosno izrabo zemljišč v poljedelstvu in za uvedbo obdelave s težkimi traktorji in velikimi kombajni.

Raztresena zemljišča, ki jih zaenkrat ne bi bilo mogoče arondirati, niti smotrno izrabiti v družbeni proizvodnji, se iz družbene proizvodnje izvzamejo in začasno dodelijo poslovnim enotam za kooperacijo, da jih dajo kmetom v zakup ali v kooperacijsko proizvodnjo.

Zemljišča, ki so dodeljena delovnim enotam družbene kmetijske proizvodnje, le-te ne morejo dajati v zakup, niti v kooperacijsko obdelavo.

Družbena zemljišča v kooperacijskih žičnicah, ki jih obdelujejo kooperanti, morajo priti nazaj v družbeno proizvodnjo. Kooperanti pa jih lahko obdržijo, če dajo v zameno druga svoja zemljišča, ki jih je moč arondirati ali kako drugače vključiti v obdelovalne komplekse podjetja.

V zakup vzeta kmetijska zemljišča, ki jih ni mogoče uporabiti v družbeni proizvodnji za

radi razdrobljenosti, naj se sporazumno z lastniki vrnejo letem, zakupne pogodbe pa razdrejo.

Prodaja, nakup in zakup zemljišč

Po končanem urejanju zemljišč se lahko prodajo parcele, ki niso primerne za družbeno proizvodnjo, niti za druge potrebe podjetja, zlasti tiste v zadržanih okoliših.

Zemljišča se prodajajo na javni licitaciji. Izjemo lahko določi upravni odbor le, kadar gre za prodajo zemljišča članom delovne skupnosti kombinata, po posebnih pogojih, ki jih določi delavski svet podjetja.

Denar od prodanih zemljišč mora knjigovodstvo posebej evidentirati in se sme uporabiti le za nakup drugih zemljišč.

Kombinat bo kupoval zemljišča, če ustrezajo za družbeno proizvodnjo, ali se dajo arondirati in seveda, če je cena primerna.

V zakup bomo jemali zemljišča le dolgoročno, če so primerna za družbeno proizvodnjo ali za kooperacijske žičnice.

Prodaja gradbenih parcel članom delovne skupnosti podjetja

Zemljišča, ki se določijo za prodajo in so primerna za zidanje hiš, se razparcelirajo in pripravi potrebna dokumentacija za prodajo.

O tem se na primeren način obvestijo vsi člani delovne skupnosti podjetja, da se lahko prijavijo kot interesi s predkupno pravico.

Delavski svet podjetja s posebnim sklepom določi pogoje, po katerih lahko člani delovne skupnosti kombinata kupijo taka zemljišča izven licitacije. Ti pogoji zajemajo ekonomska, socialna in druga merila, po katerih se ugotovi upravičenost delavca do nakupa zemljišča in prepreči neupravičeno okoriščenje.

Upravičence do nakupa gradbenih parcel izven licitacije izbere komisija za družbeni standard delavskega sveta podjetja

na podlagi predlogov delavskih svetov delovnih enot. oz. njihovih komisij za družbeni standard in mnenja sindikalnih podružnic o teh predlogih. Pri predlaganju in izbiri upravičencev so vsi organi dolžni upoštevati pogoje in merila delavskega sveta podjetja.

Pristojnosti pri gospodarjenju z zemljišči

Komisija za zemljišča:

— sklepa o prodaji, nakupu in zamenjavi zemljišč;

— sklepa v soglasju z upravnim odborom o brezplačnem prenosu pravice uporabe zemljišč kombinata na drugo družbeno pravno osebo;

— potrjuje arondacijske načrte;

— predlaga upravnemu odboru uporabo sredstev od prodanih zemljišč za izboljšanje obstoječih;

— predlaga upravnemu odboru zemljišča, ki naj se prodajo članom delovne skupnosti kombinata izven licitacije;

— dodeljuje delovnim enotam za njihovo dejavnost potrebna proizvodna in funkcionalna zemljišča;

— določa letno odškodnino za zemljišča, začasno dodeljena poslovnim enotam za kooperacijo;

— odloča v primeru nesoglasja med delovno enoto in oddelkom za zemljišča pri urejanju zemljišč;

— predlaga polletna poročila o svojem delu.

Svet delovne enote:

— odloča o jemanju zemlje v zakup;

— daje predloge komisiji za zemljišča za nakup, prodajo ali zamenjavo urejenih proizvodnih zemljišč, vključenih v obdelovalne komplekse.

Upravnik delovne enote:

— opravlja pripravljalne posle pri nakupu, zamenjavi in arondaciji zemljišč;

— sodeluje pri pripravljanju arondacijskih predlogov;

— sklepa pogodbe o zakupu zasebnih zemljišč po odobritvi delavskega sveta delovne enote;

— sklepa s kmeti pogodbe o

dodelitvi v obdelovanje zakupljenih zemljišč v kooperacijskih žičnicah:

— daje komisiji za zemljišča mnenja glede nakupa, prodaje ali zamenjave zemljišča;

— sodeluje pri določanju namembnosti rabe posameznih zemljiških parcel.

Vodja poslovne enote za kooperacijo:

— vodi razvid o uporabi začasno dodeljenih zemljišč;

— odloča o dajanju začasno dodeljenih zemljišč v enoletno obdelovanje kmetom;

— določa višino odškodnine za zemljišče, dodeljeno v obdelovanje kmetu.

Oddelk za zemljišča:

— nastavi in vzdržuje evidenco vseh zemljišč kombinata po katastrskih parcelah;

— ureja pravno stanje zemljišč;

— predlaga zemljiški knjigi potrebne spremembe in skrbi za vsklajenost nad dejanskim pravnim stanjem zemljišč in zemljiško knjigo;

— nastavi in vzdržuje operativni kataster zemljišč kombinata;

— določa namembnost rabe zemljiških parcel v sodelovanju z upravniki delovnih enot in kmetijskimi tehnologi;

— sodeluje pri izdelavi arondacijskih predlogov, izdela potrebno dokumentacijo in izvede postopek;

— daje komisiji za zemljišča predloge in mnenja za nakup, prodajo in zamenjavo zemljišč;

— pripravi in vodi postopek prodaje zemljišč;

— sklepa kupne, prodajne in menjalne pogodbe;

— izdela predloge o dodelitvi proizvodnih in funkcionalnih zemljišč delovnim enotam in jih da komisiji za zemljišča v odločitve;

— začasno dodeljuje poslovnim enotam za kooperacijo za družbeno proizvodnjo neprimerna kmetijska zemljišča;

— podaljša v upravičenih primerih enoletni rok za dajanje družbenega zemljišča kmetom v obdelavo.

V. Križnik

POPRAVEK

Prispevek »Delovna enota podjetja po novih predpisih« ni napisal Ernest Žmavc, kot je napisal tiskarski škrat v prejšnji številki Hmeljarja, marveč Ernest Žvar, dipl. oec. Pisca prosimo, da opravi napaki.

V OBCINI ZALEC SO BILI IZVOLJENI ZA VI. KON-GRES ZKS NASLEDNJI DELEGATI:

DELAK TONE — SEKRETAR KOMITEJA OBČINSKE KONFERENCE ZKS ZALEC;

ZIDAR MILOVAN — dipl. ing. agr. — DIREKTOR KMETIJSKEGA KOMBINATA ZALEC;

BOLE TONE — PREDSEDNIK ZVEZNE GOSPODARSKE ZBORNICE;

URANJEK METODA, UČITELJICA NA OSNOVNI SOLI ZALEC;

RAMŠAK ERNEST, DIREKTOR »GARANT« POLZELA.

XI. ZVEZNO TEKMOVANJE TRAKTORISTOV JUGOSLAVIJE

Enajsto zvezno tekmovanje traktoristov je bilo letos v Hercegovini na kmetijskem kombinatu HEPOK »Hercegovina« v Mostarju od 4. do 6. oktobra.

Kombinat »Hercegovina« je največji in najmodernejši v mediteranskem delu Jugoslavije. Uredili so ga na zemljiščih, za katere so mislili, da se ne morejo izkoriščati v kmetijske namene. Z dolgoletnim raziskovalnim delom, agromelioracijami in hidromelioracijami jim je uspelo napraviti iz neplodnih zemljišč obdelovalna tla, na katerih je danes organizirana moderna kmetijska proizvodnja.

Kombinat obsega 600 ha vinogradov. V njih pridelujejo namizno grozdje in grozdje za predelavo. Vino predelajo v dveh vinskih kletih: Čitluk in Ljubuški. Kleti imata skupno kapaciteto 500 vagonov. V glavnem proizvajajo žilavko in blatino. Poleg vinogradov imajo še 300 ha intenzivnih sadovnjakov in 2000 ha zemljišč za pridelovanje povrtnin. Cvetlice gojijo na 13 ha v rastlinjakih.

Kombinat ima tudi inštitut za hortikulturo. Poljedelstvo in živinoreja sta kombinirani v kraju Buni. Skupno imajo 3000 glav živine z lastno mlekarino in 30.000 ovac, ki jih pasejo na 25.000 ha planinskih pašnikov.

movali so v teoriji, spretnosti vožnji in v oranju.

Republiko Slovenijo sta zastopala dva tekmovalca: Ločičnik Ivan iz našega kombinata — obrat Šempeter ter Muhič Ivan iz kmetijskega poskusnega centra Jable.

4. oktobra so tekmovalci izžrebali tekmovalne številke in se pomerili v teoretičnem znanju. Traktoristi so odgovarjali na vprašanja iz strojništva, agrotehnike in prometnih predpisov. Pri teoriji sta slovenska tekmovalca dosegla 1. in 3. mesto. Motila so jih vprašanja, ki so bila prirejena za vzhodne dele Jugoslavije. Na isto vprašanje, v tako različnih pogojih, je namreč možno več pravih odgovorov.

Drugi dan 5. oktobra je bila svečana otvoritev zveznega tekmovanja. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki republike BIH, predsednik svetovnega združenja oračev, predsednik zveznega odbora ljudske tehnike in ostali predstavniki političnih in množičnih organizacij.

Slovesnost je otvoril generalni direktor kombinata inž. Osman Pirija. Po začetnih slovesnostih se je začelo tekmovanje. Traktoristi so tekmovali na traktorjih ITM-555. Tekmovallec s posestva Jable je imel sla-

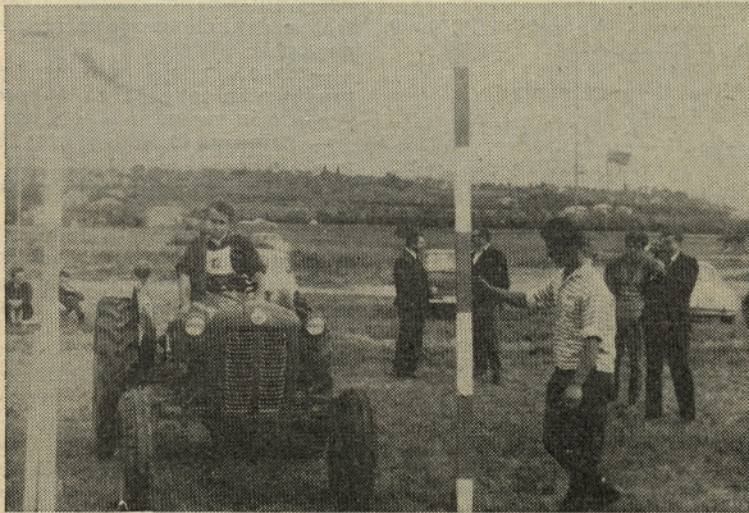
bila na prikolici. Ocenjevali so pravilnost dela, čas v katerem je prevozil progo in odštevali napake: dotikanje in podiranje trasirk. V tej disciplini sta dosegla naša dva tekmovalca največ točk, in sicer vsak po 24,25.

Največja senzacija je bila oranje našega tekmovalca Ločičnika. Občinstvo in tudi tekmovalci so mu pred oranjem želeli, da letos doseže I. mesto. Dvakrat je namreč že osvojil II. mesto. Že, ko je izoral prvi dve brazdi, je bilo mnenje tako med

vam sta slovenska traktorista postala zmagovalca. Zvezni prvak v vseh disciplinah je postal Ločičnik Ivan, traktorist KK Žalec — obrat Šempeter; drugo mesto pa je pripadlo Muhič Martinu, traktoristu KPC Jable. Tako je tudi v ekipnem plasmu zasedla ekipa SR Slovenije prvo mesto, kar nam je prineslo lep prehodni pokal predsednika LT Jugoslavije tov. Franca Leskoška-Luke. Posamezne ekipe so dosegle naslednje število točk:

Ivan Ločičnik si je temeljito pripravil plug, ker je nameraval resno poseči v boj za naslov zveznega prvaka

Ločičnikov odločilni start

Imajo tudi klavnico in hladilnico ter mešalnico močnih krmil. Njihova trgovska mreža je razširjena po vsej Jugoslaviji.

Tekmovanje traktoristov je bilo organizirano v Buni, ki je 12 km oddaljeno od Mostarja. Dne 4., 5. in 6. oktobra se je pomerilo na Biškem polju na 7-letnem lucernišču 30 tekmovalcev iz vseh republik Jugoslavije (razen Črne gore) in ekipa iz Madžarske, ki je tekmovala izven konkurence. Tek-

bo parcelo: bila je tako kamnita, da na enem koncu plug ni šel globlje kakor 10 cm. Zaradi tega ni pokazal vsega znanja. Drugi slovenski tekmovallec Ločičnik Ivan je bil ta dan na spretnostni vožnji. Tekmovalna steza je bila precej težka. Tekmovallec je moral pokazati, kako se hitro in pravilno priključi plug in nato s prikolico pravilno prepelje skozi ovinke in jarke v garažo, ne da bi prevrnil naloženo posodo z vodo, ki je

publiko kot med tekmovalci, da mu letos nihče ne bo kos. Komisija je ocenila njegovo oranje za najboljše. Merilci globin pa so ugotovili, da je dvakrat prekoračil predpisano globino 22 cm in zaradi tega je izgubil trideset točk. Ker je bila njiva zelo neizenačena, je to napako napravila večina tekmovalcev. Ko so traktoristi zvedeli, da so Ločičniku globinomerci odbili 30 točk, so protestirali. Komisija pa ni upoštevala pritožbe vodij ekip Makedonije, Vojvodine in seveda tudi Slovenije.

Uspeh slovenskih tekmovalcev je bil prodoren. Kljub teža-

Slovenija	483,71
Bosna in Hercegovina	429,85
Srbija	424,65
Vojvodina	416,86
Hrvatska	388,35
Kosmet	387,50
Makedonija	366,76

Po vrnitvi domov je bil državni prvak tov. Ločičnik Ivan povabljen na sejo centralnega delavskega sveta, kjer mu je predsednik tov. Goršek Andi čestital v imenu kolektiva in mu želel veliko uspeha pri tekmovanju na svetovnem prvenstvu oračev, ki bo leta 1969 v Zemunu.

P B

ZIVINOZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA MESEC NOVEMBER 1968

1. XI. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
3. XI. FLORIANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-027
10. XI. OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407
17. XI. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
24. XI. FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-027
29. 30. XI. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
1. XII. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201

Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in traja do ponedeljka do 7. ure zjutraj.

29. nov. 1968 ne osemenjemo.

30. nov. 1968 osemenjemo kot običajno.

1. dec. 1968 osemenjuje dežurni veterinar.

VETERINARSKA POSTAJA ŽALEC

Samonakladalec - pomočnik pri spravilu krme

V letošnjem letu so imeli nekateri nasi kooperanti priložnost preizkusiti samonakladalce (samonakladalne prikolicice za mrvo ali travo).

Zastopniki tovarn Mengele so omogočili preizkus samonakladalca Mengele 19, zastopniki Böhmerwerk pa tipa LH in LS 15 ter zastopniki Fristeina pa svoj samonakladalec s 17 m³. Poleg prostornine teh smo videli pri delu na demonstracijskem poskusu tudi Pötturgujevega kadeteta 20 m³.

Splošni vtis vseh, ki so jih videli pri delu, je, da poudarijo različno olajšanje dela pri spravilu krme, saj lahko en sam s traktorjem spravi seno z 1 km oddaljenega travnika, če ga je prej spravil v redi, v dobri uri, če je tudi pridelek visok.

Drugi vtis, ko zveš za ceno, ki se zaenkrat giblje okrog 20.000 din (2 milijona starih), pa je, da je zelo drag.

To sta vtisa, zaradi katerih nakupa ne odsvetujemo, a priporočamo strpnost in učakanost.

Vsi trije tipi so bili preizkušeni dokaj temeljito in niti ne samo z enim traktorjem in traktoristom. Eno ali še boljše polsezonsko preizkušnjo so prestali v celoti dobro. V rokah kooperantov, ki so jih prvič upravljali, ni prišlo do okvare niti enega dela, če ne štejemo kakšno polomljeno mačje oko pri obračanju na dvorišču.

Prisodimo jim lahko enotno konstrukcijo, ki obeta trpežnost, oziroma vsaj ne preveč draga popravila. Po izgledu sta Mengele in Fristein nekoliko

Nekateri tehnični podatki.

opravlja to delo seveda laže in hitreje, motor pa manj trpi.

Samonakladalci služijo predvsem za spravilo trave v svežem (prilast), polsuhem (za dosuševanje ali siliranje) in suhem stanju. Uporabimo pa jih lahko tudi za spravilo ostalih vrst krme, slame ipd. Preizkušnjo so dobro prestali tako pri spravilu lucerne, pitnika, zelenega ovsa in grašice. V zadnjem primeru se je sveža grašica navijala okrog pobiralnih prstov in jih je bilo treba osvoboditi po vsakem nakladanju.

Cas polnjenja traja od 6 do 7 minut do 12 minut za 15 m³ oziroma 1.200 kg sveže mase, kar je odvisno od krme, ki jo nakladamo, od velikosti zgrabka, od moči traktorja in spretnosti traktorista, od stlačnosti, če gre za suh material.

Razkladanje traja 1,5 — 2,5 minuti.

Od teh ima le Böhmerwerk LS priklop od strani, kar omogoča istočasno košnjo in nakladanje, kar pride prav pri pripravi prilasta.

Vsi trije samonakladalci imajo dno z verigo, ki prikolico prazni (kratzboden).

To so nekateri podatki, ki ne kažejo posebne razlike med naštetimi tipi. Tudi cene so si precej podobne in visoke.

Na jesenskem sejmu smo imeli priliko videti Pötturgujevega Pirata — samonakladalca s 15 m³ koristne prostornine za snov. Sicer je nekoliko slabše izdelan, vendar je njegova cena (21.000 Sch., kar bo zneslo okrog 16.000 — 16.500 din z vsemi stroški). Za 3.500 din je mož-

Böhmerwerk 15 Fristein 17 Mengele 16

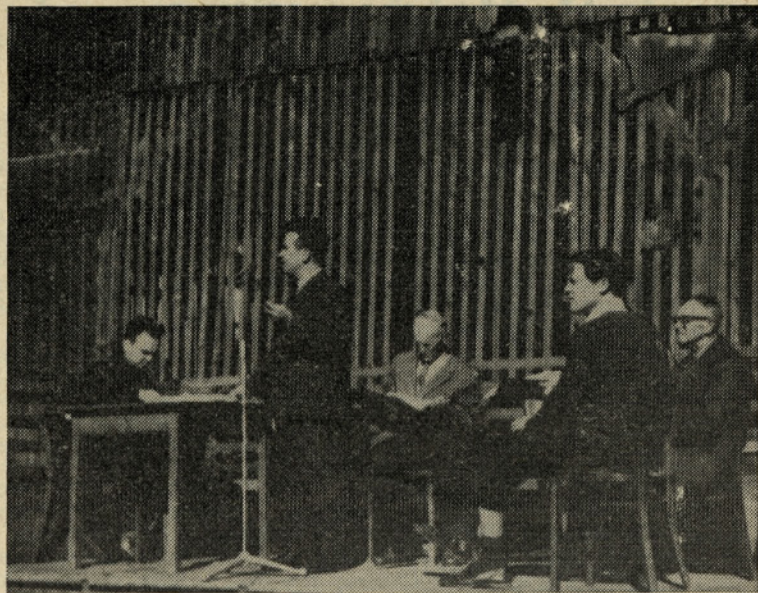
širina priključka	2320	2180	2150
dolžina	6500	5800	5350
višina	2500	3150	2900
višina dna od tal	930	950	720
lastna teža	1086	1200	940
dovoljena skupna teža	3250	3500	3000
delovna širina (pick-up)	1600	1575	1450

bolj robustna; Mengele in Böhmerwerk pa nekoliko bolj izdelana.

Potrebna vlečna moč po podatkih tovarne je 12 KM za vse tipe. Steyer 18 se je pokazal v vseh primerih dovolj močan, četudi je pri nakladanju s sprotno košnjo potrebna večina druga brzina, prav tako takrat, ko se v manjši strmini naklada že večja teža. V skrajnih primerih je potrebno delati s prvo brzino. Lažje nakladanje, zlasti otavo, zmore Steyer 18 s tretjo brzino. Ti podatki veljajo v glavnem za vse tri samonakladalce. Močnejši traktor

no dokupiti še pripravo za trošenje hlevskega gnoja. Ta samonakladalec izgleda nekoliko bolj dostopen zaradi nižje cene, vendar bi ga morali preizkusiti.

Svet kooperantov je na zadnji seji razpravljal o mehanizaciji in se je zavzel za čim večjo enotnost tipov. Korist od tega bi bila v boljše organizirani servisi službi, priti pa bi morala do izraza tudi pri pogajanju za nakup večje količine strojev ali priključkov. Zaradi obeh razlogov je svet predlagal, da se usmerja nakup strojev tudi z dajanjem posojil in deviz za nakup. Glinšek Slavko

Dipl. inž. Horvat Tone z veterinarskega zavoda v Celju tolmači obiskovalcem način kategorizacije sejmskih goved

Je bil sejem v Rečici res živ?

LEPO VREME IN DOBRA ORGANIZACIJA NISTA PRIVABLIV V PETEK, 18. OKTOBRA, DOPOLDNE V REČICO OB SAVINJI — PRIJAZNO VAS POD MOGOČNO MOZIRSKO PLANINO — ZADOVOLJIVO ŠTEVILO REJCEV. RAZSTAVLJENO IN NA PRODAJ JE BILO 36 GLAV, OD TEGA LE 2 KRAVI.

KUPCI SO NAJBOLJ POVPRASEVALI PO PLEMENSKIH KRAVAH, MANJ PO BREJIH TELICAH IN NAJMANJ PO NEBREJIH TELICAH. SLEDNJIH JE BILO PRODANIH NAJMANJ. ŽIVINO SO PRODAJALI KOOPERANTI ZKZ, KZ SOSTANJ IN KK ŽALEC.

DOLINAR RUDI, ŽIVINOREJEC IZ SENJANZA PRI REČICI, JE NAGOVORIL MALOŠTEVILNE KUPCE:

Dragi živinorejci, dragi gostje!

Ob letošnjem plemenskem sejmu, ki ga je organizirala Zgornjesavinjska kmetijska združba Mozirje, vas topla pozdravljam, hkrati pa se lepo zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli pomagali pri organizaciji te pomembne živinorejske prireditve!

Zgornjesavinjska živinoreja kot tipična in najmočnejša gospodarska panoga našega predalpskega področja je v zadnjem desetletju že dosegla velik napredek, tako v pasemski prusmeritvi na sivorjavo govedo, kakor tudi v specializaciji kmečkih gospodarstev na tržno proizvodnjo. Organiziran odkup mleka je ta proces še bolj vzpodbudil in pospešil, hkrati pa prepričal rejce molzne živine, da si je ob umnem gospodarjenju možno zagotoviti stalne vire dohodkov tudi iz kmetijstva. Nadaljnji razvoj združništva nas bo čedalje bolj silil k temu, da bomo še z mnogo več odločnosti in prizadevanja stopali po začrtani poti. Zaveda-

ti se je namreč treba, da samó čistopasemska čreda še ne pomeni tudi gospodarskega uspeha. Zlasti je važna proizvodna sposobnost molznih živali, saj je prav od nje v veliki meri odvisno, kako bo naš rejski trud poplačan.

Za visoko molznost krav so poleg pravilne in zadostne prehrane odločilnega pomena predvsem dedne lastnosti za proizvodnjo mleka, ki izvirajo iz dobro poznanih, plemensko priznanih in kontroliranih prednikov. Dobro poreklo plemenic, ki jih privežemo v hlev, je torej najboljšo jamstvo za uspeh v živinoreji. Razumen rejec, ki to vé že iz lastnih izkušenj, bo potemtakem zlahka razumel veliko gospodarsko škodo, ki jo naši živinoreji povzročajo zakotni biki in pa slepo prekupčevanje s plemensko živino brez znane porenke.

Da bi vse te škodljive pojave čimprej kolikor mogoče omejili, če ne že popolnoma odpravili, obenem pa pomagali zainteresiranim rejcem pri nabavljanju zares kakovostne plemenske živine, je ZKZ tudi letos pripravila to sejmsko priredit-

(Nadaljevanje na 12. strani)

Po daljšem času zopet razstava hmelja

V petek, 25. oktobra ob 10,30 je bila v veliki dvorani KK Žalec slovesno odprta razstava 256 vzorcev hmelja iz vseh hmeljarskih področij Slovenije.

Na otvoritvi so bili predstavniki organizacij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo hmelja v Sloveniji, Bački in celo dva hmeljarja z Irske, predstavniki pivovarn, oblasti in nagrajenci.

Direktor hmeljarskega inštituta Zvone Pelikan, dipl. ing. agr., je pozdravil navzoče, Wagner Tone, dipl. ing. agr., pa je v referatu podal kratko oceno hmelja in vzorcev letnika 1968. Nagrade so prejeli:

Reg. št.	Razstavljalec	Kraj	Stev. doseženih točk
ZLATI STORŽEK			
26	KZ Vuzenica DE Radlje	Radlje	67
SREBRNE PLAKETE			
18	KK Ptuj DE Sobotinci	Sobotinci	63
28	KZ Ruše	Ruše	63
218	Satler Alojz	Založe	62,5
93	Cizej Ivan	Sentrupert	61
1	KZ Laško	Laško Rim.	
27	Semenarna Ljubljana obr. Radlje	Toplice ob Dravi	60,5
63	Zolnir Henrik	Orla vas	60,5
BRONASTE PLAKETE			
152	Pikl Jože	Zg. Roje	60
101	Marovt Franc	Zg. Gorče	60
79	Rančigaj Franc	Smatevž	60
23	KZ Dravograd	Dravograd	59
244	Žgank Kati	Šešče	59
24	KZ Vuzenica DE Vuzenica	Vuzenica	58,5
204	Grobler Valentin	Pondor	58,5
343	Fricelj Jože	Kokarje	58,5
51	Ušen Srečko	Podkraj	58
11	KZ Slovenske Konjice	Sl. Konjice	58
5	KZ »Krka« DE Sentjernej	Sentjernej	57,5
12	KZ Slovenska Bistrica	Sl. Bistrica	57,5
179	Gorišek Vinko	Pongrac	57,5
241	Svet Vlado	Kapla vas	57,5

(Nadaljevanje s 4. strani)

Sledili bodo skupni občni zbori združenih SP z delovnim programom za bodoče delo in izvolitvijo novih organov podružnice. Za pripravo skupnih občnih zborov naj se zadolžijo dosedanji predsedniki podružnic. Organizacija novih sindikalnih podružnic pa se izvrši na ustanovnih občnih zbore.

Ker je do novega leta, z ozirom na rok, ki je določen za občne zборе, razmeroma kratek čas, je nujno, da se pristopi k reorganizaciji in pripravam za občne zборе. Predvsem je nujno, da se izdelajo in sprejmejo dokončni predlogi o novi obliki

organizacije sindikata in temeljito pripravijo kadrovske rešitve za uspešno delovanje bodočih podružnic v novi organizacijski strukturi podjetja.

Mnenja smo, da bi sindikat na nivoju podjetja ostal tak, kot je, le da bi se izvršile volitve novih organov in to po celotni reorganizaciji. Pozivamo sindikalne in druge sodelavce, da dajo k navedenim predlogom svoje pripombe in predloge tako, da bi sindikalni odbor na eni izmed svojih bodočih sej dokončno sprejel stališče o organizacijski strukturi sindikata v podjetju.

F. Ivančič

(Nadaljevanje z 11. strani)

tev. Pri tem velja omeniti posebno razumevanje ZKZ in pripravljenost kreditiranja ob nakupu.

Ne bi bilo prav, če bi sejem izpadel le kot razstava plemenske živine, pač pa bo njegov namen dosežen le, če se bomo vsi rejci dobro zavedali, da je bil organiziran zaradi nas; torej nam v korist in pomoč pri po-

večanju in kakovostnem izboljšanju naših govejih čred.

Zares dobra in visokoproduktivna živina v naših hlevih ne bo samo ponos rejcem in merilo uspeha v gospodarjenju, pač pa tudi pomemben prispevek k vsesplošnemu napredku živinoreje v naši dolini, za kar je ZKZ kot naša »najbližja« organizacija brez dvoma živo zainteresirana.

Količek mladih proizvajalcev

PRVI AKTIV MLADIH

Na pobudo vodstva KK Žalec smo na Vranskem 20. oktobra imeli ustanovni zbor aktiva mladih proizvajalcev. Zaenkrat je to eden med prvimi ustanovljenimi aktivni, ne samo na področju kombinata, temveč cele Slovenije.

Zužej Franc, in Slavko Glinšek. Zgoraj omenjeni predstavniki so zelo zanimivo orisali pomen in korist ustanavljanja aktivov ter nam posredovali več koristnih nasvetov in predlogov za pričetek dela.

V nedeljo 20. oktobra dopoldne je kmečka mladina na Vranskem ustanovila aktiv mladih proizvajalcev, ki bo deloval v okviru občinske mladinske organizacije

Pripravljalni odbor je pripravil vse potrebno. Na sestanku se je zbralo 42 mladih kmetijcev. Sestanka so se udeležili tudi predstavniki kombinata Plaskan Vlado, Kladnik Robert,

Predsednik sveta kooperantov na obratu Vransko je dejal: »Danes ni dovolj, da kmetje pridelujejo, vedeti morajo, kaj in kako pridelujejo. Takšno gospodarjenje pa že zahteva strokovnejšega človeka. Zato bi moral aktiv nuditi prve korake pri ustvarjanju takšnih ciljev.«

Strokovno-ocenjevalni komisiji pod vodstvom ing. Horvata kot predstavnika Zivinorejsko-veterinarskega zavoda Celje in strokovnemu kadru ZKZ Mozirje — se še enkrat lepo zahvaljujem za organizacijsko pomoč pri izvedbi današnjega sejma, vam — rejcem — pa želim ugoden nakup in mnogo uspehov v nadaljnjem gospodarjenju!

Po prečitanem statutu je bilo izrečenih nekaj predlogov od strani mladih. Za pričetek je bil že sprejet delovni program. Pričeli bomo s kuharskim tečajem, ki je zelo potreben. Organizirali bomo obisk hmeljarske razstave v Zalcu in ogled obrata SINALCO. Omenjeni so bili tudi drugi načrti, ki so daljn-

(Nadaljevanje na 13. strani)

Razstava plemenske živine in prašičev na Vranskem

Pasemska zamenjava živine se je na območju Vranskega pričela leta 1956, ko je bilo na Primorskem kupljenih prvih 18 glav sivorjave pasme. Te živali so pokazale, da so zelo primerne za kmečko rejo v hlevih Savinjske doline. Tako je ta živina predstavljala jedro za širjenje te pasme. Leta 1956 je bil na Vranskem sejem plemenske živine. Na tem sejmu so bile razstavljene krave in telice pomurske in sivorjave pasme. Najbolje so bile ocenjene krave SR pasme in so pozele vse nagrade.

Ponovna zamenjava SR govedu se je pričela z organizacijo odkupa mleka in sicer:

Leto	vseh krav	SR nabava	kupljeno	stanje v %	odkup mleka
1965	545	30	69	13	120.000 l
1966	623	43	118	19	263.000 l
1967	647	30	205	32	310.000 l
1968	650	15	231	36	330.000 l

Iz tega vidimo, da je bil največji skok prirastka krav in brejih telic v letu 1967 zaradi tega, ker so bila kupljena na Primorskem poleg brejih telic in krav tudi teleta v letih 1965 in 1966. Kooperanti imajo sedaj 231 glav čistopasemske živine, kar predstavlja 36%. Ta procent je v primerjavi z ostalimi obrati KK najvišji. Vendar bo treba še mnogo delati in ta tempo pasemske zamenjave nadaljevati, ker je še vedno 419 krav in brejih telic, ki so križanke ali potomke pomurske pasme in nimajo sposobnosti dvostranske proizvodnje za mleko in meso.

Pasemsko zamenjavo vršijo rejci že sami tako, da čistopasemsko tele kupi oziroma proda kmet kmetu.

Zaradi visokega števila čistopasemske živine in prašičev je svet kooperantov obrata Vranksko na eni izmed sej sprejel sklep, da organizira samostojno razstavo živine. Ta razstava je bila 22. 9. 1968 v Podgradu. Bilo je razstavljenih le 30 plemenskih krav, telic in pitancev ter 15 prašičev. Razstava bi vsekakor bolj uspela, vendar nekateri niso mogli transportirati živine zaradi hudega naliva. Izid ocenitve in nagrad smo objavili že v prejšnji številki »Hmeljarja«, popravljamo le ocenitev plemenskih merjascev. Merjasec AMOR 038/18 rejec Holobar Marija ni dobil I. nagrado, temveč si jo deli z merjascem LiM 301/28 rejca Vranič Ivana iz Prekope. Komisija je namreč oba enako ocenila in obema dodelila I. mesto.

Kot že zgoraj omenjeno, so bili razstavljeni tudi plemenski prašiči nemške bele zlahodne pasme. To pasmo smo začeli uvajati leta 1965 z nakupom plemenskih svinj. Kmalu so naši rejci kooperanti spoznali dobre lastnosti te pasme, ki se je začela hitro širiti. K uspehu je precej pripomogel plemenski merjasec uvožen iz Avstrije. Dajal je odlične potomce, ki so se odražali v izredno nagli rasti in zaželjenih telesnih oblinah. Težave so bile zlasti prvi dve leti, ker se rejci niso mogli tako hitro preusmeriti od švedske landrase na to pasmo. Tudi selekcija ni bila prvo leto urejena

(Nadaljevanje z 12. strani)

sežni in o njih nismo še posebej sklepali.

Na ustanovnem zboru je bil soglasno izvoljen devetčlanski odbor in tričlanski nadzorni odbor. Prav tako pa so izvolili tudi predsednika aktiva mladih proizvajalcev.

Tudi v Preboldu se je sestal prvič po dolgoletnem preporu 20. oktobra ob 8. uri aktiv mladih kmetijskih proizvajalcev.

V tem kraju je čutiti vpliv industrije in nizek prirastek kmečkega prebivalstva. So vasi, ki nimajo niti enega mladince (Kaplja vas). Triindvajset kmečkih fantov in deklet — toliko se je jih je udeležilo zborna — je visoko število.

Izvolili so 9-članski odbor, nadzorni odbor in za predsednika Vedenik Joža.

Predsednik sveta kooperantov tovariš Karl Marinc je v uvodnem govoru pozdravil potrebo mladih po skupnem delu in jim nakazal več koristnih napotkov za bodoče delo in življenje.

Veliko uspehov mladim želi tudi

uredništvo

Zeljá in načrtov je dovolj. V bližnji prihodnosti jih bo potrebno počasi, a dosledno tudi izvajati. Če bomo tudi vnaprej deležni takšne pozornosti obrata kot do sedaj, mislim, da bomo vsekakor uspeli.

F. Izlakar

preveč vzorno. Tudi to se je v doglednem času izboljšalo in tako smo počasi dobili stalne odjemalce predvsem v okviru kombinata. Kmalu so se pojavili tudi kupci iz drugih področij. Danes uspešno zalagamo z dobrim plemenskim materialom področje bivšega celjskega okraja. Prodajamo pa tudi v druga območja kot so: Soštanj, Mozirje, Slovenska Bistrica, Slovenj Gradec, Tolmin, Nova Gorica, Kamnik in v Posavje. V letu 1967 je bilo na omenjena področja prodanih 70 merjascev. Letos smo uspeli do 1. 10. 1968 prodati že 53 kom. Upamo da bo letošnja prodaja večja od lanske.

Na terenu imamo 15 matičnih svinj, od katerih odbiramo plemenski material in vršimo selekcijo. V prihodnje bomo to število še povečali, posebno, če bodo višje odkupne cene na jugoslovanskem tržišču. Za plemenitev imamo na terenu 3 plemenske merjasece. Obrat opravlja selekcijsko službo in prodajo v sodelovanju z živinorejsko-veterinarskim zavodom iz Celja.

Na razstavi smo želeli pokazati vse kategorije prašičev, kar pa nismo uspeli zaradi slabega vremena. Kljub temu je bilo razstavljenih 15 plemenskih svinj in merjascev.

Na razstavi je sodelovalo tudi podjetje Agrotehnika, ki je prikazalo razne stroje za spravilo sena. Tovarna Alfa Laval pa je demonstrirala molzne stroje in prodala našim kooperantom 4 kom. s hidropulzom in enega navadnega Diabolo. Te stroje je tovarna kupcem montirala brezplačno.

Za izvedbo sejma se zahvaljujemo vsem, ki so pomagali pri pripravi in poteku razstave, zlasti pa KZC, ki je strokovno odbral in pripravil vse podatke.

Finančno so razstavo podprli:

Medobčinski živinorejski sklad	2000 N-din
Zavarovalnica Sava	500 N-din
Gorišek Franc, mesar, Trojane	300 N-din
Krajevna skupnost Vranksko	200 N-din
Gostišče Slovan, Vranksko	150 N-din
Grabnar Janko, mesar, Motnik	60 N-din
Ostala sredstva je prispeval KK Žalec	

Vsem darovalcem se svet kooperantov obrata Vranksko najlepše zahvaljuje in upa, da so bili obiskovalci razstave zadovoljni.

Za obrat Vranksko
F. I. — K. L.

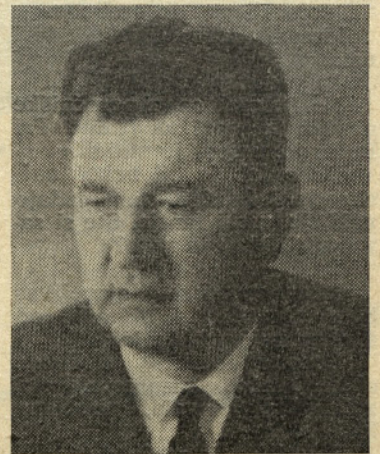
Čestitka

V soboto, 19. oktobra, je poleg odgovorne dolžnosti, ki jo opravlja, uspešno diplomiral tovariš KOLENC VINKO kot izredni slušatelj na Višji agronomski šoli v Mariboru.

Njegovo uspešno samostojno življenje potem, ko je odšel z očetove kmetije, se prične 1949. leta v Založah na okrajni ekonomiji, ki se je ustanovila na zemlji, ki so jo prej obdelovali agrarni interesi. S priključitvijo ekonomije k tovarni nogavic Polzela in s priključitvijo kmetijske obdelovalne zadruga Šempeter je dobilo podjetje naslov »Kmetijsko gospodarstvo«, ki je uspešno opravljal svoje naloge vse do priključitve v KK Žalec.

Vse oblike organizacije in dopolnitve kmetijske in živinorejske proizvodnje je vodil tov. Kolenc Vinko in dosegal poleg uspešne hmeljarske proizvodnje tudi vidne rezultate v živinoreji. S kolektivom mu je uspelo doseči 1960. leta zvezno nagrado 4 milijone S-din za visoko proizvodnjo mleka po kravi (4163 litrov).

Ob ustanovitvi KK je tov. Kolenc ostal še do septembra na obratu Šempeter, zatem pa

je postal tehnični vodja kmetijske proizvodnje, 1964. leta ob priključitvi zadruga pa direktor sektorja LP.

Rezultati pestrega in požrtvovalnega dela diplomanta so vidni v Savinjski dolini na vsakem koraku, saj o njih nemo pričajo moderne betonske žičnice. Velik delež svojega truda pa je vložil tudi v izgradnjo živinorejskih farm.

Ob pestri, kmetijstvu posvečeni življenjski poti in ob uspešno opravljeni diplomski tovarišu Vinko iskreno čestitamo sodelavci.

Vy

»SENCA ZELENEGA ZLATA«

(Nadaljevanje)

Kot navaden vojak se je potem Porentarjev Tonač še nekaj mesecev boril in jurišal. Nekje pri Doberdobu pa jo je končno skupil v desno nogo. Pošteno si je oddahnil. Rana ni bila smrtonosna, mogoče bo noga ostala ravna, to pa ni najhujše; glavno je, da se živ in zdrav vrne v Savinjsko dolino in prične z novim življenjem. Spet se je potikal iz bolnice v bolnico, dokler ni čisto slučajno obstal v celjski bolnišnici. Bajе mu je pomagal neki zdravnik, blizu Celja doma, kateremu je Tonač hinavsko potožil:

»Sit sem vsega, tudi te brutalne Avstrije, te krivične vojne, ki je pomorila toliko slovenskih fantov.«

DRAGO KUMER

Zdravnik ga nekaj časa gleda, kakor da ga je nekje že videl. In ga je vprašal:

»Če se ne motim, sem vas videl v oficirski uniformi. Imam prav?«

»Seveda,« je odsekano pritrtil Tonač. »Avstrijskemu komandantu sem pred svojo četo zabrusil, da se naj Avstrijci sami borijo, nas, Slovence, pa naj pošlje domov, sicer si bomo sami poiskali pot do svobode.«

Zdravnik je na široko odprl usta.

»Pa vas niso ustrelili?«

»Ne. Potrgali so mi poročniške našitke in marš na fronto. Pri Doberdobu sem jo skupil.«

»Doberdob je bil nekoč naš, slovenski. Zdaj pa tam padajo naši slovenski fantje. Ste si sami prizadejali to rano?«

»Da.«

»Imeniten dečko. Najprej vas bom spravil v Ljubljano, od tam pa naprej v Celje.«

»Gospod doktor!« je Tonač objel tako razumevajočega zdravnika. »Hvala, tisočkrat hvala!«

»Pssst! To je moja dolžnost. Oba sva Slovenca, oba.«

Tako je Porentarjev Tonač pričakal konec vojne v Celju in ko se je vsaj za silo pozdravil, ko so po mestu korakali bataljoni srbske vojske, je Tonaču, ko se je spomnil na vse padle in ranjene, pri srcu močno odleglo. Z berglo je stopal po ulici in na ves glas kričal:

»Živela Jugoslavija! Živela!«

Tonač je prikrumpal na domače dvorišče ravno o pravem času. Mati je ležala na smrtni postelji. Toliko je bila še pri zavesti, da je obrnila glavo, stegnila roko in pobožala Tonačevo, potem tiho zavzdihnila.

»Samo da si se vrnil, Tonač...«

Tonač pa je vedel, koliko je ura, na vso moč je stresel mater, da je še enkrat razprla oči.

»Čuj, mati, si mi kaj zapisala, ha?«

Odgovoriti ni mogla, samo dolgo ga je gledala in počasi zmajala z glavo, kar naj bi pomenilo — nič ti nisem zapisala; ti si že dobil svoje.

»Svinjarija!« je Tonač skočil na noge in udaril z berglo po končnici postelje. »Prekleta svinjarija!«

Materе ni pospremil k zadnjemu počitku. Sel je na drugo stran doline, kjer je že pred vojno imel ljubico, Ostrožarjevo Heleno, hčer bogatega kmeta. Ali kako se je začudil, ko ga je pričakala na pragu z otročičkom v naročju. Kar zijal je od začudenja.

»Helena, je tvoj?«

»Moj. Ti si tako poredko pisal. Živela sem v prepričanju, da si padel, da te ni več med živimi...«

»In si se zonegavila, kaj?«

»Ja, zonegavila sem se. Z nekim oficirjem. Prenagljala sem se, Tonač, hudirjevo nepremišljeno sem ravnala. Hudo mi je, pa kaj ko kes nič ne pomaga. In ti, Tonač, me boš zdaj tudi zapustil, kaj?«

Tonač je izpljunil posušeno slino in jo premeril s strašnim pogledom.

»Tako je, Helena. Izvojevali smo Jugoslavijo, ti pa pestuješ Nemca. Sram te naj bo.«

»Tonač, tak razumi me vendar!« je Helena zajokala.

»Z berglo čez hrbet! Adijo za vse večne čase!«

Porentarjev Tonač ni mel obstanke. Kar naprej se je potikal širom doline, kar naprej je poslušal ljudi, kako hudo je bilo med vojno, nekajkrat se ga je pošteno nakresal, potem pa se je do kraja streznil in se vrnil na Porentarjevo. Magdalena ga je pregovorila, da če bo pament, bosta imela oba zadosti. K delu ga zdaj, ko je invalid, ne bo priganjala. Dovolj je ujetnikov, pa naj oni delajo. Tako je preteklo menda dve leti, ko si je Tonač nogo kar dobro pozdravil. Včasih je celo zaplesal. Ko pa ga je tu in tam le zaneslo, se je v jezi pridušil in s pestjo udaril po mizi:

»Madona, tudi jaz bom enkrat sam svoj gospodar!«

Tokrat je besedo precej dolgo držal. Iz sušilnice je zrastle kar lepa domačija. Pomagala mu je Helena, ki je po materi prevzela gostilno in del posestva, pomagala pa je tudi Angelina, ki je pri Svinšaku imenitno gospodinjala, precej pa je postoril tudi sam. Ko so ga ljudje gledali,

kako preorava zemljo, sadi hmelj, okopava, kosi in žanje, ko je v hlevu stalo pet repov, so zavzeto pritrjevali:

»Ste videli, Tonača je vojna spametovala, ničesar drugega!«

Mislil je tudi na žago, mislil je na mnogo stvari, ki pa jih sam nikakor ni zmogel. Začel je misliti na ženitev. Toda v hišo bo prignal pohlevno in delovno ženico, mora pa biti tudi bogata in vsaj malo lepa. Ni se mu takoj posrečilo. Morda je spet preteklo dve leti, ko je onstran reke zavohal pet let starejšo Katarinico. Imela je tako mil obraz, lepe črne lase in krepak život. Dolgo je zaman brusil pete in jezik, končno pa je Katarinica le privolila. Svatba je bila sicer bolj skromna, prinesla pa je v hiško čedno vsotico jugoslovanskih dinarjev, bila pa je tudi pridna kot mravlja. Bojda je bila Zalokarjeva Katarinica prva, ki je Tonaču zares ogrela srce, zato je prva leta z njo prav čedno ravnal. Mnogi so ugibali, da le kaj je Tonač nepredvidni Katarinici obljubil, ko pa niso ničesar dognali, so pač pritrtili:

»Mahajeki znajo. V zrak vržejo dinar, nazaj jim prileti ti sočak.«

Skoda le, da Katarinca ni in ni mogla zanositi. Bolj je hodila od zdravnika do zdravnika, manj je kazalo, da bo Tonač imel kdaj tudi potomca. Bilo je Katarinici strašno hudo. Saj še ni bila tako v letih. Trideset jih je imela, to pa so najlepša ženska leta. Kje je vzrok, kje se je ta reč zavozljala. Tonač pa je vsak dan bolj robantil:

»Vola sem kupil in ne žensko!«

Angela in Magdalena sta skrivaj dajali za maše, šli sta na božjo pot v Kokarje, posvetovali sta se z izkušenimi babicami in starejšimi ženskami. O zanositvi pa ni bilo sledu. Enkrat pa je Tonač spet pil v neki gostilni, kamor je zahajal zelo cenjen zdravnik dr. Šmigel. Če bi bil Tonač trezen, bi o takih stvareh v gostilni sploh ne govoril. Zdaj pa ga je imel ravno toliko, da je brez vsake zadrege prisedel k zdravniku in začel nekaj čenčati. Zdravnik je zmršil košate obrvi, potem pa rekel:

»Ničesar ne razumem. Kaj bi radi?«

»Žena ne more zanositi!« je Tonač skoraj preglasno povedal, da so še pri sosednjih mizah obrnili glave.

»Pojdite z menoj,« je ukazal zdravnik, ki mu je Tonač pohlevno sledil. Za vogalom gostilne je Tonač govoril razločno in počasi, se tolkel po čelu, da je

bil tak tepec, da je vzel mačko v žaklju. Zdravnik ga je nekaj časa gledal, skrbno poslušal, nato pa rekel:

»Zalokarjevo družino poznam. Tudi Katarinco. Dvomim, da bi bilo pri njej kaj narobe. Kaj pa če...«

»Kaj, gospod doktor?« se je Tonač prestrašil, ko je zaslutil, da morda zdravnik krivi prav njega.

»Kaj pa če ste krivi vi?« je rekel zdravnik. To bi lahko ugotovili.«

Tonač ves zaprepraščen.

»Kaj so lahko krivi tudi možki? ...«

»Boste prišli na pregled?« Tonač se je ugriznil v jezik. Nato pa počasi prikimal.

»Bom, kar jutri pridem...«

Pregled je bil izvršen. Tonač je dobil nekaj hormonskih injekcij, vsako jutro je moral pogoltati nekaj tablet. Rezultat: samo pol leta je minilo, ko mu je Katarinca zaupala:

»Tonač, zdaj me ne boš več zmerjal za volovšnico. Noseča sem!«

Tonač je bil v zadregi, ko je rekel:

»Verjetno pa so ti zdravniki le pomagali in bog tudi nate gleda...«

Katarinca se je nasmehnila:

»Tonač, vsega si bil kriv — ti. Dr. Šmigel mi je povedal.«

»Kaaaj?«

No, luč sveta je zagledal res čeden dečko in že ob rojstvu močan za tri. Rasel je kot hmelj na najboljši njivi in leta so tako hitro minevala. Tonač je medtem še žago popravil, spet je bila založena s hlodi in gater je od jutra do večera sikal enakomerno pesem: dinar, dinar, dinar. Sestra Magdalena je bila skoraj malo ljubosumna na bratove podvige. Predno se je oženil, ji je le še kaj postoril, zdaj niti ure ni utegnil. In sine Tone je tako lepo rasel, da ji je bilo žal, da se ni kar po vojni poročila. Tonač pa je tudi potihlo upal: Kar naj ostane samica, bodo pa najini otroci dedovali. Pa se je hudirjevo uštel. Enkrat, ko je bil sam doma, je Magdalena tiho vstopila v Tonačevo hišo in Tonaču naravnost povedala:

»Možila se bom. Imaš kaj proti?«

»Kdo te bo pa vzel!« se je nakremžil Tonač in bil očitno slabe volje. »Stara si že, Magdalena, stara...«

»Tvoja Katarinca je leto starejša. Če je ona rodila, bom tudi jaz.«

»Ni rečeno.«

(Dalje prihodnjič)

Slovo od sodelavca

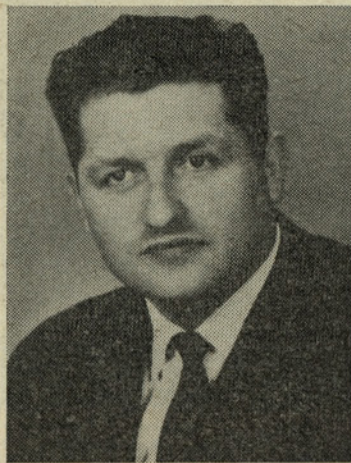
Globoko nas je pretresla vest, ki je prišla med nas 11. oktobra 1968. V najlepši dobi življenja je za posledicami zahrbtnih in krute boleznih iztrgala smrt iz naših vrst komaj 37-letnega dolgoletnega člana našega kolektiva, člana upravnega in nadzornega odbora kmetijskega kombinata Zalec — Rozman Ivana.

Rodil se je kot sin slovenskega rudarja v Dovau v Franciji, kjer je doraščal in živel vse do leta 1946. Na poziv domovine so se v prvih povojnih letih vrnile domov številne izseljeniške slovenske družine, med njimi so bili tudi Rozmanovi. Ivan je bil takrat komaj 15 let star. Kljub mladostnosti se je vključil v delo in učenje in si je koval in kalil svoj značaj.

Služboval je v Celju, Rimskih Toplicah, na Mirošanu in končno ob formiranju kombinata do leta 1967 na upravi podjetja kot finančni instruktor. Na njegovo lastno željo je bil spomladi leta 1967 premeščen na obrat Mleko, kjer je prevzel posle vodje komerciale. Vso svojo 17-letno delovno dobo je posvetil finančno-ekonomskim vprašanjem socialističnega kmetijstva.

Poleg rednega dela, ki ga je vedno vestno in disciplinirano opravljal, je pokojni Ivan bil dober organizator, pobudnik idej za svoje področje dela. Bil je skorajda stalni član samoupravnih organov podjetja. Nesebično si je prizadeval za uspešno rast svoje delovne organizacije in bil vnet pobudnik čim uspešnejšega delavskega samoupravljanja.

Veliko veselje in vstrajnost je imel pri izpopolnje-

vanju svojega znanja. Izredno je doštudiral srednjo ekonomsko in višjo komercialno šolo. Svoje največje delo v podjetju pa je dosegel v minulih letih pri urejanju finančno materialnih zadev na nivoju podjetja in obratov. Svojim sodelavcem je bil vzoren svetovalec in tovariš. V dobrem spominu ga bodo ohranili računovodje in knjigovodje obratov.

Zadnji dve leti pa je posvetil vse svoje moči komercialni službi obrata Mleko. Premnogokrat smo ga težko bolnega videli med sodelavci, kjer je skušal vse do zadnjega dneva življenja pomagati in svetovati.

Njegova prerana smrt je za naš kolektiv in naše samoupravne organe podjetja in obrata Mleko velika izguba, saj nas je zapustil v najlepši delovni dobi, poln idej in nesebične volje za uredničenje reforme in delavskega samoupravljanja.

Kot vzornega sodelavca ga bomo ohranili v trajnem spominu.

F. Ivančič

RAZGOVOR S KOOPERANTI

Obrat Vojnik ima najširše področje, saj sega skoraj od Konjic pa do vrha Paškega Kozjaka in šentjurske meje.

S področnim tehnikom v kooperacijski proizvodnji tov. Tancem sva najprej obiskala Medved Stanko v Stražici. Ona se je s piščancev, ki za pitanje niso imeli najboljših pogojev, preusmerila v pitanje telet. V pitališču, ki si ga je preuredila, pita okrog 35 telet za potrebe kooperantov.

Na vprašanje, če je s pitanjem zadovoljna, je Medvedova odgovorila: »Sem kar zadovoljna, saj mi pitanje nudi plačo poprečnega delavca. Težave so le z vodo, ki je moram znositi tudi do 100 veder dnevno. Nih-

ki bo dajala nad 200 litrov mleka dnevno. Najvišje ležeče nasele Lindek želijo ogreti za pašno-košni sistem in so se že resno pogovarjali s tamkajšnjimi kmetovalci, ki jim je kmetijstvo kot vir dohodkov za gozdarstvom in turizmom. Škoda je, da vračajo gozdarji od gozdne sklada, ki ga plačujejo kmetje, za ceste in posaditev le pičlih 10 odstotkov.

V Bukovljah pri Stranichah sva obiskala Klančnikovo domačijo. Poiskala sva mamu Justino, ki nam je ponosna dejala: »Poglejte to veliko pitališče. V njem je 9.000 piščancev. Celega je postavil sin Slavko in lahko rečem, da je od predračunske vsote 22 milijonov prihranil

Na Klancu nad Dobrno smo si ogledali domačijo Stimulak Martina

če se za vodo ne briga, sama pa nimam dovolj sredstev.»

Tovariš Tanc je omenil, da ima stanovanjska skupnost zelo čudne odnose do pitališča sploh. V Frankolovem nameravajo odpreti zbiralnico mleka,

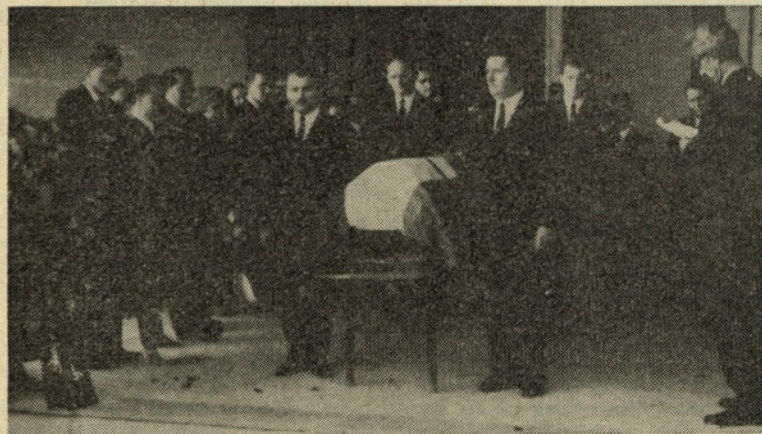
več kot polovico. Ti piščanci, ki jih vidite, so peta generacija pri nas. Z odnosi s kombinatom smo zadovoljni, zelo tudi z dr. Vrabičem, le obračuni so bolj počasni, pa kaj hočemo, ko gre (Nadaljevanje na 16. strani)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, nepozabnega očeta, sina in brata ROZMAN IVANA se iskreno zahvaljujemo obratu KK Zalec, »Mleko«, celotnemu Kmetijskemu kombinatu Zalec, vsem, ki so nam izrekli sožalje, govornikom za njihove ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki so se poklonili njegovemu spominu ter ga pospremili do njegovega prezgodnjega tihega doma. Hvala za darovano cvetje in vence.

Posebno se zahvaljujemo tovarišu Hrušvarju, ki nam je v teh bolečih trenutkih stal ob strani, nam nesebično pomagal, nam prihranil mnogo dela ter nas v teh žalostnih trenutkih tolažil.

Še enkrat prisrčna hvala vsem in vsakemu. Zena Anica s hčerkama Sonjo in Bronico, mama, sestre, bratje in ostalo sorodstvo. Zalec, 18. oktobra 1968.

V imenu sindikalne podružnice kombinata se je od Rozman Ivana poslovil Ivančič Franc

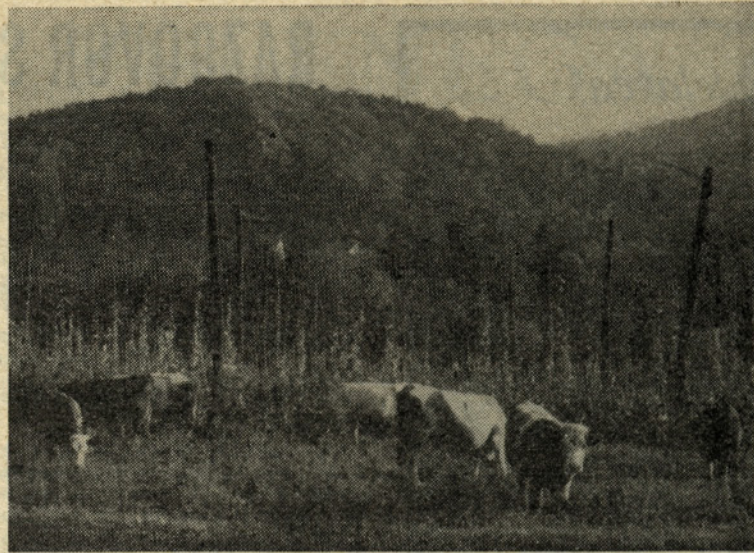
(Nadaljevanje s 15. strani)

do skozi toliko rok. Ako bodo piščanci šli v denar še v prihodnje, smo pripravljene postaviti še eno tako pitališče.»

Ker Slavka še ni bilo iz Konjic — tja je šel po libelulo — sva se poslovila od prijazne mame in jo z Zvonkom mahnila na čisto drug konec območja obrata pod Paški Kozjak na Klanc nad Dobrno k Stimulak Martinu. Njegovo 42-hektarsko posestvo je arondirano in ima

»Sedaj, ko ste si ogledali pitališče, pa le v hišo stopite, da se pogovorimo«, je dejala gospodinja Klančnik Justina z Bukovelj pri Stranichah

Marsikje na kmetih primanjkuje pastirjev ali pa jih s pridom zapošlje drugje. Na pomoč priskoči električni pastir. Tako je tudi pri Uranjek Francu na Črnovi, ki si zida nov hlev in hiti, da bi bil do zime pod streho

za ta hriboviti predel prelepo lego. Za 6 krav, 2 vola, 5 telic in 4 bikce uvaja pašno-košni sistem. Preusmeril se bo na mlekarice. Že sedaj daje v zbiralnico v Pristavi 30 l mleka. Z bližnjega grička je bil čudovit pogled na hribe in po njih posejane redke kmetije.

»Za silo sem si uredil cesto, iznad hiše napeljal vodovod, popraviti moram hlev. Vanj bi

rad postavil vsaj 12 mlekaric...« Tako je našteval svoje uspehe in načrte Martin.

Domov grede sva se ustavila še v Črnovi pri Uranjek Francu in si ogledala nov hlev v gradnji in pašo z električnim pastirjem.

Lep pozdrav

Urednik

PISMA UREDNIŠTVU

ROGOVILČEK — ZARES
»VRAŽJA TRAVA«!

Rogovilček se na kmetih imenuje »vražja ali hudičeva« trava. Ta trava se je posebno v tej mokri jeseni močno razrasla, zlasti še na hmeljiščih. Znano je, da hmelj v cvetu ne smemo globoko okopavati, le rahlo brnati. Hmeljar — kooperant vsa leta hmeljišča močno gnoji s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili. Ker pa rogovilček ljubi le močno zagnojene njive, so mu hmeljišča izredno všeč po obranem hmelju, ko ima dovolj svetlobe in sonca, se silno bohotno in hitro razraste in pokrije njivo kot odeja do 60 cm visoko. — Močna slana rogovilček uniči, ako pa ne, je treba to zeleno maso pokositi in odstraniti, da se lahko hmeljska trta poreže in sadika odorje.

Tako sem že včeraj in danes kosil po hmeljišču, si brisal pot, kose trl in premišljeval: s koliko manj muke bom drugo leto raje škropil proti vsem plevelom, posebno pa še proti rogovilčku.

Takih navodil in priporočil v »Hmeljarju« do danes še nisem zasledil, zato se s tem pismom danes v imenu vseh prizadetih

hmeljarjev zaupno obračam do naših kmetijskih strokovnjakov s prošnjo, da nam hmeljarjem kooperantom odgovore na naslednje: »Katera škropiva, v kakšnih količinah na ha in v katerem času vegetacije nam priporočate, da rastlini ne bo škodovalo? Zanima nas tudi: ali eno škropljenje uniči plevel za več let, ali je treba škropljenje vsako leto redno obnavljati? Se to: hmeljišča škropimo proti plevelom, star hmelj izkopljemo; ali bodo na taki škropljeni njivi potem uspevale druge kulture, in katere?»

Če dobimo hmeljarji pismeno pojasnilo v »Hmeljarju«, bomo hvaležni!

Medved Jože
Preloge

Rogovilček (Galinsoga parviflora), ali kakor ga tudi imenujejo vražja trava, francoska ali nemška zel, se v hmeljiščih razbohoti tik pred obiranjem, predvsem pa po obiranju hmelja. To je takrat, ko ima na razpolago dovolj svetlobe.

Zatiranje rogovilčka v hmeljiščih je zelo enostavno. Tri tedne pred obiranjem — to je ob koncu julija — poškopimo

hmeljišče z 2 kg gesaprime in dodamo še 2 kg deherbana forte na hektar. Pri tem škropljenju moramo porabiti najmanj 1.000 l vode na hektar. Škropimo s traktorsko škropilnico. Šobe naravnomo na škropilnem drevesu navzdol tako, da se snop škropiva lepo prekriva. Pri ozkih nasadih naravnomo škropilnico tako, da gremo s traktorjem v vsako drugo vrsto, pri širokih vrstah pa tako, da gremo v vsako.

Pri škropljenju moramo paziti, da ne škropimo prvoletnih sadik, da nam škropiva ne zanaša na širokolistne rastline kot so: pesa, vinska trta itd. Škropiti moramo v mirnem vremenu.

Če boste škropili tako, vam jeseni ne bo potrebno kositi rogovilčka in boste brez težave izvršili jesensko obdelavo.

F. Satler

KRAVA ZADUŠILA PUNČKO

Tudi paša je lahko smrtno nevarna. O tem priča dogodek, ki se je pripetil v Lokovcu pri Lenartu.

Enajstletna Milica je na paši trla orehe in si je med tem časom nataknila okrog vratu vrv, da ji krava ne bi ušla. Krava pa je močno potegnila in zadušila nesrečno deklico.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi dragega očeta NOVAK Joža — Koritnika iz Prebolda se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, zasuli grob z vencji, s salvami oddali zadnji pozdrav dolgoletnemu lovske-mu tovarišu in sočustvovali z nami, iskreno zahvaljuje-mo.

Otroci

»Stari stroji so odslužili! Tale naš kombajn za silažno koruzo odpove ravno takrat, ko bi bilo najmanj potrebno,« je kar med delom potožil Stiglic Karl na Polzeli

Argentina — v oktobru so že opravili nekatera spomladanska dela v hmeljiščih. V področju Rio Negro hmelj že odganja in v polnem teku je napeljava vrvice. (vodil).

LJUDSKE NAPOVEDI

- Če Martin sonce ima, pride rada huda zima.
- Če Cecilije dan hudo grmi, dosti pridelka ob letu kmet dobi.

PREGOVORI

Ne grajaj, preden nisi preiskal; najprej preišči in potem posvari!
Kdor se na tujo pomoč zanaša, v situ vodo prenaša.

UGANKA

Nimam nog in vendar tekam sem in tja, da se praši; grizem, grizem, da pregrizem klado z ostrimi zobmi. (vžez)

Prodam dve visoko breji kravi in eno s teletom. Vse tri so sivorjave pasne.

Svet Vlado
Kaplja vas
Prebold

Hmeljar

PRILOGA HMELJARJA

«Hmeljar» izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge, dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišiji »Celjski tisk« Celje.

dipl. inž. TONE WAGNER

Zasedanje Znanstvene komisije EHB

Letošnje zasedanje Znanstvene komisije je bilo v Zatcu (ČSSR) od 29.—31. julija, pod predsedstvom ing. L. Venta, direktorja VUCH-a, Zatec. Zasedanja so se udeležili kot člani: R. A. Neve — Anglija, J. Hoed — Belgija, G. Meneret — Francija, F. Zattler — Zvezna republika Nemčija, V. Rybaček in L. Vent — ČSSR in T. Wagner — Jugoslavija.

Kot opazovalci so zasedanju prisostvovali: A. Maton in J. M. Mostade — Belgija, R. Marocke — Francija, A. Kluge in K. Borde — Demokratična republika Nemčija, J. Maier — Zvezna republika Nemčija ter Ct. Blattny, V. Fric, P. Hautke, M. Knakal, J. Korda, J. Križ, F. Smrčka — ČSSR.

Zasedanje je trajalo tri dni. Prvi in tretji dan sta bila posvečena referatom, a drugi dan ekskurziji po žateškem hmeljarskem področju.

Na zasedanju je bilo prečitanih 5 referatov iz znanstveno-raziskovalnega dela v hmeljarstvu. Prof. F. Zattler je poročal o vplivu gnojenja na pridelek in kakovost hmelja. Omenil je tudi vpliv gnojenja na sestav hmeljnega listja in na biološko aktivnost tal.

Poskus je bil postavljen s sorto Hallertau, ter naj bi dal odgovor na vprašanje, kako se različen način gnojenja hmelja odraža v tleh, na kvantiteti in kvaliteti pridelka.

Slabo kislja reakcija tal se je spremenila v kisljo, posebno pri večjih dozah gnojenja.

Vpliv klimatskih pogojev na pridelek hmelja v posameznih letih je bil močnejši kot vpliv gnojenja. Veliko sončnih ur in toplo vreme med cvetenjem ter storžkanjem je povečevalo pridelek (1967), veliko padavin, nizke temperature in malo sončnih ur, pa zmanjševalo posebno pri pomanjkljivem gnojenju.

Grenične snovi (alfa) tudi močnejše varirajo zaradi klimatskih razmer, julija in avgusta kot zaradi različnega gnojenja. Suša, prekomerna toplota ter veliko sončnih ur povzročata malo alfa smol (1964), mokro in hladno poletje (1956), pa vpliva na povečanje smol.

Pomembna je ugotovitev, da je v povprečju bilo najprimernejše gnojenje 135 kg N kg, 135 kg P₂O₅ in 180 kg K₂O/ha.

Dr. J. Maier je prečital interesanten referat o kemični razliki, v sestavi eteričnih olj med sortama star in brewers gold. Na osnovi teh raziskovanj lahko ugotovi prisotnost belgijske sorte star tudi v hmeljnem ekstraktu ali koncentratu.

Ing. J. Križ je govoril o kodravosti hmelja in uspešnem zdravljenju z cinkovim sulfatom.

Kodravost postaja zelo nevarna v čeških hmeljiščih. Četudi je znana kot virusna že od leta 1930, niso dovolj poznate značilnosti bolezni. Simptomi se kažejo vsako leto na drug način. Študij variabilnosti znakov kodravosti pri 5600 rastlinah na različnih krajih v letih 1963—1964 dokazujejo, da se kaže med posameznimi letniki in tudi v isti vegetaciji spremembe v intenziteti znakov med skupinami zdravih in kodravih rastlin. Pri študiju variabilnosti znakov kodravosti ne zadostuje zasledovati samo klimatskih faktorjev. Pomembni so prehrambni pogoji, posebno mikro — elementi. Raziskovanje vpliva mikroelementov na kodravost (B, Cl, Mn, Mo, Mg in Zn) je pokazalo, da učinkuje cink proti kodravosti. Bolne rastline se pozdravijo, močno se poveča pridelek in kakovost hmelja.

Uvedli so terapijo s cink sulfatom (ZnSO₄ · 1 H₂O v koncentraciji 0,2 %). Skropijo 4-krat v vegetaciji v kombinaciji z bakrenimi fungicidi. Priporočajo tudi dodatno gnojenje z mešanico 100—150 kg ZnSO₄ · H₂O/ha in 2,5 q amoniumsulfata.

S škropljenjem kodravih rastlin omejimo bolezen za 1—2 leti, pri talni aplikaciji pa za 4 leta.

V ekskurziji, ki je bila sestavni del zasedanja so se člani znanstvene komisije EBH ogledali hmeljarski inštitut Vyzkumny ustav chmelarsky v Zatcu in poskusna hmeljišča na posestvu v Stekniku.

Poleg mnogih poskusov s področja žlahtnenja, agrotehnik in gnojenja hmelja so bili zanimivi poskusi, kjer na večjih površinah preizkušajo sistem »minimum tillage« — minimalne obdelave hmeljišč. Rastline so posajene v pločevinastih ceveh, premera 10 cm in dolžine 30 cm. Zemljo le enkrat na leto tj. jeseni obdelajo. Hmeljne rastline ne režejo, temveč s herbicidi požgo prve poganjke. To je takoimenovana »kemična rez hmelja«. Poskus traja 4 leta. Rastline v ceveh so enake kot v hmeljišču, ki je obdelovano in oskrbovano na klasičen način. Nekaj sličnega smo preizkušali pred leti že tudi pri nas ter dobili dobre rezultate.

Poleg poizkusov smo videli tudi središča za obiranje hmelja, kjer so češkim obiral-

Udeleženci zasedanja znanstvene komisije na ekskurziji skozi češka hmeljišča. Od leve na desno: A. Maton, L. Vent, F. Zattler in J. Maier.

Dr. R. Neve je podal zanimivo študijo o genetskem mehanizmu odpornosti proti pelasti plesni.

Ing. P. Hautke je govoril o vplivu klimatskih činiteljev na sestav električnih olj. Sortne karakteristike o količini in sestavu eteričnih olj so izrazitejše kot vpliv klimatskih faktorjev.

nim strojem priključene hmeljske sušilnice CER, komore za humidifikacijo hmelja in tiskalnice.

Organizacija zasedanja je bila odlična. Na koncu zasedanja je bila izbrana Jugoslavija kot organizator prihodnjega Zasedanja in ing. J. Petriček je bil izvoljen za predsednika Znanstvene komisije EHB.

GNOJEVKA

V zadnjem času je pri nas precejšnje zanimanje za gnojevko. Da bi ustregli bralcem in jim posredovali najvažnejše podatke o pripravi, lastnostih, množini hranil, skladiščenju in ravnanju z gnojevko, smo priredili izvleček članka prof. Raucha iz knjige Pflanzenernährung und Düngung (1968).

Pod gnojevko razumemo mešanico gnoja z vodo. Beinert — Sauerlandt (1951) ločita različne gnojevke po:

1. načinu in sestavnem delu gnoja
 - gnojevka — gnojnica (gnojnica razredčena z vodo)
 - gnojevka revna na blatu (gnojnica z 1/3 odpadnega blata)
 - gnojevka bogata na blatu (gnojnica z ca. 2/3 odpadnega blata)
 - polna gnojevka (gnojnica z vsem odpadnim blatom)
 - gnojna gnojevka (pripravljena iz hlevskega gnoja z ali brez gnojnice in je označena tudi kot utekočinjen hlevski gnoj).
2. načinu predelave
 - surova gnojevka (neprevreta gnojevka ne starejša kot 3 dni)
 - prevreta gnojevka (blato in gnojnica zmešana skupaj in prevreta)
 - sprana gnojevka (gnojnica in blato sprano iz svežega gnoja, ki je uporabljen kot nastilj)
3. stopnji razredčenja
 - gosta gnojevka (le neznatni dodatek vode, do 3 kratne možne gnojil)
 - redka gnojevka (močna razredčitev z vodo)

PRIPRAVA GNOJEVKE

Za pripravo in uporabo gnojevke obstajajo različni postopki, ki so se razvijali s tehniko gnojevke.

Z gnojevko so pričeli gospodariti že v prejšnjem stoletju. Največ izkušenj o uporabi gnojevke imajo Švicarji. Po tradiciji in po razpoložljivih pripravah obstajajo danes različni načini gospodarjenja z gnojevko.

Pri enoceličnem sistemu shranjevanja se gnoj in gnojnica zbirata v eno jamo. Tu odleži in se pred razvažanjem razredčita z vodo. Zbirališče za gnojevko je postavljeno v ali zunaj hleva. Enocelični sistem ni najugodnejši. Vsak dan se meša surova gnojevka z gnojevko, ki že vre. Ker se gnojevka jemlje neposredno iz založne jame, je težko doseči zadostno enotno in enakomerno razredčitev.

Pri dvoceličnem sistemu je poleg skladiščne jame še mešalna ali pa dve izmenično polnilni in izpraznjevalni jami. Za mešanje gnojevke obstajajo posebne mešalne naprave.

Posebna oblika pripravljanja gnojevke je spiranje hlevskega gnoja, ki je možna le tam, kjer je transport hlevskega gnoja iz hleva mehaniziran (hidravlični transport). Ker pa povzroča slama pri tem načinu često težave, meljejo ponekod z dodatkom vode gnoj v fino blatno kašo.

LASTNOSTI IN SESTAVINA GNOJEVKE

Lastnosti in sestavine gnojevke so predvsem odvisne od kakovosti in količine izhodnega materiala (blago, gnojnica, hlevski

gnoj, kompost) manj pa od načina in časa ležanja in od sprememb pri razredčevanju.

Vsebina suhe mase znaša pri polni gnojevki, če je razredčena v razmerju

1:3	30—35 kg/m ³
1:6	17—20 kg/m ³
1:10	11—13 kg/m ³
1:15	7—9 kg/m ³

Množina hranil v kg/m³ v nerazredčeni surovni gnojevki (preračunano po Beinertu—Sauerlandt 1951).

Vrsta gnojevke	Org. snov	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	Razmerja hranil		
					N	P ₂ O ₅	K ₂ O
gnojnična gnojevka	33	7,4	0,1	16,9	1	0,01	2,2
gnojevka revna na blatu	87	6,0	1,1	11,4	1	0,18	1,9
gnojevka bogata na blatu	113	5,0	1,6	8,7	1	0,32	1,7
polna gnojevka	125	4,6	1,8	7,0	1	0,39	1,5

S povečano količino blata v gnojevki je razmerje hranil ožje in za prehrano rastlin bolj harmonično. Dopolnilno gnojenje s fosforom in kalijem je tembolj potrebno, čim manj blata vsebuje gnojevka.

Schöllhorn je ugotovil naslednje sestavine v polni gnojevki:

	Vsebina hranil polne gnojevke se sestoji		
	iz gnoja v %	iz gnojnice v %	iz nastilja v %
N	50	47	3
P ₂ O ₅	97	1	2
K ₂ O	15,5	83	1,5
CaO	86	13,5	0,5
suha snov	70	15	15

Vsebina hranil in spremembe hranil gnojevke se spreminjajo, odvisno od gospodarstva in načina krmljenja.

Odnos med reakcijo in vsebnostjo hranil v gnojevki (Schöllkorn 1955)

REAKCIJA (pH)	Razmerje hranil			
	P ₂ O ₅	N	K ₂ O	CaO
7,2	1	1,9	2,3	2,0
8,8	1	28,7	43,3	4,0

Reakcija gnojevke je toliko bolj alkalična, čim večja je koncentracija, še posebno če se odstotek dušika stopnjuje.

Reakcija gnojevke se zveča pri gnojevki bogati na gnojnici, pri daljšem zorenju.

Razpoložljivost krmil v gnojevki je odvisna od raznih načinov gnojevke in od izhodnega materiala. Gnojevka iz hlevskega gnoja učinkuje počasneje in trajnejše, gnojnična gnojevka pa hitreje.

SKLADIŠČENJE IN RAVNANJE Z GNOJEVKO

Medtem ko poteka vrenje gnojnice sorazmerno enostavno, spremljajo vrenje gnojevke, ki vsebuje veliko blata in nastilja razni oksidacijski in redukcijski postopki. Pri vrenju gnojevka izgublja organsko snov. V prvi vrsti nastajajo izgube na dušiku. Pri vrenju gnojevke nastajajo rastlinam škodljivi odpadni produkti, kot kalijev benzoat, fenoli in krezoli. Na 100 m³ normalno razredčene prevrete gnojevke nastane v tleh 400—500 kg benzojeve kisline in 34—85 kg skupnih fenolov. Te snovi so lahko vzrok poznane škodljivosti gnojevke. Krezol ne učinkuje škodljivo pri odmerkih in koncentracijah, ki se v praksi uporabljajo.

Truninger in Keller sta ovrgla v praksi razširjeno mnenje, da mora gnojevka pred uporabo prevreti. Schneider že 1931. leta podpira uporabo surove (neprevrete) gnojevke, močno razredčene z vodo. Priprava surove gnojevke zahteva, da se gnoj in gnojnica ločeno zbirata in uležiata; za to pa je potrebno več dela in gradnje.

Pri sodobni tehniki gnojevke, ki dovoljuje poljubno močno razredčitev z vodo, je vprašanje prevreta ali surova gnojevka, manj važno. Važnejše je, da uporabljamo gnojevko kot redko gnojilo; kajti voda ni le topno, konzervirajoče in transportno sredstvo za hranilne snovi in hormone ki so prisotni v gnojevki, temveč zmanjšuje tudi koncentracijo rastlinam škodljivih sestavin in je končno važna tudi kot rastni faktor.

Pri pripravi gnojevke se moramo ozirati tudi na higienske zahteve. Iztrebki živali so pogosto prežeti z različni patogenimi klicami in te najdejo v organskih sestavnih gnojevke zelo primerna gojišča.

V dobro oskrbovani gnojnici odmrejo tifusne in paratifusne bakterije v kratkem času.

Moderna priprava gnojevke je tehnično zelo razvita, vendar znanstveno (kemično in biološko) še premalo utemeljena.

UČINEK GNOJEVKE NA PRIDELEK

Gnojevka je tekoče, hitro učinkovito, intenzivno, doma predelano gnojilo. Hranilne snovi hormoni so v gnojevki lahko topljive in ugodno vplivajo na zvečanje pridelkov, predvsem še, če je gnojevka dopolnjena z dodatkom fosforja in kalija. V nasprotnem primeru je gnojevka enostransko dušično in kalijevo gnojilo.

Gnojevka se do sedaj največ uporablja za gnojenje travnikov. Intenziven pašno-košni sistem, dobra oskrba ledine, količinsko in kvaliteten pravilno izmenično gnojenje z gnojevko in hlevskim gnojem ali kompostom, izpopolnjeno z mineralnimi gnojili — so temelji velikih pridelkov krme na gospodarstvih z gnojevko. Najmočnejši vpliv na pridelek pa ima pogostnost gnojenja z gnojevko.

ODNOS MED ŠTEVILOM GNOJENJ Z GNOJEVKO IN PRIDELOM KRME

	Število letnih gnojenj z gnojevko			
	0,67	1,3	1,8	2,4
Koncentracija (1: . . .)	2,9	3,3	3,5	4,4
Gnojevka v m ³ na ha				
krmne površine	42,9	73,3	102,1	127,3
Čas zorenja gnojevke	76,0	35,2	30,1	28,0
Pridelek krme v kg				
škrobne vredn. na ha	3026	3596	4245	4697

Hitro delujoče in letno večkrat uporabljene hranljive snovi in hormoni v tekoči obliki pripomorejo do velikega povečanja pridelkov, povečajo pa hkrati nevarnost, da bomo enostransko gnojili, če nismo dodali gnojevki odgovarjajoče količine fosforja in kalcija.

Da bi se čimbolj izognili izgubam dušika, ne priporočamo gnojenja z gnojevko ob močnem vetru, pri visoki vročini, presuhem zraku in da je ne bi polivali na popolnoma suha in pa tudi ne na maksimalno navlažena tla, ki vlage več ne sprejemajo.

Najučinkovitejše je gnojenje z gnojevko v času vegetacije, ker so hranilne snovi v topljivi obliki in jih rastline lahko takoj sprejmejo in predelajo.

Pri jesenski, zimski in spomladanski uporabi gnojevke ne dobimo nobene razlike v pridelku. Zato je za gnojenje z gnojevko izven časa vegetacije enako ugoden vsak drug termin.

O uporabi gnojevke na njivah je le malo podatkov. V primerjavi s hlevskim gnojem, bi bila sicer gnojevka po učinku enakovredna, vendar je razlika v razmerju C:N in v trajnejšem učinku hlevskega gnoja.

Prvi izsledki iz različnih krajev potrjujejo mnenje Franza (1960), da se gnojevka hitro razkroji in da v prvem letu kaže komaj malo trajnih učinkov na tla in rastlino.

Franz pravi: gnojevka je organsko gnojilo, ki učinkuje le kot hranilo brez humusa. Je hitro delujoče gnojilo brez trajnega učinkovanja. Tudi Kosmat (1961) je prišel na temelju poizkusov do zaključka, da je gnojevka v tleh zelo hitro predelana. Zaradi ozkega razmerja C:N lahko podobno kot pri polnem zelenem gnojenju razkrajata talni humus.

Delo tehnične komisije evropskega hmeljarskega biroja na zasedanju v Londonu

Letošnje zasedanje Tehnične komisije Evropskega hmeljarskega biroja je bilo posvečeno varstvu hmelja pred boleznimi in škodljivci, kot enemu najvažnejših problemov v hmeljarstvu. Šest specialistov — zaščitnikov iz evropskega in ameriškega hmeljarskega področja je na prvem zasedanju 13. avgusta prečitalo referate o varstvu hmelja iz različnih aspektov in uvedlo auditorij v glavne probleme zaščitne službe v hmeljarstvu.

1. Paine J. Velika Britanija: Škodljivci in boleznine na hmelju.

2. Kač M. — Jugoslavija: Razne metode zatiranja boleznine in škodljivcev.

3. Wieers — Belgija: Sredstva za varstvo rastlin, ki jih uporabljamo v hmeljiščih.

4. Hupfauer M. — Nemčija: Tehnična oprema in tendenca razvoja funkcionalnosti strojev za varstvo hmelja

5. Vent L. — Čehoslovaška: Mehanizacija v varstvu hmelja v velikih evropskih plan-tažah.

6. Kaser — USA: Zatiranje in mehanizacija zatiranja boleznine in škodljivcev na hmelju v USA.

Na drugem zasedanju je bila organizirana zelo interesantna diskusija strokovnjakov pred auditorijem (Panel discussion, Formgespräch), ki naj bi v pogovoru med seboj in občinstvom razčistila najvažnejše probleme iz varstva hmelja pred boleznimi in škodljivci. Zgoraj omenjenim strokovnjakom so se pridružili še: gospod dipl. ing. Gerber iz Francije, dr. Kamm iz Nemčije, dr. Neve iz Velike Britanije in dr. Ruigomez de Velasco iz Španije.

Strokovnjakom so zastavili 14 vprašanj in sicer:

1. Ali smo v zadnjih 10 letih občutno napredovali v varstvu hmelja pred boleznimi in škodljivci, bodisi glede sredstev ali mehanizacije?

2. V hmeljiščih lahko škropimo ali pršimo. katerim od obeh načinov dajete prednost iz fitosanitetskega, tehničnega in ekonomskega stališča?

3. Kolikokrat moramo v sezoni škropiti, da bi ustrezno uničili boleznine in škodljivce in pridelali normalne količine zdravega hmelja?

4. Koliko vode, kakšen pritisk, oziroma kakšna količina zraka je potrebna za zadovoljivo zaščito pred boleznimi in škodljivci?

5. V Veliki Britaniji redno uporabljajo zapraševanje proti parazitom, ali lahko na kratko opišete to tehniko in poveste, če ima zapraševanje prednosti pred škropljenjem in pršenjem?

6. Ali zadošča zalivanje proti rdečemu pajku in listnim ušem, in če, pod kakršnimi pogoji?

7. Ali zalivanje lahko mehaniziramo?

8. V kakšnih primerih je zatiranje parazitov s pomočjo letala ali helikopterja primer-no in koliko stane?

9. Ali nudijo organski fungicidi pri zatiranju peronospore na hmelju prednosti pred tradicionalnimi bakrenimi pripravki in katera sredstva so najprimernejša za zatiranje pepelaste plesni?

10. Kako organiziramo zatiranje boleznine in škodljivcev, da bi se izognili pojavu rezistentnosti pri rdečem pajku in ali se rezistenca lahko pojavi tudi pri ostalih škodljivcih na hmelju?

11. Ali obstajajo danes možnosti, da bi zmanjšali škodo, ki jo povzročata verticilij na hmelju, kako predvidevate razvoj te boleznine v bodoče in ali so možnosti, da bi v bližnji bodočnosti našli sredstva proti njej?

12. Kako lahko rešimo problem uničevanja plevelov v hmeljiščih: s herbicidi, obdelavo ali kombinacijo obeh?

Ing. Miljeva Kač
Inštitut Zalec

Preizkušanje različnih načinov pršenja in škropljenja

Za uspešno varstvo pred boleznimi in škodljivci potrebujemo aparate, ki nanesejo pesticide na gojene rastline tako, da jih čim popolneje prekrijejo — zaščitijo. Pri tem ne sme način tretiranja povečati fitotoksičnosti pripravka. Kratki roki, v katerih moramo izvesti zaščitni ukrep, zahtevajo poleg organizacijskih in ekonomskih imperativov čim hitrejšo izvedbo. Zapraševanje in zamegljevanje sta hitra, enostavna in poceni postopka, prideta pa v intenzivnem nasadu redko v poštev, ker sta za večino zaščitnih ukrepov premalo učinkovita. Dovolj vsestransko je le nanašanje pripravkov v obliki tekočinskih kapljic: škropljenje (kapljice velike nad 220 mikronov) in pršenje (kapljice manjše od 220 mikronov).

Razvoj aparatov za varstvo rastlin je v zadnjih 20 letih izredno strm. Zmogljivost strojev, ki jih uporabljamo v hmeljiščih se je povečala celo do 100 krat. Pri naglem razvoju je seveda marsikateri aparat in način tretiranja, ki je teoretično kazal, da bo zelo uspešen in ekonomičen, praksa v ostrejših pogojih proizvodnje zavrgla.

Za preizkušanje aparatov za varstvo rastlin je najbolj merodajen biološki test v

13. Ali vidite prednost v kemičnem odstranjevanju listja in spodnjih poganjkov v hmelju in če, kako to v praksi najlažje opravimo?

14. Kje je v varstvu hmelja v naslednjih 10 letih napredek potreben ali mogoč, bodisi pri sredstvih ali mehanizaciji?

Zanimivi referati in diskusija so marsikje pokazali enotno stališče strokovnjakov, marsikje pa tudi zelo različna mnenja; prav s tem so dokazali, da so razpravljanja o perečih problemih proizvodnje med strokovnjaki in proizvajalci iz različnih področij zelo potrebna in da pa bi lahko znatno pospešila rešitev nekaterih vprašanj. Bilo bi pa treba še precej storiti za zblizanje strokovnjakov in usklajevanje dela, če hočemo optimalno profitirati pri podobnih srečanjih.

Seznani vas bomo z nekaterimi referati in odgovori strokovnjakov na posamezna vprašanja. Danes priobčamo referat Miljeve Kač (Preizkušanje različnih načinov pršenja in škropljenja).

ugodnih pogojih za razvoj boleznine ali škodljivca in hkrati za izpiranje in razkrajanje pesticida. Ker so optimalni pogoji za razvoj posameznih boleznine in škodljivcev redki, pridemo težko hitro do vseh bioloških preizkušanj, ki bi bile potrebne za vsestransko testiranje aparatov. Zato je preizkušanje aparatov navadno vezano le na ugotavljanje pokrovnosti in izkušnje prakse.

Po vojni smo večji del hmeljišč v Savinjski dolini škropili s prevoznimi motornimi škropilnicami, ki smo jih opremili s škropilnimi krži (avtomatično škropljenje). Izkušnje so pokazale, da je za zadovoljivo varstvo hmelja pri avtomatičnem škropljenju v času, ko doseže višino žičnice potrebno 2500—3000 l vode na ha. Tedanje motorne škropilnice so imele zmogljivost 25 l vode v minuti, velikost soda pa je bila 200 l. Da bi poškropili 1 hektar hmelja, smo potrebovali 4—5 ur. Racionalizacija je hitro uvedla škropilnice z večjo zmogljivostjo (45 in 60 l v minuti) in večjimi sodi (500—1000 l). Tako smo povečali delovni efekt za več kot 100 % (Tab. 1).

Grafikon 1.

Razni načini tretiranja & akaricidi

POPULACIJA PRŠIC
50 LISTOV

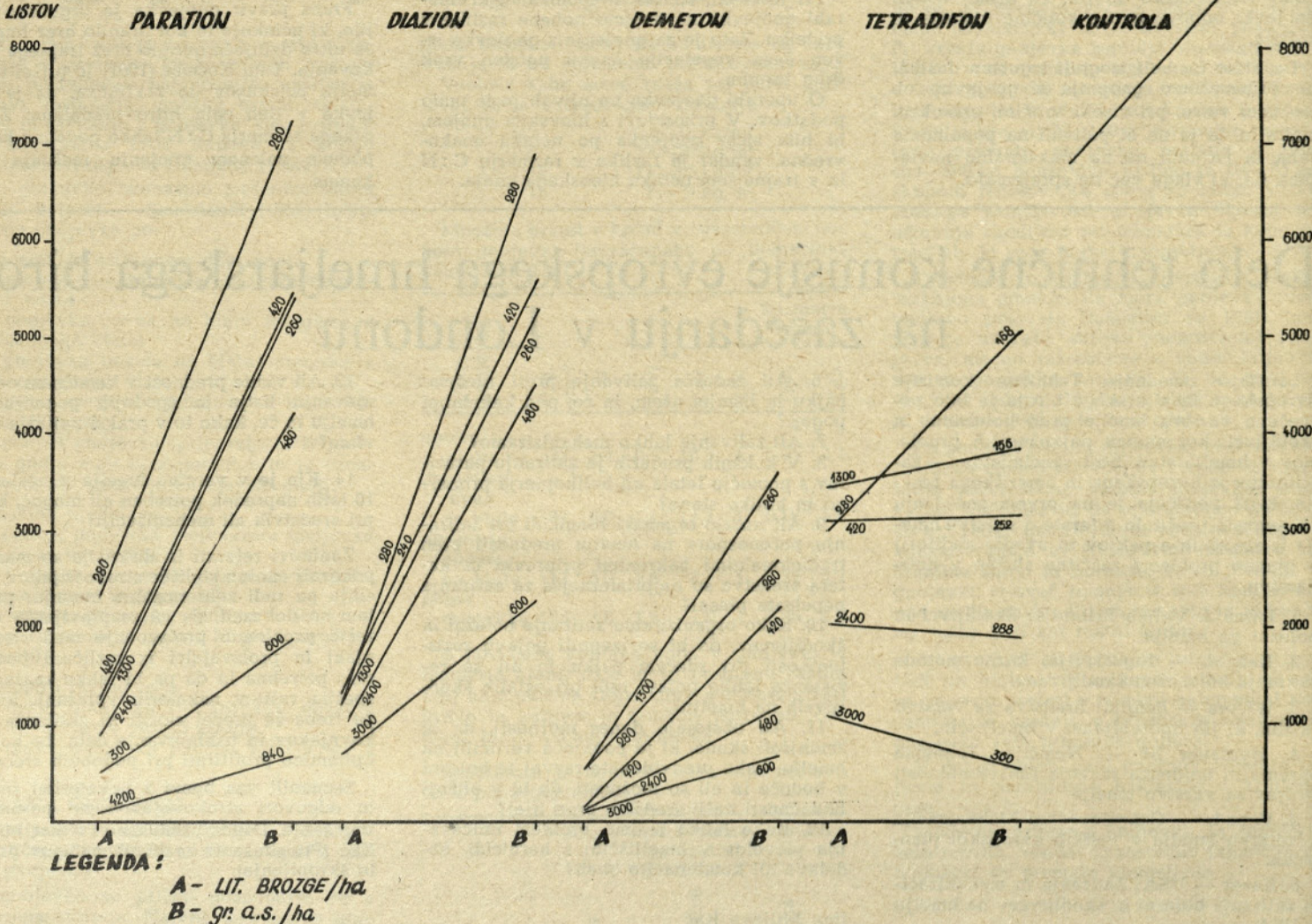

Tabela 1.

ŠKROPILNICA S

kapaciteto črpalke l/min-20 %	in velikostjo soda	hitrost škropilnice v km/uro	delovni čas PS (min/ha)	index
25	20	200	2,10	100
45	36	300	3,75	67
45	36	500	3,75	60
60	48	1000	6,20	47

Zmogljivost tlačne škropilnice raste s kapaciteto črpalke in velikostjo soda. Zvečati pa moramo tudi pritisk, ki večjo količino vode ustrezno dezintegrira in nanese na tretirane rastline. Prevelik pritisk, posebno v hmeljiščih, kjer so vrste oddaljene druga od druge maksimalno 3 m, lahko povzroča zlasti še pri nekaterih vrstah sredstva fitotoksičnost. Tako smo s tlačnimi škropilnicami s kapaciteto črpalke 60 l v min in pritiskom 40–60 atm. praktično izčrpali možnosti za povečanje storilnosti. Nadaljnja racionalizacija je bila mogoča predvsem z ureditvijo prevoza in hitrega nalivanja vode, ter nekoliko še z zvečanjem soda.

Z manjšimi kapljicami lahko z enako količino vode pokrijemo večjo površino. Z nadaljnjo dezintegracijo kapljic (50–220 mikronov), ki so jo dosegli s pritiskom in zračno strujo (atomizerji ali molekulatorji), so uvedli nov postopek v varstvo rastlin — pršenje. Pri pršenju je bilo moč 5 in večkrat zmanjšati količino brozge, ki je potrebna za zadovoljivo zaščito posevka oziroma nasada, kot pri škropljenju pod pogojem, da smo ustrezno zvečali koncentracijo brozge. Nov način je krepko zmanjšal potreben delovni čas in s tem zelo pocenil tretiranje (Cetina L. Ekonomska primerjava uporabe pršilnika in škropilnika v hmeljiščih). Ali je pršenje tako vsestransko kot škropljenje?

V letu 1956 smo preizkušali proti rdečemu pajku in peronospori na hmelju različne načine škropljenja in pršenja. Primerjali smo med seboj tretiranja kot jih je pri nas izvajala praksa, in načine, kot so jih priporočali strokovnjaki pri nas in drugih hmeljarskih deželah:

1. Škropljenje 4200 l vode/ha z normalno konc. pesticida
2. Škropljenje 3200 l vode/ha z normalno konc. pesticida
4. Škropljenje 1300 l vode/ha z normalno konc. pesticida
5. Pršenje 420 l vode/ha s 5 kratno konc. pesticida
6. Pršenje 280 l vode/ha s 5 kratno konc. pesticida

Proti peronospori na hmelju smo uporabljali bakreno pasto na bazi bakrenega oksida

(normalna konc. 0,3%). Škropljenje in pršenje v vsaki drugi vrsti ni dalo zadovoljivih rezultatov, medtem ko ni bilo razlike med škropljenjem in pršenjem, ki je odgovarjalo normalni porabi 2400 l škropiva/ha in škropljenjem s povečano količino brozge (Tab. 2). (Okužbo smo ugotavljali na storžkih in rezultate obračunavali po Townsend Heubergerjevi metodi).

Tabela 2.

	P	D	I
I	5,6	91	101
II	4,3	93	103
III	4,3	93	103
IV	10,2	82	91
V	5,7	91	100
VI	10,9	82	91
K	61,5	—	—

Proti hmeljni pršici smo preizkušali sredstva na bazi organofosfornih estrov kontaktnega tipa (paration, diazion), sistemčnega tipa (demeton) in specifični akaricid — ovičid (tetradifon).

Rezultati (grafikon 1) so pokazali, da je uspeh škropljenja pri sredstvih kontaktnega tipa bodisi ovičida ali larvoadulcicida predvsem odvisen od količine vode in da tudi zvečanje aktivnega sredstva na hektar ne more pri premajhni količini vode izboljšati učinka. Edino pri sistemčnem sredstvu je količina pesticida vplivala na uspeh. Na parcelah, kjer smo slabo uničili rdečega pajka,

je bil porast populacije posebno pri kontaktnih insekticidih zaradi sočasnega uničevanja predatorjev bolj strm, kot na kontroli.

Razen slabega uspeha pršenja proti nekaterim škodljivcem, je uporabo atomizerjev omejevala tudi njihova občutljivost proti vetru. Pršenje je v veliko večji meri kot škropljenje odvisno od vetra. Čim se je hitrost vetra povzpela na 2 m v sek., v malo manj strnjenih nasadih ni bilo mogoče več pršiti.

Praksa je pršenje zaradi velike ekonomske prednosti sorazmerno hitro prevzela, ga pa večidel tudi hitro opustila, čim je spoznala, da ne dosega zadostnega uspeha pri vseh ekonomsko važnih boleznih in škodljivcih (rdeči pajek, pepelaste plesni, uši) in to zlasti pri tistih, katerih zatiranje je že tako problematično. Hmeljišča smo pršili v cvet proti hmeljni peronospori v nasadih, kjer ni bilo nevarne populacije rdečega pajka.

Pri prvih atomizerjih je teorija zahtevala tolikšno kapaciteto za zrak, da z njim razen dezintegracije kapljic do ustreznih velikosti (50—150 mikronov) lahko nadomestimo še tisto količino vode, za kolikor so zmanjšali normalno porabo brozge (za 100 l vode 80 m³ zraka). Molekulatorji, ki smo jih uporabljali v hmeljiščih so imeli kapaciteto 5000 m³ zraka na uro, in so z zrakom lahko pokrili manjkajočo količino vode.

Kalifornijski raziskovalci pa so postavili tezo, da za kvalitetno pršenje in za manjšo

vodilih, ki jih dajejo firme za pršilnike, še bolj pa v praksi, odstopamo od principa popolne zamenjave. Cetina je izračunal za posamezne primere iz preizkusov nekaterih pršilnikov v sadjarstvu in hmeljarstvu in navodil, ki jih daje firma Myers faktorje odstopanja od popolne zamenjave zraka, ki povedo, koliko je delovni prostor večji od kapacitete za zrak. Gibljeje se od 1,15—14, torej je v nekaterih primerih zamenjana le 1/14 zraka iz delovnega prostora. Pri pršenju je navadno prav kapaciteta za zrak ovira za večjo storilnost. Zato zanima proizvajalce, koliko lahko faktor največ povečamo, da bo tretiranje še dovolj kvalitetno in ali je ta faktor enak za vse bolezni in škodljivce. S povečanjem kapacitete za zrak zelo narašča tudi nabavna cena škroplilnice. Zato je posebno pri zmogljivejših škroplilnicah teže doseči proizvodnjo delovnega časa, ki bo v skladu z večjimi stroški vloženih osnovnih sredstev. Razen tega zanima proizvajalce še ali obstoja pri novem načinu pršenja več možnosti, da bomo z majhnimi količinami vode uničili tudi tiste bolezni in škodljivce, pri katerih smo imeli doslej s pršilci z majhno kapaciteto za zrak slabši uspeh. Petkrat zmanjšana poraba vode namreč lahko tudi pri pršilnikih z veliko zmogljivostjo črpalke in velikimi sodi še vedno tudi za 100 % zmanjša efektivni delovni čas.

Jeske je pri primerjanju tlačne škroplilnice z molekulatorjem z majhno kapaciteto za

poizkus z različnimi načini pršenja proti peronospori in hmeljni pršici. Poizkusa sta propadla, ker ni bilo pogojev za razvoj peronospore na storžkih in zaradi zelo neenakomerne populacije rdečega pajka v poizkusnem hmeljišču.

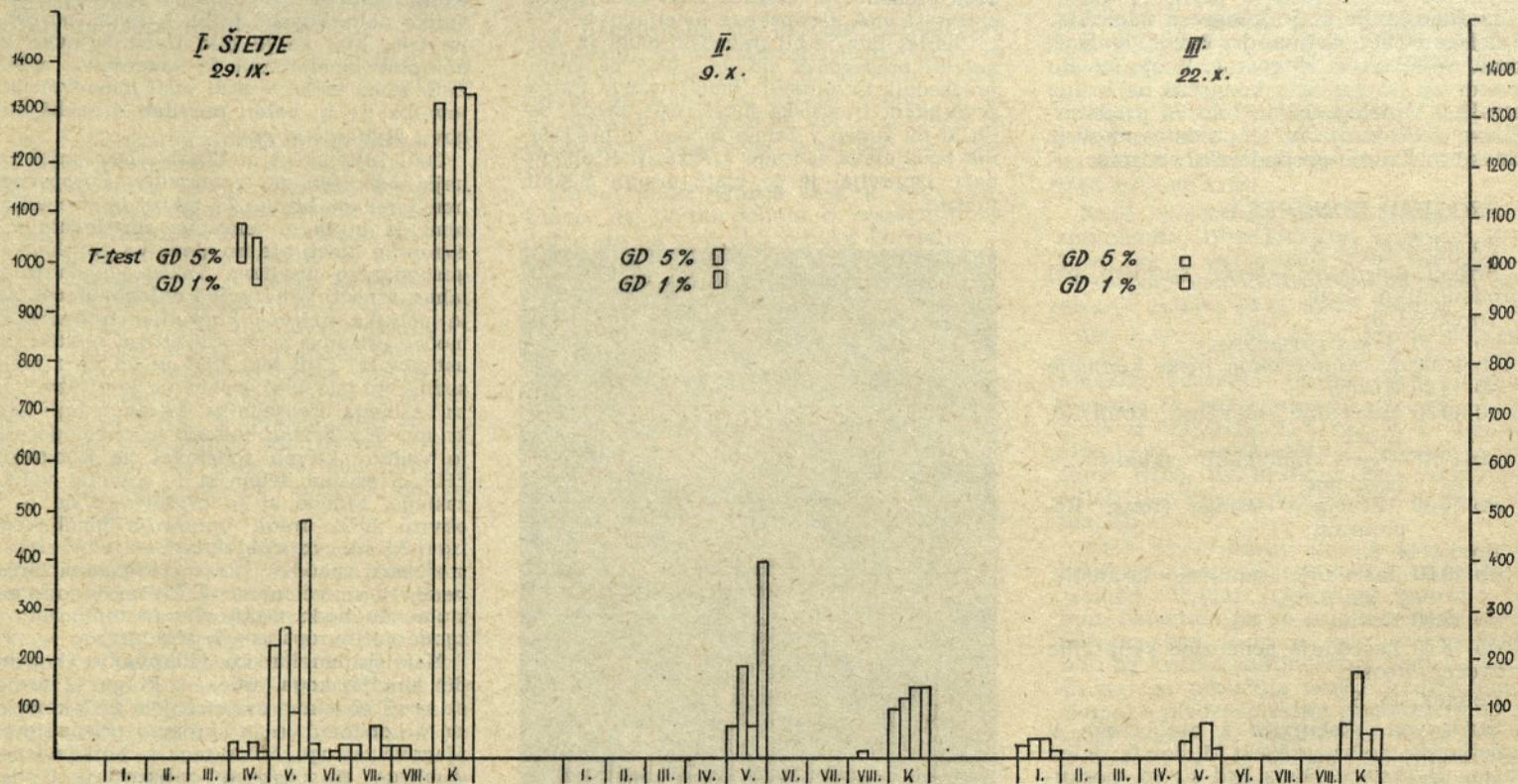
Da bi lahko dobili vsaj nekaj orientacijskih podatkov o raznih načinih pršenja, smo konec septembra postavili poizkus v breskovem nasadu (Izola) proti sadni pršici (Panonychus ulmi) smatrajoč, da bomo izkušnje lahko aplicirali tudi na hmeljno pršico (Tetranychus altheae). Hoteli smo dobiti odgovore na naslednja vprašanja: ali lahko uporabljamo pršenje z zmanjšano količino vode za uničevanje rdečega pajka in koliko vpliva na uspeh količina zamenjanega zraka v delovnem prostoru; ali lahko razširimo izkušnje prakse (Ferrara), da s pršenjem z veliko količino zraka dosežemo uspeh proti glivičnim boleznim s polovično količino vode in sredstva tudi na hmeljno pršico; in ali lahko zmanjšano količino vode nadomestimo z zvečano količino aktivne substance proti škodljivcem, kar se je v praksi med sadjarji tudi že močno razširilo. Skropili smo 26. septembra s specialnim akaricidom (Larvicid, adulticid) parcele velike od 25 do 35 arov in jemali vzorce v 4 ponovitvah po 50 listov z dreves v srednjih vrstah. Kombinacije so bile naslednje:

1. Normalna količina vode (2000 l); fakt. odstopanja 1; a. s. 700 gr/ha
2. Normalna količina vode (2000 l); fakt.

Grafikon 2.

Razni načini pršenja z akaricidi

POPULACIJA PRŠICE
50 LISTOV

senzibilnost za veter ne zadostuje, da nadomestimo le manjkajočo količino vode z zrakom, ampak je potrebno zamenjati ves zrak v delovnem prostoru z zrakom iz atomizerja. Na tržišču so se pojavili atomizerji z veliko zmogljivostjo za zrak (od 25.000 do 180.000 m³ na uro). Kljub veliki kapaciteti pa navadno ne zamenjamo popolnoma zrak tudi pri teh atomizerjih v škropljenem prostoru. Že v na-

zrak (5000 m³ na uro) in z molekulatorjem z veliko kapaciteto za zrak (45.000 m³ na uro) dosegel najboljši uspeh proti listnim ušem pri atomizerjih z veliko količino zraka s 3 kratno zmanjšano količino vode.

Da bi razčistili postavljena vprašanja pri na novo nabavljenih atomizerjih Myers z veliko kapaciteto za zrak, smo na Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu v letu 1967 postavili

3. Polovična količina vode (1100 l); fakt. odstopanja 1; a. s. 370 gr/ha
4. Tretjina normal. kol. vode (670 l); fakt. odstopanja 1; a. s. 740 gr/ha
5. Tretjina normal. kol. vode (670 l); fakt. odstopanja 2; a. s. 740 gr/ha

6. Tretjina normal. kol. vode (670 l); fakt. odstopanja 3; a. s. 740 gr/ha

7. Tretjina normal. kol. vode (670 l); fakt. odstopanja 2; a. s. 1110 gr/ha

8. Petina normal. količ. vode (400 l); fakt. odstopanja 1; a. s. 740 gr/ha

Kontrola

Populacijo smo ugotavljali po treh (29. sept.), dvanajstih (8. okt.) in 25 dneh (21. oktobra).

Cas preizkušanja ni bil najprimernejši zaradi vedno slabših ekoloških pogojev za razvoj pršice (krajši dan, nižja temperatura, slabša prehrana).

Na podlagi dobljenih rezultatov (grafikon 2) smo naredili naslednje zaključke: Signifi-

kantno slabša od ostalih je kombinacija (6), v kateri smo pršili s tretjino vode, z normalno količino aktivne substance, zamenjali pa smo le tretjino zraka iz delovnega prostora. Obe drugi kombinaciji (4, 5), kjer je bila zmanjšana količina vode na tretjino z normalno količino aktivne substance, kjer pa smo zamenjali ves, oziroma vsaj polovico zraka in delovnega prostora, so pokazala boljše rezultate in so bile enake pršenju z normalno količino vode; prav tako tudi kombinacija s petino normalne količine vode, z normalno porabo aktivne substance, toda s popolnoma zamenjanim zrakom v delovnem prostoru. Zanimivo je, da smo dosegli dober uspeh tudi s polovično količino

aktivne substance, če smo zamenjali ves zrak v delovnem prostoru (8). Povečanje aktivne substance pri 3-krat zmanjšani količini vode ni pokazalo nobenega zboljšanja (7). Porast populacije na kombinaciji 1 pri tretjem štetju tolmačimo tako: parcela je bila od treh strani omejena od neškropljenih in močno napadenih nasadov. Ko je prenehalo delovanje sredstva, se je populacija zanesla iz netretiranih breskev.

Rezultati z različnimi načini pršenja proti rdečemu pajku v breskovem nasadu nas prepričujejo, da je potrebno ugotovitve potrditi še z drugimi poskusi. Če bomo dobili podobne rezultate tudi v ugodnejših optimalnih pogojih za razvoj pršice, bomo lahko pocenili drage zaščitne ukrepe proti njej.

POROČILO Z 18. KONGRESA EVROPSKEGA HMELJARSKEGA BIROJA (EHB)

UDELEŽBA:

18. kongres EHB je bil letos od 12. do 15. 8. 1968 v Angliji v Londonu. Udeležilo se ga je naslednje število delegatov in gostov:

Iz držav članic EHB: Belgije 25, Bolgarije 2, Češkoslovaške 16, ZR Nemčije 20, Španije 4, Francije 18, Jugoslavije 37, Poljske 1 in Velike Britanije 52, t.j. skupaj 175 delegatov in gostov.

Kot opazovalci so se kongresa udeleževali še: 3 predstavniki iz ZDA in 1 predstavnik iz Madžarske, medtem ko so se opazovalci iz DR Nemčije opravičili.

Iz Jugoslavije se je kongresa udeležilo: 4 delegati (ing. Četina, dr. Pavlič, K. Kač, prof. Mijavec) in 33 gostov. Večje število gostov se je udeležilo kongresa na lastne stroške. V delegaciji je bilo 26 predstavnikov iz Slovenije in 11 predstavnikov iz Bačke in Zvezne gospodarske zbornice.

PROGRAM KONGRESA:

Ponedeljek, 12. 8.:

Prihod delegatov, zvečer sprejem pri predstavniku vlade.

Torek, 13. 8.:

ob 9.30 Seja predsedstva

ob 11.00 Zasedanje ekonomske komisije

ob 13.00 Kosilo

ob 14.30 Zasedanje tehnične komisije, 1. del

ob 19.15 Ogled hmeljskih skladišč v Londonu

ob 20.30 Večerja v Bridge House Restaurant.

Sreda, 14. 8.:

ob 10.00 Zasedanje tehnične komisije, 2. del

ob 13.00 Kosilo

ob 14.30 Zasedanje generalne skupščine zvečer: Prosto.

Četrtek, 15. 8.:

Strokovna ekskurzija z avtobusom v hmeljarsko področje West Midlands: ogled farne Berkshire Hops Ltd Farm, poskusne farne Rosemaund, skladišče Hops Marketing Board v Ledbury.

Delo kongresa se je odvijalo v okviru njegovih organov: predsedstva, ekonomske komisije, tehnične komisije in generalne skupščine.

SEJA PREDSEDSTVA:

Seja je bila ob 9.30 v konferenčni dvorani v Grosvenor Hous Hotel, kjer so bila tudi druga zasedanja. Vse seje so bile simultano prevajane v tri uradne jezike: angleški, francoski in nemški. Sejo je vo-

dil naš predstavnik in sedanji predsednik EHB ing. Lojze Četina.

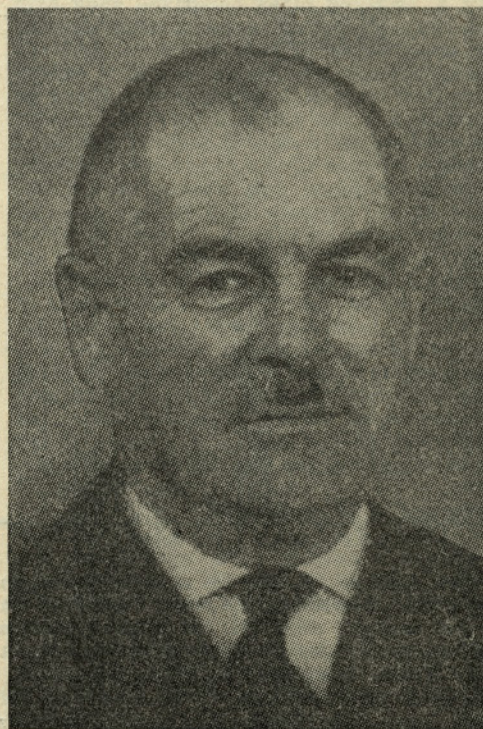
V uvodni besedi predsednika je bila na kratko prikazana situacija na hmeljskem trgu. Depresija je še vedno pričujoča. Ra-

(Nadaljevanje na nasl. strani)

UMRL JE PREDSEDNIK CHARLES LUX

Kmalu po svoji 70-letnici je 28. septembra 1968 preminul g. Charles Lux, eden najzaslužnejši mož evropskega hmeljarstva.

Charles Lux je bil francoski hmeljar, dolgoletni predsednik, od leta 1965 pa častni predsednik Evropskega hmeljarskega biroja, predsednik francoske hmeljarske zveze, celih 32 let župan v Schnersheimu in predsednik hmeljarske zadruga v Alzaciji »Cophoudal«. Opravljal je še vrsto drugih častnih funkcij.

Njegova trdna volja in izredna delovna energija mu je omogočila, da je zmožni tako veliko delo. Povsod je bil aktiven, posebno pa tam, kjer se je bilo treba bojevati za dobrobit hmeljarstva in kmetijstva sploh. Zato bi ga lahko v prvi vrsti imenovali bojevnik, če bi hoteli pravilno označiti njegovo življenjsko pot.

Leta 1950 je bil g. Charles Lux najaktivnejši pobornik za ustanovitev Evropskega hmeljarskega biroja. Ze takrat je stremel za tem, da bi ta organizacija združevala vse evropske hmeljarje ne glede na politično in gospodarsko ureditev. Takšno gledanje bi lahko označil kot izredno dalekovidnost, saj je politika aktivne koekstistence danes že močno priznana smer v svetovni politiki. Po ustanovitvi EHB leta 1951 je bil njen predsednik do leta 1965, potem pa je bil izvoljen za častnega predsednika. Razen zadnje leto, ko mu je zahrbtna bolezen to onemogočala, je vedno aktivno sodeloval na kongresih EHB. S svojim delom si je pridobil velike zasluge. Mnogo si je prizadeval, da bi v okviru EHB uredil vprašanje hmeljskega trga. Zaradi svoje objektivnosti je bil močan most med zahodnimi in socialističnimi državami, ki so včlanjene v EHB. Njegove zasluge mu bodo zagotovile častno mesto v zgodovini evropskega hmeljarstva.

Najvišje hmeljarsko odlikovanje »komandir hmeljarskega ordena«, ki ga je prejel ob svoji 70-letnici na letošnjem EHB-kongresu v Londonu, je le skromno priznanje za njegove zasluge. Mimo tega je bil še nosilec visokega francoskega odlikovanja »vitez francoske legije časti«.

Vsem, ki smo ga poznali in z njim aktivno sodelovali, bo ostal v trajnem spominu, njegove ideje pa naš bodo vodile pri našem bodočem delu.

ing. Lojze Četina
predsednik EHB

(Nadaljevanje s prejšnje strani)
zen v ZDA in Angliji se površine hmeljišč ne zmanjšujejo, ker je precejšen del hmelja prodan vnaprej. Kaj pa bo potem, ko bodo potekle predprodajne pogodbe iz konjunkturnega obdobja? Zato je poudaril potrebo po dobrem poznavanju tržišča in proučevanju hmeljnega trga. Pozval je člane predsedstva k realni, jasni in eksaktni diskusiji o tej važni problematiki. Člane predsedstva je obvestil tudi o tragični izgubi dolgoletnega člana angleške delegacije in upravnika Hops Marketing Board (angleška organizacija za odkup in prodajo hmelja) g. Fremontle. Njegov spomin so prisotni počastili z enominutnim molkom.

Seja predsedstva je potekala po dnevnem redu:

1. Imenovanje članov predsedstva
2. Potrditev poročila zadnje seje z dne 9. 3. 1968 v Parizu
3. Poslovnik komisij EHB
4. Hmeljarsko odlikovanje
5. Predlog resolucije kongresa
6. Razno.

Ad 1. V predsedstvo so posamezne države članice imenovale naslednje predstavnike:

Belgija: Top Roger
Bolgarija: Dimitar Russev
Češkoslovaška: Miloš Knakal
Nemčija: Leo Höfter
Anglija: Cap. Holmes
Španija: De Arcenegui J.
Francija: Lux Etienne
Jugoslavija: Četina Ljopce

Poljska: predstavnik opravičeno odsoten
sekretariat: dr. Schneider Alfred (generalni sekretar EHB)

predsedniki komisij: dr. Maton (predsednik tehnične komisije EHB).

Ad 2. Zapisnik zadnje seje predsedstva z dne 9. 3. 1968 v Parizu je bil soglasno sprejet.

Ad 3. Generalni sekretar dr. Schneider je obvestil predsedstvo, da je prispel predlog poslovnika le od tehnične komisije. Predlog poslovnika znanstvene komisije še ni bil predložen. Zato v smislu zaključka zadnje seje predsedstva še ne more predložiti skupnega predloga za poslovnik komisij EHB na današnji seji. Na predlog predsednika je bila imenovana podkomisija z nalogo, da vse predloge pregleda, uskladi in po možnosti izdela enoten poslovnik za komisije EHB, ki bo podaljšan akt statuta EHB. V podkomisijo so bili imenovani predsedniki znanstvene, tehnične in ekonomske komisije, generalni sekretar dr. Schneider in član naše delegacije dr. Pavlič.

Ad 4. Že na spomladanski seji je predsedstvo razpravljalo o možnosti podelitve hmeljarskega odlikovanja srednje (oficir) in najvišje stopnje (komandir) hmeljarskega ordena. Ostalo pa je odprto vprašanje, po kakšnem merilu se naj ta odlikovanja podeljujejo. Naše stališče, da morajo biti ta odlikovanja podeljena le za izredne zasluge in da o odlikovancih sklepa predsedstvo ne pa nacionalne organizacije je bilo osvojeno. Predlogi, po katerih bi naj redno vsako leto podeljevali po eno odlikovanje druge stopnje zaslužnemu hmeljarju tiste države, kjer je kongres ali da bi določili merila n. pr. da se odlikovanje podeljuje vsako leto po dve ali eno, ali vsako drugo leto po eno, niso bili sprejeti. Prevladalo je namreč mnenje, da naj bosta ti dve stopnji odlikovanja podeljeni res po potrebi in čim

bolj poredko, da bi tako očuvali njegovo vrednost.

Sprejet je bil sklep, da se ob 70. obletnici dodeli odlikovanje najvišje stopnje komandir hmeljarskega ordena g. C. Lux-u (Francija) častnemu predsedniku EHB. G. Lux je bil eden od pobudnikov za ustanovitev EHB leta 1950. Zaradi njegovih izrednih zaslug je bil soglasno sprejet predlog nemškega predstavnika g. Höfterja za podelitev najvišjega odlikovanja g. Luxu. Ker zaradi bolezni ni bil prisoten, je bil g. Lux o tem telegrafsko obveščen.

Nadalje je bil sprejet sklep za podelitev odlikovanja 2. stopnje g. Allsopu (Anglija) dolgoletnemu predsedniku Organizacije za hmeljsko trgovino (The Hops Marketing Board)

Ad 5. Predložena sta bila dva predloga resolucije. Enega je pripravil generalni sekretar. Ta predlog je vseboval poleg predvsem splošnih podatkov o proizvodnji hmelja in piva še priporočila, ki so bila izražena že v resoluciji spomladanske seje predsedstva.

Predsednik Četina je k temu predlogu predlagal še dodatno točko, v kateri je bila izražena potreba po tesnejšem sodelovanju komisij EHB s ciljem, da bi znanstveno-strokovno delo v hmeljarstvu racionalizirali z boljšo koordinacijo raziskovalnih programov in izdelavo enotne strokovne dokumentacijske kartoteke.

Drugi predlog resolucije je pripravila angleška delegacija. Ta resolucija je poleg splošnih podatkov vsebovala še:

— ugotovitev, da so v Vel. Britanija (za 11,7%) in ZDA že zmanjšali površine hmeljišč, da pa nekatere druge dežele niso podvzele nikakršnih ukrepov v tej smeri;

— priporočilo, da bi člani natančneje ocenjevali in usklajevali proizvodnjo in potrebo po hmelju in da odvečni hmelj ne bi prodajali po nizkih cenah in ga predelovali v ekstrakte, ker ima lahko to dolgoročne negativne posledice na cene hmelja.

Zaradi pomanjkanja časa je bilo sklenjeno, da se bo debata o resoluciji nadaljevala na seji ekonomske komisije.

Ad 6. Pod točko razno je češki predstavnik obvestil predsedstvo EHB, da so češki hmeljarji ustanovili Združenje proizvajalcev hmelja.

Generalni sekretar dr. Schneider je obvestil predsedstvo, da bo zaradi preobremenitve z drugim delom dal ostavko na mesto generalnega sekretarja EHB. Pristal pa je na to, da bo vodil sekretarske posle do spomladi, da bi lahko izbrali naslednika.

Predsedstvo je z obžalovanjem sprejelo ostavko dolgoletnega in izkušenega sekretarja na znanje, nakar se je predsednik zahvalil prisotnim za aktivno sodelovanje in zaključil sejo ob 11. uri.

Zasedanje ekonomske komisije

Ker je dosedanji predsednik ekonomske komisije g. Adorno (ZR Nemčija) odstopil, je ob 11.30 otvoril sejo predsednik EHB ing. Četina in predlagal naslednji dnevni red:

1. Imenovanje predsednika komisije
2. Potrditev zapisnika zadnjega zasedanja v Madridu
3. Izmenjava gledišč o proizvodnji in tržnih problemih
4. Proučevanje tržišča
5. Razno

Ad 1. Po sprejetju dnevnega reda je bil angleški predstavnik Capt. Holmes soglasno izvoljen za predsednika komisije.

Ad 2. Za sekretarja komisije je bil ponovno izvoljen dr. Schneider (Francija).

Ad 3. Zapisnik zadnjega zasedanja ekonomske komisije je bil prečitani in soglasno potrjen.

Ad 4. V tej točki dnevnega reda se je razvila živahna razprava o aktualnih problemih na hmeljarskem trgu. Nemški predstavnik g. Tauscher ugotavlja, da je angleška delegacija že na lanskem zasedanju pravilno ocenila tržno situacijo, medtem, ko so bile ocene drugih delegatov preveč optimistične.

Na predlog g. de Ryncka (Belgija) je bilo sklenjeno, da bo nadaljeval zbiranje podatkov o proizvodnji in porabi hmelja, ki bi naj služilo kot osnova za študijo tržišča.

Angleški predstavniki poročajo, da se je povpraševanje po hmelju zmanjšalo pri njih za 20%, površina hmeljišč se je zmanjšala za okrog 800 ha, cene pa se še ne povečujejo zaradi velikih zalag hmelja v obliki ekstraktov. Tudi v ZDA so zmanjšali površine hmeljišč. »Kakšno pa je stališče ZR Nemčije do tega problema«, je bilo jasno vprašanje angleškega delegata.

Na vprašanje angleškega predstavnika Capt. Holmesa je g. Höfter (ZR Nemčija), ki je sedanjí predsednik odbora proizvajalcev hmelja v Evropski gospodarski skupnosti (EGS) razložil glavne elemente predloga za ureditev hmeljskega trga v okviru EGS. Komisija v Bruslju bo predloge o ureditvi hmeljskega trga predložila Svetu EGS. Pojasnil je da bo projekt vseboval tudi hmeljni ekstrakt in hmeljni prah. Projekta ni podrobneje obrazložil. Na naše vprašanje, kako se bo ureditev hmeljskega trga v okviru EGS odražala na hmeljarstvo ostalih držav EHB, je odgovoril, da o tem ne more podrobneje govoriti, ker je to šele predlog. Zagotovil pa je, da se bodo carine za uvoz hmelja iz tretjih držav po ureditvi hmeljskega trga celo znižale.

Naše stališče do tega vprašanja se ni spremenilo. Hmeljski trg je tipičen svetovni trg in ga je zato treba urejevati v svetovnem merilu. Vsako regionalno urejevanje tržišča je le delna rešitev.

Dr. Kastner (ZR Nemčija) je poročal, da je v skladu z lanskim sklepom ekonomske komisije poslal vsem članom obrazce za tržna poročila. Prejel pa jih je le iz Bolgarije 1, Francije 4, Jugoslavije 13 in Čehoslovaške 6. Pozval je vse člane EHB, da bi letos bolj redno pošiljali poročila o proizvodnji in tržni situaciji.

Ad 5. Proučevanju tržišča spet ni bila posvečena pozornost, kot bi jo ta problem zaslužil. Vedno ugotovimo potrebo po tem, ustavimo pa se pri financiranju tržnih raziskav. Zato je bilo to vprašanje zelo na kratko zaključeno s priporočilom, da naj ga proučuje vsaka država-članica skupaj s pivovarniški organizacijami za svoje področje. Vnaprej pa je jasno, da ta zaključek ne zadovoljuje niti našega nezahtevnega pregovora: »Bolje išta nego ništa«.

Ad 6. V točki razno smo nadaljevali razpravo o resoluciji, ki jo je obravnavalo že predsedstvo. Sprejet je bil zaključek, da se iz obeh predlogov izdela v

smisu razprave na seji predsedstva in ekonomske komisije enoten predlog resolucije. Generalni sekretar je skupaj s skupino angleških predlagalcev resolucije izdelal, da izdela dokončno besedilo. Resolucija je priložena poročilu.

Zasedanje ekonomske komisije je bilo zaključeno ob 12.45.

Zasedanje tehnične komisije EHB

Letošnje zasedanje tehnične komisije je bilo posvečeno vprašanju zaščite hmelja. Ker to vprašanje ni mogoče obravnavati izolirano le s tehničnega vidika, so bili tudi drugi strokovnjaki pritegnjeni k sodelovanju. To je dokaz, da je potrebno tesnejše sodelovanje med komisijami EHB, če želimo nek problem obdelati kompleksno in ga osvetliti z različnih vidikov. Zato moramo povečati napore za boljše sodelovanje med komisijami EHB.

Tehnična komisija je pod vodstvom predsednika komisije dr. ing. Matona (Belgija) uvedla letos novo in zelo zanimivo obliko dela: forumski razgovor. V prvem delu zasedanja 13. 8. popoldne so podali strokovnjaki svoje referate v zelo zgoščeni obliki.

V prvem delu zasedanja so bili podani naslednji referati:

1. J. Paine (Anglija): Škodljivci in bolezni hmelja

2. ing. M. Kač (Jugoslavija): Zatiranje bolezni in škodljivcev s fitopatološkega vidika

3. ing. Wieers (Belgija): Sredstva za varstvo hmelja pred boleznimi in škodljivci

4. prof. dr. Hupfauer (ZR Nemčija): Tehnične naprave za varstvo rastlin in tendence razvoja le-teh v funkcionalnem smislu

5. ing. Vent (Čehoslovaška): Mehaniziranje varstva rastlin na velikih obratih v Evropi

6. H. Kaser (ZDA): Zatiranje in mehaniziranje ukrepov za varstvo hmeja pred boleznimi in škodljivci v ZDA.

Ob koncu prvega dela je dal predsednik komisije dr. Maton poročilo o delu komisije od zadnjega zasedanja. Posebej se je dotaknil predloga stauta oz. poslovnika, ki je bil predložen predsedstvu EHB v obravnavo.

V drugem delu zasedanja 14. 8. popoldne je bil forumski razgovor.

Forum so sestavljali strokovnjaki s področja zaščite hmelja. Sodelovali so: ing. Gerber (Francija), prof. dr. Hupfauer (ZR Nemčija), ing. Kač (Jugoslavija), dr. Kamm (ZR Nemčija), g. Kaser (ZDA), dr. Maton (Belgija), dr. Neve (Anglija), dr. Ruigomez (Španija), ing. Vent (Čehoslovaška in ing. Wieers (Belgija).

Strokovnjakom-udeležencem foruma — je bilo postavljenih 14 vprašanj s področja varstva hmelja. Vsi referati, kakor tudi odgovori na vprašanja, so natisnjeni v angleškem in nemškem jeziku. Ker pa je snov izredno zanimiva, bi jo kazalo vsaj v obliki izvlečkov prevesti in objaviti tudi pri nas. Zato tega ne bom v poročilu o delu tehnične komisije obširneje poročal.

Na 14 vprašanj je odgovarjalo 10 strokovnjakov iz 8 držav. Nato je sledila pro-

sta izmenjava mnenj med temi strokovnjaki (forumom), zatem pa še med poslušalci in forumom. Ugotovimo lahko, da je bilo delo tehnične komisije, posebno pa nova oblika dela, zelo uspešno, za kar gre prav gotovo največja zasluga izredno delovnemu predsedniku komisije in strokovnjakom, ki so aktivno sodelovali na zasedanju.

Zasedanje generalne skupščine

V sredo, 14. avgusta popoldne je zasedala generalna skupščina EHB. Dnevni red zasedanja je bil naslednji:

1. Otvoritveni govor predsednika EHB

2. Potrditev zapisnika zadnjega zasedanja generalne skupščine

3. Poročila delgatov držav-članic: Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, ZR Nemčije, Anglije, Španije, Francije, Jugoslavije in Poljske; gostov iz: ZDA, Madžarske ter komisij: ekonomske, znanstvene in tehnične

4. Poročilo generalnega sekretarja

5. Poročilo revizorjev

6. Imenovanje revizorjev

POROČILO JUGOSLOVANSKE DELEGACIJE 1968

1. Površine in proizvodnja hmelja v letih 1966—1967

Področje	Površina v ha	1966		Površina v ha	1967	
		Površina v ha	Pridelek v stotih á 50 kg skupaj		Površina v ha	Pridelek v stotih á 50 kg na ha skupaj
Slovenija	2344	26,4	61.673	2445	27,0	60.380
Bačka	1480	29,7	44.000	1526	30,8	47.000
Skupaj	3824	27,5	105.673	3971	28,4	107.380

2. Bilanca proizvodnje v stotih á 50 kg za leto 1966 in 1967

	1966	1967
Skupna proizvodnja	105.673	107.380
Uvoz	—	—
Skupaj	105.673	107.380
Prodaja domačim pivovarjam	22.224	23.142
Izvoz	83.277	82.606
Kalo ali zaloga	172	1.632
Skupaj	105.673	107.380

3. Vegetacija v letu 1967

Zaradi razmeroma hladne pomladi je hmeljna rastlina počasi odgnala. Spomladanska dela so bila pravočasno opravljena. V maju je bila rast optimalna, v juniju pa zaradi hladnega vremena počasnejša. Hmelj je začel cveteti v začetku julija. Cvetni nastavek je bil srednje bogat. V drugi polovici julija je nastopila suša in je trajala do obiranja. Zaradi suše in toče je bil pridelek znatno manjši. Bolezni in škodljivci niso predstavljali posebnega problema. Po kakovosti je bil pridelek zelo dober.

4. Prodaja letnika 1967

Večji del pridelka je bil prodan na podlagi predprodanih pogodb, zato padec cen ni imel bistvenega vpliva na prodajo jugoslovanskega hmelja, doma kot tudi na svetovno tržišče.

5. Vegetacija in ocena pridelka za leto 1968.

Topla in suha pomlad je povzročila zgodnje odganjanje hmeljne rastline. Spo-

7. Potrditev finančnega obračuna za leto 1968/69

8. Diskusija k poročilom

9. Prva ocena pridelka 1968

10. Čas in kraj naslednjega kongresa

11. Resolucija

12. Podelitev hmeljarskih odlikovanj

13. Razno

Ad 1. Zasedanje generalne skupščine je otvoril predsednik EHB ing. Cetina in po ustaljenem običaju zaprosil predstavnika države gostiteljice g. Allshopa (Anglija), da vodi generalno skupščino. Otvoritveni govor je priložen poročilu.

Ad 2. Zapisnik lanskega zasedanja je bil soglasno potrjen.

Ad 3. Delegati držav-članic in predstavniki opazovalcev iz ZDA in Madžarske so podali poročila, ki so bila v pisni obliki priložena kongresnemu materialu. Svoje poročilo so dali tudi predsedniki ekonomske Capt. Holmes (Anglija), znanstvene ing. Vent (Čehoslovaška) in tehnične komisije dr. Maton (Belgija).

mladanska dela so bila pravočasno opravljena. Suhu obdobju, prvo sredi aprila do konca maja in drugo od sredine junija do sredine julija, so prizadeli prvoletni-ke in vplivali na pridelke v starih nasadih. Hmeljna rastlina je začela cveteti v prvi dekadi julija. Bolezni in škodljivci niso predstavljali za proizvajalce nobenih težav. Zaradi suše, toče in viharja ocenjujejo v Bački na zmanjšanje pridelka za 30%, v Sloveniji pa s srednje dobro letino. Prva ocena pridelka za Jugoslavijo znaša 102.000 stotov á 50 kg.

(Nadaljevanje prihodnjič)

